LETO XX. ŠT. 12 (926) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 26. MARCA 2015

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

CONTIENE I.R.

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jožica Ličen

Slovenski pasijon

Bližajo se velikonočni prazniki, vendar še pred tem bo potrebno, vsaj tako kaže, prehoditi pot trpljenja in zasmehovanja, pot žalosti in krivic. Mislim, da ni naključje, da moramo slovenski katoličani prav v tem času doživljati svojevrsten pasijon. Ni velikonočnega jutra brez velikega petka, in to kristjani tega sveta še kako dobro vemo. Tudi zaradi tega spoznanja ne izgubimo poguma in moči, četudi je pasijonska zgodba nekega naroda še tako trpka in kruta. Tudi slovenski narod ni pri tem izjema, naša domovina še vedno vpije od bolečine, vojna in povojna dogajanja so še vedno pod Kalvarijo, Judežev denar še vedno polni ječe, jeruzalemskim ženam se jemlje dostojanstvo, veselo sporočilo želijo umakniti iz javnega življenja. Sprašujem se, zakaj? Vsak zase prisegamo na ljubezen do domovine, do pravične družbe, do otrokom prijazne družine; ko se pa izvoljeni znajdejo na "piedestalu" oblasti, si kot Pilat umijejo roke in v en glas kričijo "Križaj ga"!

Čeprav je bilo na račun družinskega zakonika izrečenih veliko besed, dovolite, da tudi sama še enkrat povem to, kar sem v svojem komentarju zapisala pred leti, ko se je pripravljal prvi referendum o tej temi. Zapisala sem: "Naravni zakon je bil v vseh civilizacijah podlaga za sprejem človeških zakonov. Kjer se ta ni spoštoval, se je narava maščevala, pa naj bo to v odnosu do okolja ali do človeka". In za temi besedami še vedno stojim, zato ne razumem, čemu ponovno prepričevanje prepričanih.

Ne morem razumeti, da to vsi ponavljamo in kljub temu se dogajajo neumnosti. Že tisočletja drži, da je družina temeljna celica družbe; ankete med mladimi kažejo, da jim največ pomeni družina, ljudje, ki niso poznali očeta ali matere, iščejo in si prizadevajo, da bi spoznali svoje korenine; mi pa dan za dnem poslušamo, kako smo konservativni, ker prisegamo, da je družina oče, mama in otroci. Hvala lepa, ponosna sem, da sem konservativna, take pripombe vzamem kot kompliment. Drage gospe in gospodje, zelo se boste morali potruditi, da me prepričate, da sem iz matere postala oseba 1 in da je moj mož oseba 2. Bojte se pa dneva, ko bodo vaši otroci ugotovili, kaj ste v njihovem imenu sprejemali.

Boli me, da se zaradi napačne interpretacije dogajata sovraštvo in razdor. Le kako lahko rečete, da tisti, ki ne podpiramo tega skrpucala, ki se imenuje družinski zakonik, sovražimo istospolno usmerjene ljudi. To ni res, nihče nikogar ne sovraži, razumite enkrat za vselej, da imeti rad rodnega očeta in rodno mater ne pomeni sovražiti koga drugega. Star pregovor pravi: "Živi in pusti živeti". Zato preprosto prosim, ne delajmo sovraštva, spoštujmo različnost. Pri Karitas še kako vemo, kaj pomenijo stiske družin, stiske otrok. Ne delajmo novih. Sedaj ni čas za politične norosti, ampak je čas za popravilo napak, je čas, da se ljudem vrne dostojanstvo; zato lepo prosim, ne delajte raziskav po meri politike, ampak raziščite. kaj so želje in potrebe slovenskega človeka. Brez solidarnosti v družini bi bilo stisk še veliko več, zato tudi v slovenskem pasijonu stojijo besede: "Glej tvoja mati, glej tvoj sin". Le razumeti jih je potrebno.

Ni treba iti v Škofjo Loko gledat Juda Iškarjota, dovolj je, da gremo med tako imenovano elito znanstvenikov. V pravem pasijonu bomo srečali le enega Judeža, v parlamentu in raznih komisijah pa kar padajo iz omar. Nič ne bom obsojala, verjamem celo, da je bilo vse narejeno po zakonu, tako neumni vendar niso, da ne bi znali poskrbeti zase, niso pa tako pametni, da bi, kljub visoki znanosti, znali poskrbeti za svoj narod.

/ str. 2

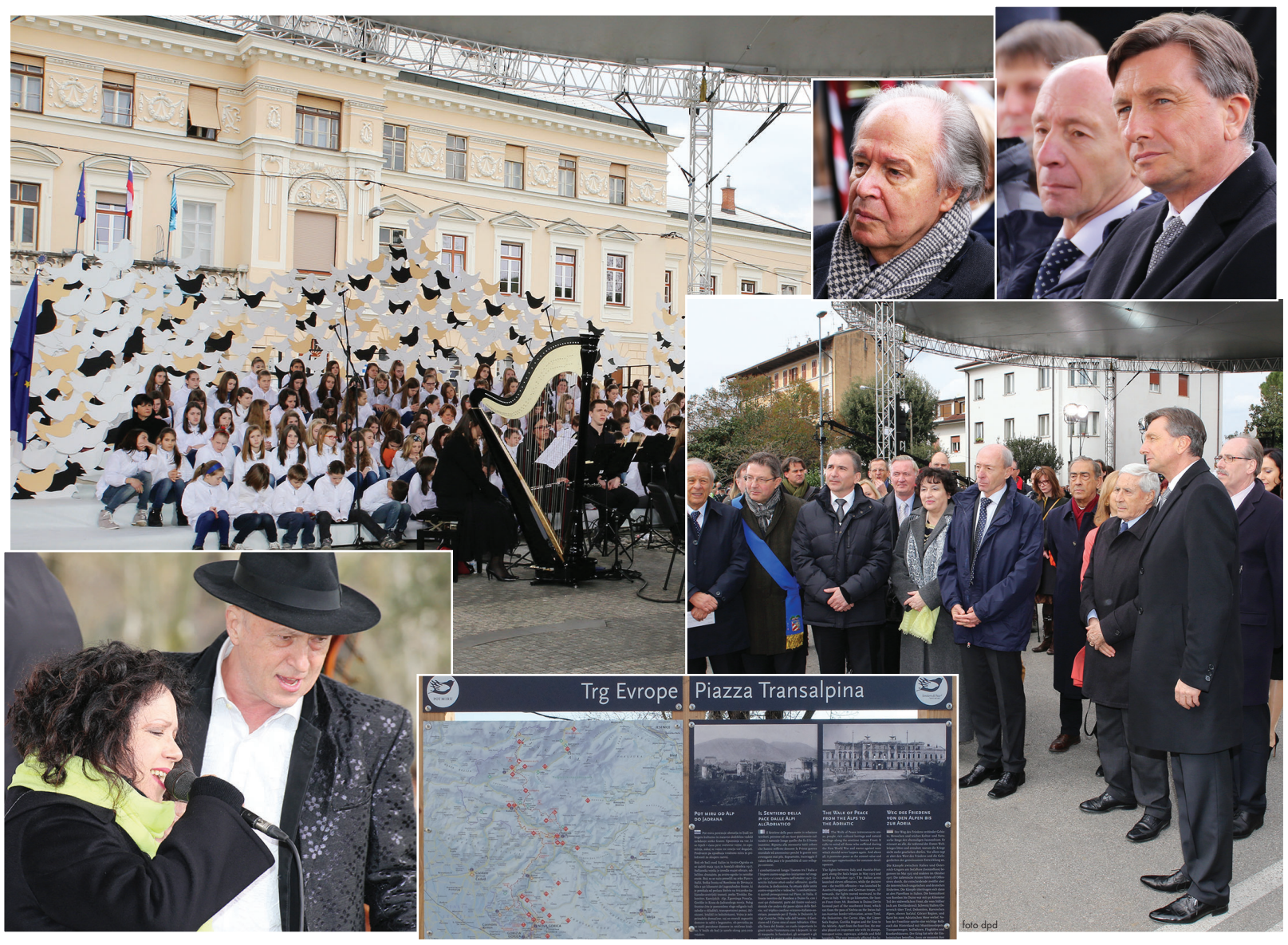

foto dpd

Sklepni dogodek projekta Pot miru - Via di pace v Gorici

"Naj živijo mir, prijateljstvo in sožitje!"

"Pot miru povezuje območja in ljudi ter bogato kulturno in naravno dediščino vzdolž nekdanje soške fronte. Spominja na vse, ki so trpeli v času prve svetovne vojne, in opominja, zakaj se vojne ne smejo več dogajati. Predvsem pa spodbuja vrednoto miru in priložnosti za skupen razvoj". Te misli so zapisane na štirijezični tabli, ki jo je v soboto, 21. marca, na skupnem goriškem trgu Trg Evrope/Piazza Transalpina slovesno odkril predsednik Republike Slovenije Borut Pahor v prisotnosti zastopnikov državnih oblasti Slovenije in Italije na sklepnem dogodku čezmejnega projekta *Pot miru - Via di pace*. Poldrugo uro dolgo slavje na Vecchietovem mozaiku in v njegovi okolici je bilo pravi praznik za vse, ki še verjamejo v tvorno sožitje in sodelovanje za boljšo prihodnost naših krajev. Odprtje Poti miru od Alp do Jadrana, projekta v okviru evropskega programa Italija-Slovenija, ki sta ga uresničili goriška pokrajinska uprava in Fundacija Poti miru iz Kobarida v sodelovanju s celo vrsto partnerjev z obeh strani meje, je - kot že rečeno - s svojo prisotnostjo podprl in ji dal posebno težo predsednik Pahor, navzoči pa so bili tudi Minister za obrambo in predsednik Nacionalnega odbora za obeleževanje 100-letnic 1. svetovne vojne Janko Veber, ministrica za kulturo Julijana Bizjak Mlakar, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, župan mestne občine Nova Gorica Matej Arčon, predsednik Fundacije Poti miru Zdravko Likar in drugi. Italijansko republiko so zastopali predsednik zgodovinsko-znanstvenega odbora za obeležitev obletnic nacionalnega pomena in senator Franco Marini, senatorka Laura Fasiolo, poslanci Tamara Blažina, Serena Pellegrino, Giorgio Brandolin in Ivano Strizzolo, deželna odbornika Gianni Torrenti in Loredana Panariti, podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec in cela vrsta drugih krajevnih upraviteljev.

Poslanstvo Poti miru je veliko in brezčasno, zaobjeto v eni besedi - mir, so uvodoma poudarili na prireditvi, ki jo je zrežirala Jasmin Kovic, scenarij pa prispeval Zdravko Duša. Uvodno misel je imel arh. Boris Podrecca, "popotnik med mnogimi kulturnimi prostori", ki s svojo mislijo in delom vedno znova sporoča, da so različnosti vir modrosti in spoznanj. Kraji spomina od Alp do Jadrana nas spodbujajo, da se spopadamo z dihotomijo združevanja in izključevanja, ker nove poti pomenijo preseganje meje, je podčrtal Podrecca. V srednjeevropskem prostoru sobivajo mnoge identitete, ki so na enak način konstitutivne in reprezentativne: vsaka obstaja, ker jo druge potrjujejo. Graditi pomeni ustvarjati obilje sporočil, epistemoloških podob, pomeni utrjevanje različnosti.

Senator Marini je poudaril izjemen kulturni in simbolni pomen dogodka. Državi odločno želita, da te kraje prehodimo in prehajamo z mislijo, da se nikdar več ne ponovi to, kar se je zgodilo pred sto leti. Čas je, da si sežemo v roke in skupaj hodimo prihodnosti naproti v duhu sloge, miru in bratstva. Spoznati moramo vojno, da bi ljubili mir! Pot miru odgovarja prav temu navdihu: vsi imamo pravico in dolžnost biti seznanjeni in razumeti, zakaj se je zgodilo, kar se je zgodilo, in zakaj so ljudje in narodi dopustili, da je do tega prišlo. Tragedija pred sto leti je na tem ozemlju pustila številne sledove: ta zemlja lahko govori bolj kot knjige in podobe, pripoveduje boljše od besed, je še dejal Marini. Projekt Pot miru želi zavarovati to dediščino, krepi spomin, da bi s srcem, prej kot z razumom, doumeli zgodovino vojsk in hkrati malega vojaka. "Tu ne proslavljamo vojne, ampak spomin na milijone mladih, ki so padli na tej zemlji".

/ str. 15

Glasbena revija

Dvodnevno mladinsko pevsko srečanje v organizaciji ZCPZ - Trst je prisrčno izzvenelo v Boljuncu

11

PODPRI NOVI GLAS

To lahko storiš tudi s podporno naročnino, ki znaša 100 evrov.

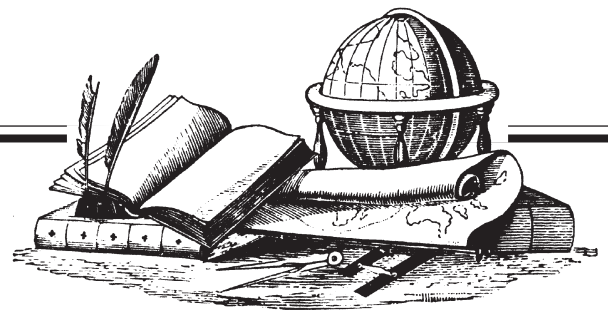

Uspeh slovenske narodne manjšine v Avstriji

Na Koroškem še en župan za Enotno listo

Politična stranka koroških Slovencev Enotna lista (EL) je tudi 15. marca, v drugem krogu županskih volitev, na avstrijskem Koroškem zabeležila uspeh. Dobila je namreč še enega župana, in sicer v Globasnici, kjer je Bernard Sadovnik slavil s 54-odstotno podporo, kot je za STA povedal predsednik Enotne liste Gabriel Hribar.

EL je sicer prvega župana dobila že v prvem krogu volitev 1. marca, ko je v Železni Kapli županski položaj ubranil Franc-Josef Smrtnik z 52,8-odstotno podporo.

V drugem krogu se je za županski položaj potegoval še en kandidat Enotne liste, in sicer Peter Trampusch v Suhi pri Pliberku. Trampuschu sicer ni uspelo zmagati, vseeno pa je 46-odstotna podpora, ki jo je prejel, po oceni Hribarja izredno razveseljiv rezultat. "Z rezultatom smo izredno zadovoljni, gre za zgodovinski rezultat na vseh ravneh", je dejal Hribar. EL je na volitvah dobila skupno 58 občinskih svetnikov ter si tudi zagotovila udeležbo v občinskih predstojništvih v nekaterih večjih občinah, je poudaril.

"Imamo cel kup pomembnih položajev, dva župana in štiri podžupane, naša bilanca je izredno pozitivna", je bil z rezultatom volitev zadovoljen Hribar.

Dejavnikov za uspeh Enotne liste je po mnenju Hribarja več. Prvi je župan Smrtnik v Železni Kapli, ki je pokazal, da Slovenec lahko vodi dobro politiko za občino in za občane. Kot pozitivna pa se je izkazala tudi strategija uvrščanja nemško govorečih kandidatov na liste EL. "Volivci nas sprejemajo kot volilno alternativo, ki je v regiji lahko uspešna, saj imamo najboljše potenciale za čezmejno sodelovanje", je pojasnil sogovornik.

Še dodaten, pomemben mejnik pa je bilo leto 2011, ko so na avstrijskem Koroškem postavili dvojezične napise. "S tem se je razelektril odnos med slovensko in nemško govorečimi volivci in strankami in sedaj vse bolje uspeva", je še dejal Hribar.

Sicer pa so po poročanju avstrijske tiskovne agencije APA Celovec osvojili koroški socialdemokrati (SPÖ), ki so se s tem na čelo koroške prestolnice znova povzpeli po 42 letih. Maria-Luise Mathiaschitz (SPÖ) je slavila proti dosedanjemu županu Christianu Scheiderju (FPÖ) s 53,3-odstotno podporo.

Mathiaschitzova je napovedala, da bo začela pogovore o morebitnem koalicijskem sodelovanju, Scheider pa kljub porazu ostaja v politiki. Svoj poraz je sicer pripisal "težkim okoliščinam", medtem ko nova županja izpostavlja željo volivcev po spremembah.

Še posebej zanimiv pa je bil izid v Preiteneggu, kjer sta oba kandidata prejela natančno 365 glasov vsak. Izenačenega rezultata na Koroškem še ni bilo, po pravilih pa bodo sledile še ene volitve.

Bernard Sadovnik

Trst / Seja izvršnega odbora SSO

Poglobljena razprava o imovinskem stanju

Izvršni odbor SSO je zasedal v sredo, 18. marca, v Trstu in glavno pozornost namenil obravnavi imovinskega stanja slovenskih organizacij v Trstu in upravljanja teh prostorov. Podobno, kot je bilo pred enim tednom v Gorici, so tržaški predstavniki posredovali podatke in celovit okvir članom izvršnega odbora, ki ga je zaradi odsotnosti deželnega predsednika Drage Štoka vodil pokrajinski predsednik za Tržaško Igor Švab.

Igor Švab

Za upravo in vzdrževanje imovine je na Tržaškem odgovorna zadruga Slovenski dom. Vloga je pomembna, saj si ne moremo predstavljati delovanja slovenskih društev in organizacij brez primernih prostorov. Podobno kot za goriško stvarnost pa je upravljanje imovine vezano s stalnimi stroški in davki, pri katerih se ne upošteva uporabnost prostorov. To dejstvo, ki je povezano s krčenjem sredstev, pa negativno učinkuje na izvajanja dejavnosti in rednih programov društev, ki sicer plačujejo najemnino na najnižji možni meri in večkrat gre za le simbolično vsoto. Po drugi strani pa gre beležiti več povpraševanja po prostorih za izvajanje dejavnosti. Vprašanje vzdrževanja imovin, ki so namenjene izvajanju dejavnosti civilne družbe, bi morali obravnavati z določeno pozornostjo. Ni namreč vseeno, kako je slovenska manjšina prišla do teh imovin, ki so v več primerih sad prostovoljnega zbiranja denarja posameznikov, ki so svoje prihranke ali del teh namenili za plemenite namene. Tudi zaradi tega si je zelo težko predstavljati, da bi bili ti prostori ali stavbe predmet prodaje, čeprav tudi tega ni mogoče izključiti.

Izvršni odbor SSO je vzel tudi v obravnavo domove, ki jih upravljajo t. i. moralne ustanove in so vezane na Cerkev. Pri SSO je bila tudi ustanovljena komisija za to vprašanje, ki je podrobno preverila celotno zadevo in nakazala določena izhodišča za odprta vprašanja, ki zadevajo prihodnje upravljanje teh pomembnih struktur slovenske narodne skupnosti na Tržaškem.

Izvršni odbor SSO je v razpravi še enkrat podprl predlog, ki ga je na goriškem zasedanju dal predsednik Drago Štoka, da se vse omenjene tematike obravnavajo v sklopu specifične komisije. Cilj komisije naj bo opora včlanjenim organizacijam in skupno iskanje primernih rešitev za preseganje upravnih in finančnih težav.

Izvršni odbor se je na koncu zasedanja dotaknil še nekaterih organizacijskih vprašanj o prihodnjem zasedanju deželnega sveta SSO, ki bo v petek, 27. marca 2015, v Špetru, in sklicu občnega zbora, ki bo 17. aprila 2015 v Trstu.

S 1. strani

Slovenski pasijon

V tem kontekstu je problem moralni zakon. Na eni strani mladi strokovnjaki, ki delajo za drobiž ali so celo brez dela, na drugi strani pa spoštovani profesorji, ki odjedajo kruh in kariero mlademu rodu. Čestitke gospe ministrici, ki je takoj po razkritju odstopila, kaj pa ostali, saj ni bila sama!? Če sem iskrena, marsikdaj medijem ne verjamem in tudi pri zadevi tako visokih honorarjev še vedno po tiho upam, da le ni res. Ko sem v vseh teh letih, ko se je to dogajalo, stalno poslušala o lačnih otrocih, o mladih, ki jim je zaradi pomanjkanja denarja potrebno ukiniti študentske bone, prevoze, pa o zmanjšanju študentskega dela in kaj vem še kaj, me kar zmrazi. Da smo si na jasnem, vem, da vsak delavec zasluži svoje plačilo, vem pa tudi, da vsaka civilizirana družba nosi bremena drug drugega. In od spoštovanih učenjakov bi človek to pričakoval. Sramota.

Čudim pa se, da so študentje lepo tiho, pa tudi združena levica, ki se z besedami, poudarjam z besedami, bori za pravično družbo, pa desnica, ki ima polna usta moralnih vrednot. Vsi poslušamo, zmajujemo z glavo, na koncu pa si po pilatovsko umijemo roke in karavana gre dalje. Do kod in do kdaj?

Isto se sprašujejo številni ljudje, ki prihajajo na Karitas po pomoč. Nikoli nismo spraševali, kdo je veren in kdo ne, v katero cerkev hodi k maši, pomagamo vsem, ki to rabijo, in ljudje to vedo, zato nam brez predsodkov zaupajo. Z veseljem povem, da se je število prejemnikov pomoči rahlo zmanjšalo, pa ne zato, ker jim ne bi imeli kaj dati, temveč, ker ljudje poprimejo za vsako delo, postajajo solidarni z bolj potrebnimi, vsekakor pa je večina spoznala, da je tudi mati država postala za nekatere država 1, za druge država 2. Tudi sodelavci Karitas se zadnje čase vse bolj počutimo na eni strani nebodigatreba, na drugi strani pa potuha državi, da ohranja socialni mir. Banalen, vendar v nebo vpijoč je primer evropske hrane za najbolj ogrožene. Zadeva bosanske in slovenske testenine se vleče kot jara kača. Po načrtu bi jih morali deliti že konec lanskega decembra, zaradi birokratskih zapletov pa jih še sedaj imamo v skladiščih več kot 200 ton. Če koga sploh zanimajo najbolj ogroženi, pa nimam odgovora. Imam pa odgovor za številne dobre ljudi, ki stiske vidijo in pomagajo od svojega. V tem slovenskem pasijonu so številne Veronike, ki brišejo pot ponižanim in razžaljenim, obstajajo številni Simoni iz Cirene, ki pomagajo očetom, materam, otrokom nositi križ. In prav zaradi teh ljudi tudi sami ne omagamo.

Ob koncu bi le še rada podelila veselje ob tem, da je slovenska Cerkev dobila nove pastirje, katerim želim, da bi jo vodili po pravi poti. Prava pot pa ni pot gospodarske rasti, temveč pot duhovne rasti, ki vodi preko Kalvarije. Po razpravah naših državnih predstavnikov lahko sklepamo, da bo ta pot boleča in trnjeva, vendar vsi vemo, da je mandat vsakršne politike kratek, mandat vere pa traja od vekov na veke.

Tudi to je slovenski pasijon, ki bo gotovo dočakal velikonočno jutro. O tem ne dvomim.

Povejmo na glas

Kraljestva sveta so razkrinkana

Ker je bil Sin človekov s svojo novico o zares srečnem svetu nevaren do največje skrajnosti, je bil nagovorjen z najmočnejšo možno skušnjavo. Ta ponuja ljudem vse, da bi jih potem vodila v smer vsesplošnega sovraštva, spopadov in mržnje. Na eni strani torej zares srečen svet, daleč srečnejši od tega, ki ga živimo, na drugi strani svet, kakršen je, ga živimo in je menda nezamenljiv. Kako bi bil svet, v katerem živimo, zamenljiv, ko pa nam prišepetava tiste bleščeče obljube, ki jim skušnjava daje ime "kraljestva sveta in njihova slava". Kraljestva sveta, o katerih človek v sebi sanja, si zanje z vsemi močmi prizadeva in jih skuša na vsak način doseči. Kraljestva sveta, ki so človeku tako zelo pogodu in se jih ne moremo in ne moremo ter v nekem smislu tudi nočemo rešiti, saj nas nenehno pritegujejo z neutrudno zapeljivostjo. Kraljestva sveta namreč dajejo prav naši zaverovanosti v nas same in našim vedno novim nenasitnim željam. Željam, da bi bili mogočni in slavni, da bi uživali kar največ ugleda in časti, da bi bili vplivni, in to tako, da bi bili več od drugih, da bi bili nad drugimi, jim ukazovali in gospodovali. Kraljestva sveta nas slednjič nepopustljivo spodbujajo k stremljenju, da bi se dokopali do kar največ vsakršnega premoženja in si zagotovili nadvse razkošno življenje do konca svojih dni in se z njim ponašali pred drugimi. Sedaj pa pride nekdo, ki od vsega tega ponuja dosti lepši svet in dosti srečnejše življenje, s trdnimi zagotovili, da je njegov dar neskončno bolj vzvišen in neskončno večja milost, ki človeku edina odvzame najhujše tegobe in mu prinese mir v dušo in mir med vsemi ljudmi. Kajti kraljestva sveta miru ne prinašajo, pač pa ljudi napeljujejo, da se za njihovo osvojitev bojujejo in se jih hočejo z vsemi sredstvi polastiti. Pri tem vsi zahtevajo največji delež zase, da bi bili po možnosti edini, ki bi imeli prav vse dobrine, vsa bogastva in vse pravice. Kraljestva sveta silijo človeka, da se bori z drugim človekom, in to brez najmanjšega usmiljenja. Tako se dvigajo vojne in medsebojna izločanja na zasebni ravni in tako se dvigajo vojne med narodi, državami, verami, civilizacijami. In mir je vsakokrat na novo spodkopan in pregnan kot pravzaprav nezaželena oseba, saj kraljestva sveta hočejo prav to, smrt miru in zmago sovraštva - to je cena za dobrine, ki jih ponujajo. In tako naj ne bi bilo nikoli miru, niti na zunaj in niti ne v duši človeka, kajti hlepenje po kraljestvih sveta je nenasitno. Nikdar ni dovolj bogastva, nikoli ni dovolj slave in časti, nikoli ni dovolj oblasti. In sedaj je prišel ta, ki bo vsem oznanil, kaj je resnično dobro človeka in za človeka, kje ni prevare, kje ni spopadov, vojn in uničenja in kjer je samo dobro, dobro za vsakogar, dobro za vse in je vse samo dobro in ni več nič slabega. Prišel bo on, ki bo kraljestva sveta enkrat za vselej razgalil in predlagal ljudem, naj se kar najhitreje odločijo za smer, ki so jo v svojem srcu od vekomaj iskali.

Janez Povše

Msgr. Tony Anatrella o teoriji gender v dnevniku Avvenire

Senat in Italijanska škofovska konferenca o družini in zakonski zvezi

Vprašanje zakonske zveze, družine in otrok je vse bolj v ospredju tudi v Italiji. Medtem ko je slovenski Državni zbor pred kakšnim tednom odobril sporen družinski zakon, za katerega je civilna pobuda *Za otroke gre* začela v tem tednu zbirati podpise za sklic referenduma, je ta tema v obravnavi v rimskem senatu. Druga stalna senatna komisija bo namreč ta teden obravnavala gradivo za civilne in izvenzakonske zveze, kamor spadajo tudi zveze med istospolnimi pari. Senatorji, ki so člani te stalne senatne komisije, bodo obravnavali dve predloženi besedili. Vsekakor bodo kot glavno besedilo obravnavali in dali na glasovanje predlog, ki ga je predstavila senatorka Monica Cirinna' (PD). Samo če bi komisija ne odobrila tega besedila, bi prišlo v poštev tisto, ki so ga predstavili senatorji Berlusconijeve stranke Forza Italia. Poročevalka Cirinna' bo članom komisije predstavila prenovljeno besedilo, v katerem se zveza ne bo imenovala zakon (matrimonio), vendar bo uživala podobne pravice. Ustavni temelj besedila ne sloni več na 29. čl. italijanske ustave, ampak na 2. čl., ki govori o temeljnih človekovih pravicah, ki zadevajo družbene skupnosti. Besedilo senatorke Cirinna' obravnava tudi vprašanje otrok ter določa, da istospolni par lahko posvoji otroke, samo v primeru, da je posvojenec biološki sin enega izmed partnerjev. V drugih primerih posvojitev otrok za istospolne zveze ne pride v poštev. Tekst pa priznava socialne pravice, ki zadevajo pokojnino.

Na političnem prizorišču pa ni vse tako mirno, ravno nasprotno. Različna stališča do te občutljive tematike se pojavljajo znotraj samih parlamentarnih skupin in strank. Pri tem je zgovoren primer novega napovedanega predloga, ki je nastal v stranki Forza Italia in katerega glavna pobudnica je senatorka Mara Carafagna; ta je različen od tistega, ki ga je ta stranka že vložila v obravnavo v senatno komisijo. Razlika naj bi bila v tem, da novi predlog obravnava le istospolne zveze in naj bi bil bližji besedilu levosredinske večine. Vtis je, da tako pri večini kot v opoziciji iščejo tako besedilo, ki naj ne bi povzročilo nasprotovanja katoliških organizacij in same Cerkve.

Dejstvo, da bo rimski senat obravnaval to žgočo problematiko, je verjetno spodbudilo Italijansko škofovsko konferenco, ki je po kardinalu msgr. Angelu Bagnascu v ponedeljkovem uvodnem dnevu zasedanja ostro napadla t. i. "teorijo gender", ki se skriva za razglašenimi vrednotami enakopravnosti, pravičnosti, avtonomije, boja proti nasilju med mladostniki ter diskriminaciji, v resnici pa uničuje temelj človeštva in spodbuja osebnost brez cilja in brez identitete, pravo preračunano laboratorijsko manipulacijo. Uvod sicer obravnava tudi druge tematike, začenši z napovedanim odprtjem Svetega leta usmiljenja, nato še o družinski sinodi, preganjanju kristjanov, ki je v porastu, ter o stanju italijanske države v primežu korupcije na najvišjih mestih državne uprave.

V zvezi z vprašanjem nevarnosti prave kolonizacije "teorije gender" se italijanski škofje obračajo neposredno na starše in jih pozivajo, naj se aktivno vključijo v zagovarjanje in uveljavljanje pravice do vzgoje otrok, od otroških vrtcev naprej. Nobena politična ustanova in šolska oblast se te pravice ne sme ta polastiti. Kot je tudi sam papež Frančišek potrdil na sobotnem neapeljskem obisku, je "teorija gender" napaka človeške pameti. Po sledeh "Queer Theory", ki je nastala v ZDA, se postopoma uveljavlja identiteta brez vsebine, kjer se vsaka želja spremeni v potrebo in nato v pravico. To pa vodi v šibko in spreminjajočo se družbo in osebnost.

Kritika v uvodu zasedanja Italijanske škofovske konference pa se ne ustavi pri kulturi in šolstvu, temveč cilja na "svetovno vlado", ki presega izvoljene državne oblasti in je v nevladnih organizacijah, ki niso izraz ljudske volje in jih nihče ne kontrolira. Proti temu škofje apelirajo na osebno in kolektivno zavest, da se ne bi tudi v Italiji ponovilo to, kar se že dogaja v drugih evropskih državah, še posebno v Kanadi in Španiji.

V zvezi s problematiko glede spolne identitete je 28. februarja letos tudi osrednji dnevnik Italijanske škofovske konference Avvenire objavil zanimiv intervju s psihoanalitikom in univerzitetnim profesorjem, francozom msgr. Tonijem Anatrello, ki spada med svetovne strokovnjake o "nevarnosti gender". Intervju je tudi objavljen na spletni strani dnevnika.

Msgr. Anatrella prav na prvo vprašanje daje zelo neposreden odgovor. Dovoliti samovoljno spreminjanje lastne spolnosti vodi v razširjeno družbeno nezrelost in posledično v nazadovanje in razkroj. Družbeno sožitje bo postalo težje in v iluziji svobode se odpira pot totalitarizmu, so besede Anatrelle, ki še dodaja, da je "gender" najučinkovitejše orožje proti družini, ker cilja na izključitev moškega od katerekoli odločitve v zvezi z materinstvom. Na tak način se po močnih kulturnih lobijih in sami državi uvaja kultura splava kot sredstvo za kontrolo rojstev, kar je v interesu velikih mednarodnih organizacij.

Še bolj skrb vzbujajoče pa so ugotovitve msgr. Anatrelle na področju psihoterapije, ki potrjuje krhkost mladostnikov z izkušnjo življenja v istospolni družini. Na podlagi njegove strokovne izkušnje se v takem primeru mlad človek znajde pred antinomijo, ki jo bo s težavo združil. Cerkev se mora na take primere strokovno zelo dobro pripraviti. Sprejemanje ljudi pa ni mogoče pomešati z opravičevanjem spolnih navad, ki so v nasprotju s cerkvenim naukom, še pravi francoski psiholog.

Julijan Čavdek

Obeležen svetovni dan voda

Za življenje prepotrebna dobrina

22. marec je dan, ko se obeležujeta voda in njen pomen za človeštvo in planet. Uveden je bil leta 1992 v okviru Agende 21 na Konferenci Združenih narodov o okolju (UNCED), ki je potekala v Riu de Janeiru. Namen njegove ustanovitve je bil seznanjati svetovno javnost z omejenostjo in ogroženostjo vodnih virov. V letu 2014 je bila pozornost namenjena povezanosti in soodvisnosti med vodo in energijo. Letos pa je svetovni dan voda namenjen temi *Voda in trajnostni razvoj*.

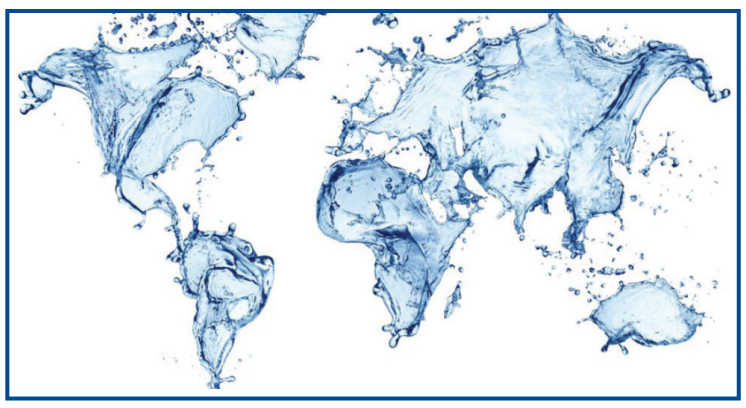

V zvezi s svetovnim dnevom voda je italijanski statistični inštitut ISTAT izdal sintetično poročilo, v katerega so vključene glavne statistike o vodnih virih v Italiji. Iz tega izvemo, da je bilo leta 2012 v Italiji 3161 upraviteljev vodnih virov, od teh 82,8% v občinski upravi. Prav tako za leto 2012 beležimo 9,5 milijarde kubičnih metrov porabljene pitne vode in povišek zaupanja družin v kakovost storitve za vodno dobavo, 28% državljanov pa še ne zaupa kakovosti vode iz hišne pipe.

Leta 2013 se je tudi za 4,5% zmanjšal povprečni strošek na družino za nakup mineralne vode, medtem ko se je povečal povprečni strošek na družino za porabo vode na domu (21 evrov, 18 v letu 2013).

Dežela Furlanija Julijska krajina pridobiva pitno vodo v glavnem iz podtalnice (164 milijonov kub. mt v letu 2012), sledijo izviri, vodni tokovi in vodna zajetja ter jezera za skupnih 234 milijonov kub. mt (2012). V letu 2012 so občinske službe fakturirale skupno 105 milijonov kubičnih metov, kar znaša na prebivalca 235 lt dnevno. Bolj slabo pa je v Italiji in deželi FJK pri čiščenju odtočnih voda. Na vsedržavnem merilu deluje le 10% specializiranih objektov na 18162 čistilnih naprav. Pri tem deželi FJK uspe očistiti le 47,9% odtočnih voda iz civilnih objektov (stanovanja in hiše), medtem ko jih avtonomna pokrajina Bocen, ki v tem predjači, očisti 98,2% oziroma skoraj vse. Dežela FJK ima tudi 33,4% delež odtočnih voda iz industrijskih obratov, kar jo postavlja na tretje mesto v državi, za Toskano in avtonomno pokrajino Bocen.

Evropska zakonodaja je na področju upravljanja civilnih in industrijskih odtočnih voda precej stroga in predvideva tudi kazni za kršitev Evropske direktive 91/271/CEE. Do danes je evropsko sodišče proti Italiji sprožilo tri postopke o kršenju direktive, in sicer v letih 2004, 2009 in 2014. Pri prvih dveh postopkih je prišlo tudi do obsodbe, ki zadeva 151 primerov. Na območju dežele FJK sta dve obsodbi zadevali 12 primerov, kar osem pa jih je v sklopu postopka 2014/2059.

Na splošno je mogoče ugotoviti, da je v Italiji na področju uporabe vode osrednje vprašanje dobava, pri kateri je še zmeraj zelo visok odstotek vodnega deleža, ki se porazgubi zaradi okvar na vodnem omrežju. Državni zavod ISTAT je zabeležil kar 37,4% izgube v razmerju s količino vode, ki priteče v cevi. Skrb vzbuja tudi dejstvo, da se je ta odstotek povečal v primerjavi z letom 2008, ko je bila izguba vode iz omrežja 32,1%.

O pomenu vode je v nedeljskem angelovem češčenju spregovoril tudi papež Frančišek, ki je označil vodo kot najbolj pomemben element življenje in pri tem dodal, da je od naše sposobnosti hranjenja in deleženja vode odvisna prihodnost človeštva. V tem smislu je tudi pozval vso mednarodno skupnost, da pozorno spremlja varstvo voda na planetu Zemlja in da ni nobeden izključen ali diskriminiran pri uporabi te dobrine. Papež je ob tej priložnosti citiral sv. Frančiška Asiškega in njegovo omembo "sestre vode", ki je koristna, ponižna, dragocena in brezmadežna.

JuČ

Kratke

Skrb vzbujajoči podatki o porabi alkohola med mladimi: "binge drinking in drunkressia"

Zelo resni in skrb vzbujajoči podatki o porabi alkohola med mladoletnimi so objavljeni na spletni strani Dežele FJK, namenjeni mladinskim tematikam www. giovanifvg. it. Kritična slika je nastala na podlagi najnovejše raziskave, ki jo je naročila vsedržavna ustanova Osservatorio Permanente sui Giovani e l'Alcool, o obnašanjih, mnenjih, navadah odraslih in mladih Italijanov glede porabe alkoholnih pijač. Omenjena publikacija ugotavlja, da 63% mladih v 13. letu starosti že redno uživa alkoholne pijače, 15,6% uživa alkoholne pijače priložnostno, 21,4% pa alkoholnih pijač ne pije. Med mladimi je sicer uživanje alkoholnih pijač pod povprečjem, ki velja za odrasle na vsedržavnem nivoju, vendar je po drugi strani v občutenem porastu pojav prekomernega uživanja. Zadnjo ugotovitev potrjuje študija, ki so jo opravili v otroški bolnišnici Bambino Gesu' v Rimu. Raziskava, ki jo je objavila znanstvena revija Alcohol and Alcoholism opisuje pojav z imenom "binge drinking", pri katerem mladoletni v zelo kratkem času spijejo veliko količino alkohola, da bi se čim prej opili. To se med mladimi pojavlja predvsem ob koncih tedna in na počitnicah ali izletih.

Pojav binge drinking je že sam po sebi zelo škodljiv za zdravje. Če pa ga združimo z debelostjo in drugimi metaboličnimi problematikami, je to vir zelo hudih posledic za jetra. Prav tako nevaren je pojav, ko se istočasno pojavita prekomerno uživanje alkohola in pretirano hujšanje, ki so ga poimenovali "drunkressia" in je še posebno razširjen med deklicami. Poleg negativnih posledic za mlade in njihove družine bodo take navade povzročile povečanje števila obolelih na jetrih, kar bo v prihodnjih letih bistveno povečalo zdravstvene stroške.

Afrika v ognju islamskega terorizma

Pretekli teden je bil za afriške države izredno težak in krvav, saj bi lahko rekli, da se je islamski terorizem, povezan z Islamsko državo, dobesedno razbohotil. Med ogroženimi državami se je nepričakovano znašla Tunizija, ki je bila še med redkimi trajajočimi uspešnimi zgodbami arabske pomladi. Zadnja, ki se je kolikor toliko otepala nevarnosti privržencev jihada. Vse to se je razblinilo prejšnjo sredo, ko so islamsi teroristi izvedli napad na znani muzej Bardo in pri tem zajeli več turistov. Napad se je končal s smrtjo dveh skrajnežev in 20 turistov, med temi so štirje Italijani.

Nasilje pa se je stopnjevalo tudi v Libiji, kjer je splošno stanje vse bolj podobno temu, kar se dogaja v Siriji. Še huje pa je v teh dneh v Jemnu, kjer šiitski Houthi s severa napadajo sile, ki jih vodi predsednik Abd Rabbo Mansour Hadi. Zaradi teh napadov se množijo kritike na Irak, ki naj bi vojaško podpiral šiitske vojaške skupine. V ta spopad med šiiti in suniti gre vključiti tudi dva teroristična napada privržencev Islamske države, v katerih je umrlo približno 180 ljudi. Situacija v Jemnu zaskrblja ZN, saj je pod vprašajem kontrola ožine pri Bab al-Mandabu med Rdečim morjem in Adenskim zalivom, kjer poteka 40% svetovnega pomorskega prometa.

Napeto je tudi v Nigeriji, kjer bodo čez kakšen dan predsedniške volitve, na katerih spet kandidira sedanji predsednik Johnatan. Država je stalno pod nevarnostjo napadov islamske skupine Boko Haram, ki je izvedla več krvavih atentatov in ugrabitev, še posebno proti kristjanom in krščanskim objektom. Še vedno se ne ve, kako je z 219 dekleti, ki so jih teroristi Boko Haram ugrabili pred skoraj enim letom.

Poleg zaskrbljenosti zaradi terorističnega delovanja je svetovno javnost spet razburil podatek, da so v Liberiji ponovno odkrili okužbo z virosum ebole.

EU slovarček: Evropski parlament

Evropska unija predstavlja skupnost držav, ki so se postopoma povezale v zvezo, da bi lahko svojim državljanom zagotavljale mir, gospodarsko rast in socialno gotovost. Ta zveza deluje na podlagi številnih institucij, ki jih navaden državljan večkrat težko razume glede na njihovo vlogo, sestavo, sedež ipd. Zato bomo objavljali krajše razlage o evropskih ustanovah, od katerih je vedno bolj odvisno naše vsakdanje življenje.

Evropski parlament je glavna evropska ustanova. Ustanovljen je bil z Rimsko pogodbo leta 1957 in imel le posvetovalno vlogo v zakonodajnem postopku. Postopoma je pridobil več pristojnosti in danes krije skoraj vsa družbena področja. Ima dva sedeža, enega v Strasbourgu, drugega v Bruslju. V Strasbourgu potekajo plenarna zasedanja enkrat mesečno, vsa druga zasedanja so v Bruslju.

Evropski parlament od leta 1979 neposredno izvolimo državljani držav članic, ki jih je danes 28. Na zadnjih volitvah leta 2014 je bilo v Evropski parlament izvoljenih 751 poslancev.

Evropski parlament je zadolžen za sprejemanje in spreminjanje evropske zakonodaje ter za sprejemanje proračuna Evropske unije. To zadolžitev opravlja skupaj s Svetom Evrope, ki ga sestavljajo predsedniki vlad držav članic. Druga funkcija Evropskega parlamenta je nadzor nad delom Evropske komisije ter drugih organov EU in sodelovanje s parlamenti držav članic.

GORICA SD Sončnica / Silva Matos o komuniciranju za lepše življenje

"Naj prevladajo sočutje, dialog in spoštovanje!"

Tretje letošnje pomladno predavanje Skupnosti družin Sončnica je bilo posvečeno učinkovitemu komuniciranju in pozitivnim odnosom za razvoj lepšega in bolj zdravega načina življenja. O zanimivi in vedno aktualni temi je v sredo, 11. marca, v Domu Franc Močnik v Gorici govorila psihologinja in psihoterapevtka Silva Matos, ki "svoje življenje posveča predvsem ljudem v stiski", je uvodoma med drugim povedala predsednica Sončnice Mirjam Bratina.

Gostja je povedala, da rada vodi seminarje in predavanja, veliko se srečuje z ljudmi v stiski. V življenju je imela "čudovito priložnost: vse življenje sem se lahko učila". Zgodbe se je dotaknejo, da jih nosi s sabo v življenju. Zato čuti potrebo, da sporoča, kar se nabira. Govori o medčloveških odnosih: "V njih človek lahko zboli, pa tudi lahko ozdravi". Pomembno je, da ostajamo odprti do sočloveka: človek je bitje skupnosti. Ne moremo izpolniti svoje bistvene naloge, ki nam je dana na tem svetu, brez sočloveka. Ljudje doživljajo tudi razočaranja, a vedno znova hrepenijo po tem, da bi bili ljubljeni in sprejeti. Hkrati imajo strah, da ne bodo ljubljeni, če jih drugi spoznajo za to, kakršni v resnici so. Zato je pomembno najprej sprejeti sebe kot celoto. Vredno je "iti v rizične situacije, vedno znova iti korak bliže sočloveku". Ladje so narejene za odprto morje, ne za pristanišče! In pristanišče je danes lahko tudi FaceBook. Seveda, obstajajo "nepredvidene okoliščine in viharji, zato je potrebno se opremiti", je dejala Silva Matos, ki je med drugim pripomnila, da "edina stalnica v življenju so spremembe"!

Vsak človek je drugačen: ne vemo, kako se bo odzval, ko se mu približamo. Dr. Anton Trstenjak je nekoč napisal: "Človek si toliko, kot se izraziš". Važno je, da najdemo svoje bogastvo in ga delimo z drugim. "Človek je skrivnost, nikoli mu ne prideš do konca. Kot izvir, ki nikoli ne usahne". Zato nikdar ne smemo obupati nad sočlovekom: v vsakega človeka je položeno nekaj lepega, neko jedro, ki je prelepo in je prav gotovo izhodišče za to, da prej ali slej odkrije smisel življenja, sebe v tem svetu. Nismo vsi enaki, vsakdo se razvija po svoje in ima različen pristop. V izhodišču skušamo utrjevati stališče, da v osnovi spoštujemo sočloveka: "Nihče nam ni dal naloge, da izničujemo in obsojamo drugega".

Za odnose je izredno dobra življenjska drža, ko si priznamo, da smo sami v redu in da so tudi drugi ljudje v redu. Žal so v nas zelo prisotni škodljivi miselni vzorci, veliko je strahu, užaljenosti, osamljenosti, črnogledosti, obsedenosti z dolžnostmi, "bežimo drug mimo drugega", ne vzamemo si časa, da bi se pogovarjali, "da počistimo, naravnamo, se spet spravimo v ravnotežje".

Ko imamo na poti neko oviro, so za doseganje osebnega cilja oz. za ohranitev dobrih odnosov možne različne "strategije" - to so lahko umik, prevlada, zglajevanje, kompromis, konfrontacija -, ki so včasih dobre, drugič pa ne. Najpomembnejše je, da se počasi učimo se izraziti, drugače se kopiči nerazumevanje in odnosi se sesuvajo. Pomembni so dialog, sočutje, poslušanje drug drugega! "Modrost lahko vsi še pridobimo". Negovanje odnosov je seveda dolgoročno. Veliko ljudi dobro komunicira, ko se druži z ljudmi podobnih misli in mnenj; sprejemanje različnosti pa zna biti velik problem. Zato je pomembno se truditi za oseben razvoj. "Nasmeh na obrazu nas nič ne stane"!

Važna je pristnost, ki se kaže v besedah, intonaciji glasu in videzu. "Šele ko so vsi ti trije elementi komunikacijskega procesa enotni, sem prepričljiva in mi ljudje verjamejo". Več kot polovico podatkov dobimo iz vedenja, iz neposrednega osebnega srečanja. V napadalnosti in agresivnosti so v ozadju nemoč, strah, negotovost. "Kdor to ve, ima drugačno izhodišče za reševanje medosebnih odnosov".

Predavateljica Silva Matos je nato naštela sedem glavnih "grehov" v komunikaciji, ki so: napuh, pohlep, pohota, požrešnost, jeza, zavist in lenoba. Pomembno je človeka ne kritizirati ("Človek sicer lahko misli, da je slab in ničvreden"), lotimo pa se lahko njegovih dejanj in mnenj. Uporabljati moramo pozitivne izjave, pozitivno obnašanje, ki odpira, gradi in omogoča rast. Prijaznost naj bo pristna: ta pa je taka šele takrat, ko je prisotna tudi v očeh. Pomembno je, da gojimo občutek povezanosti, da se pogledamo, srečamo, vidimo, da se začutimo. "Da v drugem vidimo brata"!

Za naš notranji mir in osebno ravnotežje je torej izredno pomembno, da imamo razčiščeno glavno naravnanost do sočloveka: naj prevladajo sočutje, dialog in spoštovanje! "Važna je odprtost. Važno je, da se ne zapreš"! / DD

Ob godu sv. Jožefa zavetnika krščanskih mož

Hlače in hlačnice

Vračal sem se s predavanja, pri katerem je psihologinja, ki je sila cenjena, imela predavanje *Moška moškost*. Najprej sem se zamislil. Odkar jo poznam, nosi hlače, tudi v družini, na šoli, kjer je nekaj časa poučevala, in v družbi, kjer se pojavlja. Lahko bi rekel, da je nekakšna odrešenica, saj zna rešiti dobesedno vse probleme ... Spomnim se na dr. Antona Trstenjaka, ki je pri vsem svojem znanju zmogel velikokrat odgovoriti: "Veste, to pa ni moje področje, čeprav sem psiholog, obrnite se na tega in tega"!

Rahlo me je piknilo njeno izvajanje. Tako je začela: "Možje, ste pogledali kdaj fotografije vaših starih očetov? Kaj ste na njih zapazili? Odločnost! Trdnost! Pravo moškost! ... Kaj pa vi? Se vam ne zdi, da ste pocukrani, nekateri celo feminizirani, manjka vam samo krilce, pa šminka, no, to zadnje itak uporabljate, ko se obrijete, če se sploh brijete, ali pa puščate brado in ste zanemarjeni kot klošarji... " To nakladanje je trajalo dobro uro. Potem pa je gospa psihologinja odprla debato. Najprej smo vsi molčali, potem pa se je le nekdo ojunačil in rekel, da je videl v neki moški modni reviji, da so moški namesto hlač nosili krila. Dama ja takoj dodala: "Škotska narodna noša ima pri moških krila, ne vem pa, kaj je pod tistim krilom". - Mene pa je to "vzdignilo" in sem zabrusil: "Tako pa res ne moremo razmišljati, cenjena gospa"! - Dama je takoj zasukala pogovor in ga obrnila na pomen 8. marca. Jaz pa sem zabrundal in dal pripombo: "25. marca imamo na Marijin praznik materinski dan"! Dama pa: "Za 8. marec so padale ženske glave, 25. marec je praznovala že moja nona, Cerkev si ga je tako polastila v nasprotju z 8. marcem in razglasila za materinski dan"! Takoj sem spoznal, da tu ne pridemo nikamor, ostal sem tiho do konca in bil zadovoljen, res zadovoljen, da sem se lahko prepričal, do kod seže miselni domet cenjene psihologinje, ki jo v "luft devajo" na obeh straneh starega "konfina".

Zanimivo je, ko ugotavljamo, da se moški velikokrat poženščijo (feminizirajo), ženske pa pomoškijo ali maskulinizirajo. Nekoč moški razen mila niso poznali druge kozmetike, danes pa pojdite v trgovine in boste videli, kolikšna je kozmetična ponudba za moške. V eni od naših trgovin visi velik plakat, na katerem piše: "Moški, ki se ne brije po telesu, ni sodobni moški"! Sprašujem vas, kakšna moškost pa je to? Sosedova Jerica si je dala tetovirati metuljčka, in to dva centimentra nad popkom. Poleti, ko razkazuje po vasi popek, se metuljček vidi. Naš Miha, da se ne bi čutil manjvrednega, pa si je dal tetovirati dva metuljčka. Enega dva centimetra nad popkom kot Jera, drugega pa na ritko, da se vidi, ko imajo telovadbo v bazenu. Takšno posnemanje o britju in tetoviranju je odraz neke pomanjkljive vzgoje, ki vedno bolj prodira v naše družine.

Čas je potisnil moške v prekomerno delo s skrbmi in si tako velikokrat ne vzamejo časa za vzgojo v družini. Vzgoja je garanje, še zlasti če imate doma najbolj "butaste ljudi", to so pubertetniki. V teh primerih se velikokrat mamina vzgoja zlomi in pristane v obupu, če je mož ne podpira, ker si za to ne vzame časa. Tu je tudi odgovor, zakaj je toliko stranpoti v teh letih pri naših mladih...

V moški naravi je, da podzavestno "izbira tiste bitke", pri katerih že vnaprej ve, da bo zmagal. Zato se vlikokrat dogodi, da se moški prepogosto vržejo v objem kašne lepotice, ki se sama ponuja, namesto da bi se potrudili in za ovinkom spoznali tisto, ki vztraja in že na videz poudarja, da si želi biti ljubljena in tudi pristati v varnem, ne samo občasnem, ampak trajnem objemu.

Biti ljubeč mož, vzgojitelj svojih (!) hčera in sinov, prav tako tudi varuh in borec za svojo ženo in otroke, istočasno tudi neizprosen borec družinskih lepotic – žene, hčere –, da ne bi zapadle v kremplje potrošniške spolnosti, svetovalec sinu ali sinovom, ko se obrnejo nanj, ker se ob njem čutijo varne, saj jim postaja idol, to danes pri moških velikokrat pogrešamo.

Bog je v nas položil različnost moškega od ženske, da bi eni in drugi živeli svojo pristnost, svojo enkratnost in to znali posredovati sinovom in hčeram, da bodo tudi oni to sposobni posredovati svojim otrokom.

Ambrož Kodelja

Veličasten prikaz Škofjeloškega pasijona

Enkratno doživetje!

Pastoralno območje Soča-Vipava in Občina Sovodnje ob Soči sta bila pobudnika za ogled Škofjeloškega pasijona, ki ga letos prirejajo v Škofji Loki. Posebnega izleta se je udeležilo nekaj nad dvajset ljudi, ki so se v nedeljo odpeljali z avtobusom na ogled tega prvovrstnega versko-kulturnega dogodka. Škofjeloški pasijon je v 18. stoletju ustvaril p. Romuald Marušič iz Štandreža. V spremstvu vodiča Luke in župnijskega vikarja msgr. Renata Podbersiča je skupina prisostvovala dve uri in pol intenzivni in zelo izraziti ponazoritvi Jezusovega trpljenja in smrti na križu. Prizori so si sledili po mestnih ulicah Škofije Loke. Dvajset se jih je zvrstilo na štirih mestnih lokacijah; ogledalo si jih je res veliko število obiskovalcev iz vse Slovenije. Škofjeloški pasijon spada namreč med kulturno dediščino, ki jo je zaščitil UNESCO. Ta enkratni "spektakel" ni na ogled vsako leto. Zadnjič je bil leta 2009, naslednji pa bo leta 2021. Ta lepi obisk Škofje Loke se je za sovodenjske izletnike končal s skupno večerjo v restavraciji na Križni gori.

POT ČLOVEKA JE POT LJUBEZNI (13)

Primož Krečič

NOVA ŽENA

V pripovedi o padcu človeka je napovedana žena, ki bo prinesla nov zarod in osvobojeno življenje. Ta žena je vsekakor Marija, ki je pripravila pot Božjemu Sinu na svet. Sveto pismo pravi, da sta bila prva človeka ustvarjena po Božji podobi in obdarjena z milostjo medsebojne skladnosti v ljubezni. Toda po skušnjavi hudega duha se je zgodil padec, ki je porušil njun odnos z Bogom in med seboj. V judovski misli je bila Eva pogosto predstavljena kot nosilka greha in padca. V skladu z miselnostjo, ki je poudarjala prednost moških, so rabini poveličevali Adama kot tistega, ki je bil ustvarjen prvi, zato je največji, najbolj pameten, Eva pa je bila ustvarjena za njim in je ostala v njegovi senci. Tudi sveti Pavel je na nekaterih mestih spregovoril o ženski skozi rabinska očala.

Padec je povzročil, da se je razbila prvotna skladnost med možem in ženo. Po eni strani so žene hrepenele po možu, po drugi pa so priznavale njegovo nadvlado. To se je poznalo tudi v družbenem življenju. Ženske so bile izključene iz javnosti, niso bile pravno zavarovane, niso smele pričati pred sodiščem. Stroga pravila so veljala za odnos moških do žensk, v javnosti se niso smeli z njimi pogovarjati, kaj šele, da bi gledali ženo nekoga drugega. Ženskam je bila prepuščena vzgoja, lahko so brale Sveto pismo otrokom in možu. Mož je lahko odslovil ženo, če je našel na njej kaj slabega. Vprašanje ločitve je bilo živo še v Jezusovem času.

Poleg nekaterih negativnih pogledov na žensko so obstajali tudi pozitivni vidiki. Eva je bila ustvarjena po Božji podobi in enakovredna moškemu. Kakor je prišla žena iz moža, tako dobi mož življenje iz žene, oba pa od Boga. Žena je hiša moža, ko ustvarja topel dom, ga ljubi in vzgaja otroke, brez žene je dom prazen in razbit.

Bog je pod Sinajem klical k zavezi vse ljudstvo, tudi ženske in jih povabil, da bi sodelovale z Božjim načrtom.

Podobno se je tudi obrnil na Marijo in Jožefa iz Nazareta. Kot je odmeval glas ljudstva, da bo spoštovalo vse Božje zahteve, sta Marija in Jožef, vsak na svoj način, sprejela Božje naročilo. Marijino telo je postalo prostor Božjega prebivanja, Jožef pa jo je sprejel k sebi in sprejel otroka. Evangelist ga imenuje pravični, ker je storil, kar je Bog zahteval od njega, čeprav je moral spremeniti življenjske načrte. Oba sta poslušala Boga in s tem vzpostavila nov, skladen odnos, edinost, ki je bila napovedana v raju.

V Mariji je tako Bog pokazal drugačno podobo ženske. Marija se je pogovarjala z Bogom na dejaven način in mu odgovorila z vsem svojim bitjem. V njej vidimo polno uresničeno žensko, ki je dosegla visoko povezavo čustvenega in razumskega. Njen: 'zgodi se' je bil izgovorjen v imenu vsega ljudstva in človeštva, zato jo nekateri imenujejo 'deviška zemlja', iz katere je Sveti Duh izoblikoval telo Jezusa, božjega Sina. Uresničile so se napovedi o rojstvu brez bolečin in devištvu, ki je ostalo še naprej neokrnjeno. Vse to je bilo mogoče v moči njene vere. Materinstvo in spolnost sta presežena v veri, ker je vse življenje izpolnitev Božje volje. Glede tega so moški in ženske v enakem položaju. Novo ljudstvo, ki prihaja iz Kristusa in Marija, je predvsem ljudstvo vere in poslušnosti Bogu. Marija je v tem jutranja zarja novih odnosov in dostojanstva vsakega človeka, ženske in moškega.

COMUNITÀ MONTANA DEL
Torre, Natisone e Collio
via Arengo della Slavia, 1 - 33049 San Pietro al Natisone (UD)
www.cm-torrenatisonecollio.it
tel. 0432 727552/0432727629
info@cm-tcn.regione.fvg.it

(Gorska skupnost Ter, Nediža in Brda obvešča

Problemi in zdravniško-sanitetni vidiki v prvi svetovni vojni

Evropski projekt Pot miru – Via di pace se bliža koncu. Doseženi so bili pomembni cilji, tako da je bilanca tega projekta brez dvoma pozitivna. Kot je znano, je bil projekt Pot miru-Via di pace deležen podpore predsedstev Republike Italije in Republike Slovenije in to dejstvo priča o volji, da bi ovrednotili dogodke, povezane s prvo svetovno vojno v zgodovinsko-kulturnem in turističnem kontekstu na sedanjem mejnem območju med Trbižem in Trstom.

V projekt, v katerem je Goriška pokrajina imela vlogo leader partnerja, je bilo vpletenih še 15 partnerjev iz Slovenije in Italije. Ti so dobili veliko priložnost, da sodelujejo pri doseganju skupnega cilja.

Med partnerji je bila tudi Gorska skupnost Terskih in Nediških dolin ter Brd.

Pobudniki omenjenega projekta so s svojimi partnerji v najpristnejšem evropskem duhu, ki izraža željo po ovrednotenju in delitvi skupnih zgodovinskih trenutkov, že izrazili svojo voljo, da bi nadaljevali z nalogo, ki so si jo zastavili, in predvidevajo, da se bo ta pobuda nadaljevala tudi v okviru prihodnjega evropskega načrtovanja.

Tudi področje Nediških dolin je bilo namreč močno vpleteno v dogodke prve svetovne vojne, bodisi zaradi bližine s Kobaridom, kot zaradi dejstva, da je prvi italijanski vojak padel v ranih urah 24. maja 1915 prav na Kolovratu.

Zaradi tega je v okviru projekta Pot miru – Via di pace predviden zgodovinski seminar za poglobitev zdravniško-sanitetnih vidikov, ki so se neposredno dotikali področja Nediških dolin v prvi svetovni vojni.

Srečanje bo potekalo v soboto 28. marca v občinski zbornici v Podbonescu, v kraju ki je bil oktobra 1917 kot prvi prizadet ob tako imenovanem "porazu pri Kobaridu".

Seminar z naslovom "Problemi in zdravniško-sanitetnih vidiki v prvi svetovni vojni" se bo ukvarjal prav in izključno z zdravstvenimi vidiki, ki so se dotaknili tako vojakov kot tudi prebivalstva, vpletenih v prvo svetovno vojno.

Predvidena je udeležba strokovno izredno specializiranih predavateljev o tej tematiki s sledečim sporedom:

9.00 Pozdravni nagovor

9.30: Giorgio Cosmacini: Vojna in medicina – zdravniško-sanitetni vidiki v obdobju prve svetovne vojne.

11.00: Enrico Venir: Živinozdravstvo v prvi svetovni vojni.

12.00: Franco Fornasaro: Razvoj farmacevtike in farmacevtskih raziskav v obdobju prve svetovne vojne.

Giorgio Cosmacini velja za največjega italijanskega strokovnjaka s področja zgodovine medicine in je napisal številna dela z zgodovinsko-zdravstveno in filozofsko-zdravstveno vsebino. Je avtor mnogih zgodovinskih in znanstvenih publikacij; je docent za Zgodovino medicine na Filozofski fakulteti in na Fakulteti za medicino in kirurgijo Univerze Vita-Salute San Raffaele ter na Filozofski fakulteti Milanske univerze.

Enrico Venir je živinozdravnik – bivši veterinarski oficir italijanske vojske – strokovnjak in izreden poznavalec veterinarske zgodovine v obdobju prve svetovne vojne. Predstavil bo poglobljeno poročilo o funkciji in službi vojaške veterine, o higieni v živinozdravstvu in o odgovarjajoči preventivi ter o varnostnih ukrepih za živali, ki jih je vojska uporabljala v prvi svetovni vojni.

Franco Fornasaro je lekarnar, publicist in avtor številnih zgodovinskih in književnih esejev; sodeluje z mnogimi kulturnimi in znanstvenimi revijami. Kot izredni poznavalec farmacevtske botanike bo na seminarju predstavil svoj referat o razvoju farmacevtike in farmacevtskih raziskav za časa prve svetovne vojne.

ZGODOVINSKI SEMINAR

V SOBOTO 28. MARCA OB 9. URI V SEJNI DVORANI OBČINE PODBONESEC

OB 9. POZDRAVNI NAGOVOR

OB 9.30 GIORGIO COSMACINI

VOJNA IN MEDICINA – ZDRAVNIŠKO-SANITETNI VIDIKI V OBDOBJU PRVE SVETOVNE VOJNE

OB 11.00 ENRICO VENIR

ŽIVINOZDRAVSTVO V PRVI SVETOVNI VOJNI

OB 12.00 FRANCO FORNASARO

RAZVOJ FARMACEVTIKE IN FARMACEVTSKIH RAZISKAV V OBDOBJU PRVE SVETOVNE VOJNE

Via di Pace*
*POT MIRU

Klobuk med prvo svetovno vojno. Na fotografiji zgoraj, strelski jarek na Kolovratu.

cooperazione territoriale europea
programma per la cooperazione transfrontaliera
Italia-Slovenia
2007-2013
evropsko teritorialno sodelovanje
program čezmejnega sodelovanja
Slovenija-Italija

Investiamo nel vostro futuro!
Naložba v vašo prihodnost!
www.ita-slo.eu
Progetto cofinanziato dal Fondo europeo di sviluppo regionale
Projekt sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj

REGIONE AUTONOMA FRIULI VENEZIA GIULIA
Financirano iz skladov zakona št. 38/2001, 8. člen in deželnega zakona št. 26/2007, 19.člen – Zakonska določila za zaščito slovenske jezikovne manjšine v deželi Furlaniji - Julijski krajini, "Projekti v zvezi z rabo slovenščine v javni upravi Furlanije – Julijske krajine."
PREVOD: JELKA DANEU CVELBAR

Kratke

Fotografska razstava v Štandrežu

Posoški fotografski klub je v sodelovanju s štandreško župnijo pripravil v župnijski dvorani razstavo štandreške cerkve. Odprtje je bilo v nedeljo, 15. marca. Razstava bo odprta do 29. marca, ob petkih in sobotah od 17. do 19. ure in ob nedeljah od 10. do 12. ure. Na stenah velike dvorane so razporejene fotografije štandreške cerkve. Na desni steni so posnetki sedanje cerkve, predvsem notranje poslikave Toneta Kralja in nekateri kiparski detajli. Na levi strani pa večinoma črno-bele fotografije prejšnjih cerkvenih stavb. Zelo redka je fotografija štandreške cerkve, ki je bila zgrajena leta 1663 in je imela zelo razgibano pročelje z nišami, v katerih so bili kipi raznih svetnikov. V notranjosti je bilo pet oltarjev, glavni je bil posvečen sv. Andreju. Ker je število prebivalstva naraščalo, so cerkev leta 1900 podrli in na istem mestu leta 1901 zgradili večjo, ki je bila po obsegu enaka sedanji. Na razstavi je tudi fotografija kamnite plošče na notranji steni prezbiterija z napisom: cerkev, zgrajeno v čast sv. Andreju apostolu, je posvetil nadškof kardinal Missia 21. julija 1901. Sledijo posnetki cerkve, ki jo je zelo poškodovala prva svetovna vojna leta 1915, ko je stopila Italija v vojno. Fotografija prikazuje tudi veliko leseno barako, ki je v letih 1919-1924 služila za cerkvene potrebe. Cerkev je bila obnovljena in 3. maja 1924 jo je blagoslovil nadškof F. B. Sedej. Zunanjost se od prejšnje razlikuje po konici zvonika, ki je bila prej šilasta, sedaj pa ima kupolasto obliko. Na razstavi je tudi nekaj fotografij kapele sv. Jožefa, župnišča, spomenika padlim v NOB in civilnim žrtvam druge svetovne vojne, pokopališča, Jeremitišča in poslikava Marije z detetom na zunanjem delu župnišča, delo Albine Pintar. / DP

Deseta Pravljična urica v Feiglovi knjižnici / Sreča je v malih stvareh

Predzadnja Pravljična urica v prijaznem ozračju mladinske sobe v Feiglovi knjižnici na Verdijevem korzu v Gorici je v ponedeljek, 9. marca 2015, izzvenela kot droben, ljubeč nasvet, naj otroci iščejo srečo v vsakdanjih, na videz nepomembnih stvareh. Tudi ko npr. ližejo sladoled, ki jim gre gotovo bolj v slast kot "mineštra"! Tudi to je lahko srečen utrinek. Do tega spoznanja, da se sreča skriva v povsem navadnih trenutkih, je prišel medvedek Aljažek, ki je

nekega jutra vstal zelo zgodaj, si nadel na ramena nahrbtnik, v katerem je bilo polno medu, in se odpravil z doma iskat srečo. Ko je hodil po gozdu, se je ustavil ob potočku, začutil njegov prijetni hlad, se tam ustavil in skoraj zaspal. A kar naenkrat mu je padla ptička na glavo, takoj jo je nesel spet v gnezdo in seveda mu je bilo zaradi tega lepega dejanja toplo pri srcu. Tudi na mlako je naletel; v njej so imele žabice koncert, pa je še sam veselo zaregljal z njimi. Ko se je zvečerilo, je našel brlog in šel vanj. Tam je prebival stari medved, ki ga je prijazno povabil k sebi, in medvedku je bilo lepo ob novem prijatelju. Ob njem je našel tudi srečo, o kateri je menil, da je nekje daleč, pa jo je odkril v domačem gozdu.

Pomenljivo pravljično vsebino je kakim dvajsetim malčkom živahno predstavila Katerina Citter, spretna pripovedovalka s kar nekaj tovrstnimi izkušnjami. Otroke je zlahka pritegnila v pravljični krog, z dvema plišastima medvedoma, katerima je izposojala svoj glas, seveda v različnih tonih, jim je razkrila pravljično pripoved. Malim cicibanom je pojasnila, da je sreča imeti dobrega prijatelja, topel dom, tudi dobro knjigo, h kateri se lahko vedno zatečemo, saj bomo v njej zmeraj odkrili kaj novega. Otroci so jo mirno poslušali in kot vselej aktivno sodelovali, ko jih je vključila v pripoved. Ob koncu so se ustavili pri knjižničarki Bredi in si izposodili lepe ilustrirane knjige, ki jih ima knjižnica kar nekaj na izbiro za vse okuse. / IK

V predrag spomin Alfredu Iermanu

Sveta Gora, 28.3.2004 - Ločnik, 28.3.2015 / 11. OBLETNICA

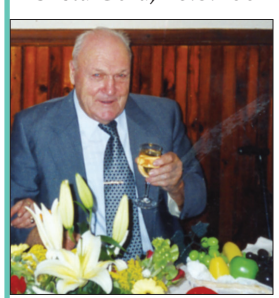

Dragi tata!

Vsem tvojim dragim se zdi, da se je zgodilo včeraj, a že 11 let te ni več med nami. Si in boš prav vedno v najinih srcih in mislih, dokler bo nama dano živeti. Lepo je bilo s teboj živeti, za kar mislim, da je čisto za vsakogar, ki je ljubil v življenju sedaj izgubljeno osebo. Ljubi Bog naj ti da še vedno večni mir in pokoj in večna luč naj ti sveti in počivaj v božjem miru.

Blagoslovljene velikonočne praznike ti srčno želiva na onkraj sveta, pa verjemimo vedno v Kristusovo vstajenje. Kristus je vstal, aleluja, aleluja!

Zbogom!

Tvoja skoraj 90-letna žena Lojzka in pa hčerka Marina

Sv. maša bo v ločniški cerkvi v ponedeljek, 30. marca, ob 19. uri.

Ob 50-letnici štandreškega dramskega odseka

Jubilejna sezona z nastopi v raznih krajih

Letos konec januarja je dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež s premiero komedije *Mrtvi ne plačujejo davkov* slovesno praznoval 50-letnico bogatega delovanja.

To pomembno obletnico in uspešno predstavo uprizarjajo tudi po drugih krajih. V marcu so igro ponovili v Dekanih (7.3.), na Kambreškem (8.3.), v Bukovici (14.3.) in Slovenj Gradcu (15.3.). V soboto, 21. marca, so imeli napovedano predstavo v Selah na Koroškem, a so jo v zadnjem trenutku zaradi bolezni v ansamblu nadomestili z vedro igro *Gremo v teater*, ki sta jo odigrala Majda Zavadlav in Božidar Tabaj. Veliko mladine in druge publike, ki je napolnila farno dvorano v Selah, je z navdušenjem in odobravanjem sprejelo tudi to nadomestno predstavo. Uvodoma je predsednica domačega kulturnega društva Planina Pauli Čertov pozdravila goste in se jim zahvalila za dolgoletno uspešno sodelovanje, ki tudi njihovi dramski skupini omogoča nastope na Goriškem. Damjan Paulin je prikazal 50-letno prehojeno pot štandreške dramske družine in poudaril pomen kulturnih izmenjav med Koroško in Primorsko, ki utrjujejo skupni kulturni prostor. Sele in Štandrež so lahko za zgled tega sodelovanja, ki se je začelo že leta 1970 in se še vedno krepi. Podčrtal je tudi podobnosti nekaterih ključnih dogodkov. Skoraj istočasno so odprli nove župnijske prostore, ki so odločilno prispevali k obogatitvi kulturne dejavnosti. V tistih časih, pred petdesetimi leti, so imeli tako v Štandrežu kot v Selah duhovnike, ki so se dobro zavedali vloge kulturnih društev za ohranitev slovenske zavednosti in tudi duhovne bogatitve. V Selah sta bila gospoda Vauti in Matko, v Štandrežu pa Jožef Žorž. Na prireditvi so bili prisotni tudi predstavniki Krščanske kulturne zveze iz Celovca.

Foto DP

Komedijo *Mrtvi ne plačujejo davkov* imajo na programu v Moravčah (28.3.), v nizu *Iskrivi smeh na ustih vseh* v Kulturnem centru Lojze Bratuž (16.4.), v Kobjeglavi (18.4.) in v Briščikih (19.4.).

DP

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško

Na dan žena so obiskali Pušjo ves

Člani Društva slovenskih upokojencev za Goriško so si v nedeljo, 8. marca, na dan žena, v velikem številu ogledali zanimivosti naselja Pušje vesi – Venzone. Strnjena naselbina, obdana od leta 1258 z dvojnim obzidjem in globokim jarkom, je bila že v preteklosti zaradi svoje zempljepisne lege obvezna prehodna točka raznih ljudstev in stičišče kultur med severnim Jadranom ter severno in srednjo Evropo. Pušja ves je imela pomembno trgovsko vlogo. Tu so trgovci plačevali mitnino in potniki prenočevali, kar je prineslo določeno blagostanje. O tem pričajo veličina katedrale sv. Andreja in druge palače. Mestece se prvič omenja pod frankovsko prevlado, v pisnem viru "Clause de Abintione" leta 923. To ozemlje je kot Goriška prišlo pod Oglejski patriarhat, nato pod goriško grofijo in druge gospodarje. Področje hrani veliko kulturnozgodovinskih posebnosti. Udeleženci izleta so po ogledu zelo presunljive multimedijske simulacije o potresu leta 1976 z zanimanjem sledili tudi vodenemu obisku muzeja "Tiere Motus" v palači Orgnani-Martina, katedrale sv. Andreja in bližnjega baptisterija/krstilnice. Vodiča sta izčrpno in bogato opisala celoten potek obnove mestece in okoliških naselij z vseh zornih kotov. V zgodnjih popoldanskih urah so se udeleženci odpeljali v bližnji hotel "Carnia", kjer so ob prijetni glasbi, plesu in dobri kapljici okusili domače dobrote. Po običajnem bogatem srečelovu in podelitvi tradicionalnih mimoz so se izletniki vrnili nadvse zadovoljni domov. / (IN)

Šola molitve goriškega nadškofa / Tretja in četrta kateheza

Očenaš in tri hvalnice

Tretje postno srečanje z nadškofom Redaellijem, ki je potekalo v goriški stolnici **13. marca**, je bilo posvečeno besedam, ki nam jih je pustil Jezus o molitvi. "Šolo molitve" z naslovom *Gospod, nauči nas moliti* so tokrat uvedli skavtski voditelji s krajšim prizorčkom o krivičnem sodniku, ki se je na koncu le vdal nadležni in vztrajni vdovi.

Ko molimo, imamo opraviti s krivičnim in brezbožnim sodnikom ali s prijateljem, ki ga nadlegujemo sredi noči, da bi nam dal kos kruha, ali s hudobnim in sadičnim očetom, ki nam da kamen namesto kruha, kačo namesto ribe in škorpijona namesto jajca, se je v začetku vprašal msgr. Redaelli. "Ne! Tisti, ki ga molimo, je oče, ki nas ima rad in nam daje to, kar potrebujemo". Ko Jezus v evangelijih govori o molitvi, uporablja paradoksalne in drzne primere, ker ve, da molitev preizkuša način, kako gledamo Boga. "Lahko bi rekli: 'povej mi, kako moliš, pa ti bom povedal, v kakšnega Boga verjameš'". Kdo je zame Bog? Na to vprašanje ne moremo odgovoriti z obrazcem, ki smo se ga naučili pri nauku, "Bog ni obrazec, ampak vir našega bivanja, smisel našega življenja, razlog za vse", čeprav se tega morda ne zavedamo. Je lažje iz njega narediti malik ali ga imeti za oddaljenega in skrivnostnega Boga ali ga banalizirati kot simpatičnega "dedka" z belo brado. Jezus pravi, da Bog je oče. In vsa njegova "navodila", kako naj molimo, govorijo prav o tem, so nekak komentar k očenašu: zato je ta molitev prava sinteza naše vere. Bog je oče, ki misli na nas in nam daje "dobre stvari". Zato ni potrebno, da se vznemirjamo, in mu lahko zaupamo. Kristjan dobro pozna dramatičnost življenja, "hkrati pa ve, da je v dobrih rokah". Boga lahko kličemo "oče", ker smo po krstu, torej po potopitvi v smrt in Jezusovo vstajenje, Božji otroci. Sveti Duh, ki prosi za nas, nas spreminja v Božje otroke: kot taki smo med seboj bratje. Zato ne molimo samo "Oče", temveč "Oče naš", saj je oče vseh, ne le kristjanov. Zato moramo ljubiti vse, tudi sovražnike in preganjalce.

Kdor moli s pristno vero in to jemlje resno, ga bo Bog uslišal! "On dela vse stvari dobro, dovolj mu je verna molitev: izpolnil jo bo in povrnil še več".

V četrti postni katehezi, ki je potekala v stolnici v petek, **20. marca**, pa je nadškof spregovoril o Jezusovi Materi Mariji, očetu Janeza Krstnika Zahariji in starčku Simeonu, ki so s svojimi slavospevi - Magnificat, Benedictus in Nunc dimittis - hvalili Boga in pripovedovali o njegovih velikih delih. Gre za hvalnice treh oseb, ki so zaslutile skrivnost Boga v dejanju Njega, ki je posegel v njihovo življenje. Ni šlo za "splošno kontemplacijo", ampak za zaznavo Božje logike v lastnem življenju, za rdečo nit božjega načrta. Vse tri molitve se začenjajo pri konkretni osebi in se razširijo na vse človeštvo, vso zgodovino.

Cerkev že več stoletij svetuje omenjene tri hvalnice v različnih trenutkih dneva: Benedictus (Zaharijevo hvalnico) zjutraj, Magnificat za večernice, Nunc dimittis (Zdaj odpuščaš) pa v sklepni molitveni uri. Prva govori o "vzhajajočem soncu z višave", druga zveni kot zahvala in refleksija, v kateri uvidimo "velike stvari", ki jih je v našem življenju storil Vsemogočni, tretja pa je ob koncu dneva prošnja, da bi sklenili dan v miru in trajnem zavedanju, da Bog še naprej deluje. Msgr. Redaelli je pripomnil, da bi Benedictus lahko bil zelo primerna hvalnica za mlade, Magnificat za odrasle in zrele osebe, ki odkrivajo Božjo logiko, povsem drugačno od logike sveta, Nunc dimittis pa molitev starejših oz. tistih, ki so - tudi preko trpljenja, grehov in protislovij - uvideli, kako Bog posega v njihovo življenje in zgodovino ljudi. To so ljudje, ki z milostjo Svetega Duha gledajo na svet z očmi vere in upanja. / DD

Nadškof Redaelli bo na oljčno nedeljo, **29.3.**, vodil ob 10.15 procesijo do stolnice, kjer bo slovesna maša. V ponedeljek, **30.3.**, bo ob 9. uri maševal v podjetju SBE. V torek, **31.3.**, bo ob 8.30 maševal v podjetju Fincantieri v Tržiču, ob 11. pa v goriški bolnišnici. V sredo, **1.4.**, bo ob 8.30 maševal v podjetju Nidec ASI (nekdanja Ansaldo) v Tržiču, ob 10.30 bo na Kostanjevici vodil duhovno obnovo za osebje ordinariata. Na veliki četrtek, **2.4.**, bo v stolnici vodil krizmeno mašo ob 10. uri, ob 20. pa t. i. "in cena Domini". Na veliki petek, **3.4.**, bo ob 15. uri obiskal goriški zapor, ob 18. bo v stolnici pri obredih, ob 20.30 pa bo vodil mestni križev pot.

Primorska poje 2015

Pevci so zapeli v Štandrežu in Gorici

Foto DP

Prostorna, lepa in akustična cerkev v Štandrežu je bila 20. marca prizorišče kakovostnega koncerta tradicionalne revije *Primorska poje*. V imenu Zveze slovenske katoliške prosvete in Prosvetnega društva Štandrež je prisotne nagovorila Tiziana Zavadlav, ki je program tudi povezovala. V nagovoru je Silvan Zavadlav, ki pa je bil zaradi bolezni odsoten, poudaril: "Prepričan sem, da, dokler se bomo pevci, dirigenti in poslušalci združevali za koncerte in za vse, kar je s petjem povezano, redne vaje, pa tudi načrtovalne sestanke ali posvete, bo petje obstajalo in se glasilo po naših dvoranah, cerkvah in predvsem v naših srcih. Pevska dejavnost ima večplastno vlogo, od narodnega osveščanja in utrjevanja narodne pripadnosti do učenja spretnosti petja in socialno-združevalno vlogo, pa tja do duhovnega poglabljanja in končno kulturno-umetniškega napredka".

Nastopajoči zbori so v program vključili skladbe od renesanse Jakoba Arcadelta in Palestrine do sodobnih mladih slovenskih skladateljev Ambroža Čopija in Patricka Quaggiata. Več kot dveurni koncert je glasbeno in duhovno obogatil pozorne poslušalce, ki so za dovršeno izvajanje nagradili pevce s toplim aplavzom.

Prvi se je pred oltarjem predstavil Idrijski oktet s hvalospevi naši Materi Mariji. Ob spremljavi Iztoka Cergola na klavir in flavtistke Lene Grošelj je oktet vodila Elizabeta Lampe. Župnijski zbor sv. Urbana iz Godoviča že dvajset let uspešno vodi Tonja Lapajna Brenčič. Pod umetniškim vodstvom Petre Grassi je ženska vokalna skupina Vikra z občuteno in dovršeno interpretacijo ustvarila edinstveno razpoloženje med poslušalci. Pevke te skupine so se pridružile drugim pevkam in nastopile v sestavi dekliškega zbora Kraški slavček *(na sliki zgoraj)*, ki je prepričljivo zapel pod vodstvom iste pevovodkinje. Iz širše Tolminske se zbirajo mladi člani komornega zbora Musica viva, ki so svoj lepi nastop osredotočili na motive iz raznih psalmov. Na klavir jih je spremljala Nika Kovačič, vodila pa jih je Erika Bizjak. Iz Ilirske Bistrice se je v štandreški cerkvi predstavil tudi dekliški komorni zbor Vox Ilirica, ki je pod vodstvom Elene Sedmak in ob klavirski spremljavi Snježane Pleše zapel *Kyrie, Glorio* in *Agnus Dei* iz mladinske maše Ambroža Čopija. Številni mešani zbor iz Postojne je z izbranim programom in odlično interpretacijo lepo končal bogat večer zborovske sakralne glasbe. V spored je uvrstil tudi delo mladega in priznanega skladatelja, domačina Patricka Quaggiata. Zbor vodi Mirko Ferlan.

V nedeljo, 22. marca, pa je "Primorska zapela" v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. V imenu organizatorjev je spregovorila predstavnica Zveze slovenske katoliške prosvete Monika Quaggiato, ki je zaželela tej množični pevski reviji, da bi še naprej spodbujala naše pevce, predvsem mlade, da bi se izpopolnjevali in utrjevali glasbeno in zborovsko kulturo, ki v naši skupnosti opravlja nenadomestljivo vlogo pri ohranjanju in oblikovanju naše identitete. Program je povezovala in zbore predstavljala Sanja Vogrič.

Spored sta začela in končala tržaška zbora. Prvi je stopil na oder ženski cerkveni zbor Rojan pod vodstvom Zulejke Devetak, zadnji pa ga je zapustil moški zbor Stane Malič z Opčin pod vodstvom Walterja Lo Nigro. Oba zbora sta izvajala dela skladatelja, ki vodi zbor z Opčin. V ostalem delu sporeda so se predstavili še pevci ljudskih pesmi KD Borjač pod taktirko Katarine Šetinc, ženska vokalna skupina Dekleta iz Škofij, ki jih vodi Iva Dobovičnik, moški zbor Lijak 1883 z Vogrskega, za katerega skrbi Mojca Sirk. Razgiban je bil nastop naslednjih dveh zborov, moškega Kras iz Opatjega sela (Pavel Pahor) in ženskega Prem pod vodstvom Vilka Majeriča.

Naslednji koncert revije Primorska poje na Goriškem bo 29. marca v Kulturnem domu Jožef Češčut v Sovodnjah ob Soči.

PD

Moški zbor Stane Malič z Opčin pod vodstvom Walterja Lo Nigra (foto DP)

In memoriam

Vanek Bertolini

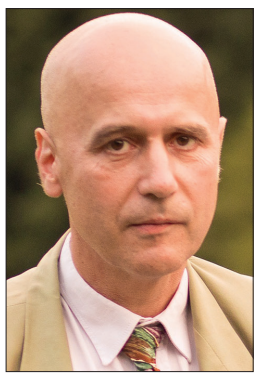

Množica ljudi je v soboto, 21. marca, pospremila k večnemu počitku na pokopališče v Mošu Vaneka Bertolinija, ki je v 54. letu starosti prerano umrl v ponedeljek, 16. marca, na svojem domu.

Pogrebno mašo je v farni cerkvi sv. Andreja vodil goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli, ob njem so stali Vanekov mlajši brat, g. Franček Bertolini, duhovnik v mariborski nadškofiji, bratranca p. Ivan in p. David Bresciani, vaški župnik msgr. Arnaldo Greco, naš dekan Karel Bolčina in še nekaj drugih duhovnikov. Mnogi so v tem težkem trenutku očitno želeli izkazati svojo bližino članom družine, ki je bila na Goriškem in drugje v prejšnjih desetletjih znana ne le zaradi trgovinske podjetnosti, ampak tudi zaradi dejavnosti v življenju, gibanjih in ustanovah krajevne Cerkve. Mašniki so se v molitvi spomnili tudi na med božičnimi prazniki umrlega očeta Walterja Bertolinija: njegova smrt je Vaneka, ki je živel z njim, posebno prizadela in do konca zdelala. Že od mladosti je bil namreč krhkega zdravja in, kot je povedal g. Franček med homilijo, največkrat niso vedeli, kako bi mu pomagali. Sedaj vedo, da mu je molitev gotovo v veliko oporo, je pripomnil. Na koncu žalnega obreda, ki ga je s petjem spremljal zborček ognjiščarjev, se je brata z besedami, prežetimi z globoko vero, spomnila starejša sestra Chiara, pa tudi nečaki Teresa, Lucia in Kim so obudili žive spomine na strica, ki je bil v svoji tenkočutnosti in dobroti vedno posebno pozoren do vseh nečakov. Takega - občutljivega, z rahlo otožnim, a dobrim pogledom ter prijaznim nasmehom - se bomo Vaneka spominjali vsi, ki smo ga poznali. Naj v miru počiva ob dragih starših in bratu Jožeku! Vsem svojcem, zlasti sestram Chiari, Paoli in Mariji ter bratoma Robertu in Frančku, izražamo iskreno sožalje! / DD

SOVODNJE V organizaciji ŠZ Soča

Odbojkarska nedelja za najmlajše

Odbojka je ena od bolj priljubljenih športnih panog v naši narodni skupnosti. To se pozna na članski ravni, pa tudi na mladinski in otroški. ŠZ Soča iz Sovodenj je na tem področju dejavna že več kot 30 let, v "odbojkarsko vzgojo" najmlajših pa ves ta čas vlaga veliko truda.

V nedeljo, 29. marca, bo v svojem rednem delovanju ŠZ Soča priredila tudi odbojkarski turnir za najmlajše v domači telovadnici v Sovodnjah. Nedeljsko odbojkarsko popoldne spada v sklop pokrajinskih turnirjev mikro in miniodbojke. Pokrovitelji turnirja so Fundacija Goriške hranilnice, Zadružna kreditna banka Doberdob - Sovodnje in ZSŠDI, ki je tudi soorganizator turnirja. Od 14.30 do 16.00 se bodo na parketu pomerili mikroodbojkarji (otroci, rojeni med 2007 in 2009), od 16.00 do 17.30 pa bodo pod mrežo stopili nekoliko starejši vrstniki, rojeni med letoma 2003 in 2007. Gostitelj, ŠZ Soča, se bo predstavil z več ekipami: 15 najmlajših odbojkarjev in odbojkaric redno trenira dvakrat tedensko že celo sezono pod strokovnim vodstvom trenerja Roka Černeta. Organizatorji pričakujejo skupno udeležbo približno 80 otrok.

AČ

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič vabita na Srečanje pod lipami v četrtek, 26. marca. Gost večera bo teolog, profesor in nekdanji nadškof v Mariboru msgr. Marjan Turnšek, ki bo podal duhovno misel za Veliko noč. Srečanje, ki ga bo vodila Martina Valentinčič, bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 20. uri.

Svet slovenskih organizacij obvešča, da je zasedanje deželnega sveta sklicano za petek, 27. marca 2015, ob 17.30 v prvem sklicu in ob 18. uri v drugem sklicu. Zasedanje bo potekalo v prostorih Inštituta za slovensko kulturo v Špetru.

"Nora Gregor - Skriti kontinent spomina": Predprodaja vstopnic za trijezično predstavo, ki bo odigrana v Gledališču Verdi v Gorici 27. marca ob 20.45, poteka tudi v Kulturnem centru Lojze Bratuž (tel +39 0481 531445) in Kulturnem domu (tel. +39 0481 33288) po znižani ceni 12 evrov.

SKRD Jadro iz Ronk prireja enodnevni izlet s kosilom v Ljubljano in Volčji potok v nedeljo, 29. marca. Za informacije in prijave lahko pokličete na tel. 0481-482015.

SCGV Emil Komel - Gorica in društvo Arsatelier vabita na prvi koncert 10., jubilejnih Snovanj. Večer z naslovom Zvoki strun bo v torek, 31. marca, ob 20. uri v cerkvi Kristusa Kralja na Subidi (Plešivo). Nastopili bodo znani glasbeniki, člani žirije 7. mednarodnega glasbenega tekmovanja in festivala Svirél, pred njimi pa se bodo občinstvu predstavile mlade harfistke iz zasedbe Girotondo d'Arpe junior, ki jih vodi Tatiana Donis na SCGV Emil Komel. Vstop je prost.

AŠZ Olympia-Gorica vabi na Velikonočni prikaz dela... OLYMPIA in CLASSIC v četrtek, 2. aprila 2015, ob 17. uri v telovadnici AŠZ Olympia - Drevored 20. septembra 85 - Gorica. Nastopajo: skupine Rhythm & Dance, skupina Gymplay, skupine Artistic Gym, skupine Show dance, glasbena šola Komel.

PD Štandrež prireja ogled Škofjeloškega pasijona v soboto, 11. aprila 2015. V Škofji Loki bo na Pasijonu sodelovalo 900 nastopajočih in 70 konjenikov. Odhod iz Štandreža je predviden ob 16.30, vrnitev ob 24. uri. Predstava se začne ob 20. uri. Indikativna cena (avtobus in vstopnina na prireditveni prostor) je 25 evrov. Prijave sprejema Vanja Bastiani (tel. 347 9748704).

Kulturni center Lojze Bratuž sporoča, da je še nekaj mest na razpolago za ogled baleta Labodje jezero v Ljubljani 24. aprila 2015 ob 18. uri. Odhod iz Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 16. uri. Vse informacije na tel. 0039 0481 531445 od 8.30 do 12.30 ali na email: info@centerbratuz. org

Prosvetno društvo Štandrež prireja šestdnevni društveni izlet v Makedonijo od 21. do 26. aprila 2015. Prvi dan Štandrež-Niš; drugi dan Niš-Skopje-Ohrid; tretji dan Ohrid-Sv. Naum-Ohrid; četrti dan Ohrid-Bitola-Prilep-Kavadraci-Skopje; peti dan Skopje-Kanjon Matka-Beograd; šesti dan Beograd-Štandrež. Za podrobne informacije lahko pokličete na tel. št. 0481 20678 (Božo) od 12. do 14. ure in na 347 9748704 (Vanja).

Romanje v Medjugorje - Odhod avtobusa 8. maja ob 5. uri zjutraj iz Rožne Doline, s postankom na Kozini za tržaške romarje. Pozno popoldne bodo romarji že v Medjugorju. Naslednja dva dni sta posvečena krajem prikazovanja in bogoslužju ter obisku dobrodelnih ustanov. Odhod domov bo v ponedeljek, 11. maja; prihod je predviden v večernih urah. Vpisi do zasedbe avtobusa pri g. Darku (0039)3703201305, pri g. J. Markuži za tržaške romarje 040/229166, pri ge. Ani za slovenske romarje 05/3022503. Za romarje iz Slovenije in Italije veljavna osebna izkaznica.

Društvo "Camillo Medeot" organizira ogled milanskega Expoja, in sicer v soboto, 27., in nedeljo, 28. junija 2015. Cena 150 evrov. Za informacije in vpis (do 15. marca 2015) lahko pokličete: Carlo (349/6429272) ali Roberto (348/3015564) ali Enzo (348/4056522).

Vabilo na 7-dnevno potovanje z Novim glasom v Nemčijo, v dolino reke Ren in Vestfalijo. Potovanje bo od 9. do 15. junija letos. Odhod iz Trsta in Gorice z avtobusom do letališča Brnik, nato z letalom za Zürich do Frankfurta ob Majni, nato z avtobusom obisk znamenitih in zgodovinskih mest Frankfurt ob Majni, Köln, Aachen, Bonn in druga mesta. Za potovanje je potrebna veljavna osebna izkaznica za inozemstvo. Vpis do konca marca na sedežu Novega glasa v Gorici in Trstu ter pri g. Markuži (040/229166).

Ob 50-letnici slovenskega goriškega skavtizma se pripravlja spominska razstava. Prosimo vse aktivne in nekdanje člane, ki hranijo in bi lahko ponudili zanimivo skavtsko gradivo, da to javijo pripravljalnemu odboru na tel. št. 338-7501181 (Tamara) ali 347-5329299 (Marko). Zahvaljujemo se za sodelovanje.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Male oglase bomo objavili prihodnjič.

Darovi

V spomin na najinega moža in očeta Alfreda Iermana iz Ločnika ob 11. obletnici smrti darujeta žena Lojzka in hčerka Marina 30 evrov za Sveto Goro.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 27.3.2015 do 2.4.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 27. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 28. marca (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 29. marca (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 30. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 31. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 1. aprila (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Jezus v času - Izbor melodij.

Četrtek, 2. aprila (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

SSG Trst / Premiera: Hlapci

"Nismo hlapci!"

Tako vzklika in bodri vse nas postarani Jerman ob koncu predstave *Hlapci*, ki so jo kot produkcijo Slovenskega stalnega gledališča Trst premierno obžarile odrske luči v veliki dvorani tržaškega Kulturnega doma v petek, 20. marca 2015, v kar koreniti priredbi in dramaturški obdelavi Milana Markovića Matisa, dramaturga in dramatika, čigar drame so prevedene v slovenski, angleški in nemški jezik in je zanje prejel razne nagrade, in v popolnoma novem, nevidenem interpretacijskem branju in postavitveni zamisli režiserja Sebastijana Horvata, enega izmed sedanjih iskateljsko najbolj pronicljivih režiserjev na Slovenskem. Drama *Hlapci*, ki jo je Ivan Cankar (1876-1918) napisal l. 1910 in v kateri "se motiv političnega boja proti liberalizmu in klerikalizmu prepleta z osebnimi motivi krivde očiščenja in novega življenja", nosi v sebi neverjetno aktualno sporočilo in opozorilo, da smo še vedno hlapci vsi, ki nam manjka pogum, da bi se uprli komurkoli in čemurkoli in bi s tem vsaj poskušali spremeniti družbenopolitične razmere. Preveč nemočni smo, da bi kaj ukrepali, ali pa nam "status" ponižnih ali priliznjenih hlapcev prinaša "bolj" lagodno življenje, da utišamo svojo vest in potlačimo svoje prepričanje ter oportunistično sledimo smeri, v katero piha veter, ne da bi se upirali in ne da bi tvegali propada, kot ga je Cankarjev Jerman. Režiser Horvat je sicer konceptualno uprizoritev in tudi lik nekonformističnega Jermana vezal na zadnje, peto dejanje, kjer prihaja v ospredje Cankarjeva etična ideja. Cankarjevi *Hlapci*, ki jih avtor zaradi cenzure oblasti ni nikdar videl na odru, so dočakali prvo uprizoritev prav v Narodnem domu v Trstu l. 1919. Sedaj, skoraj sto let kasneje, so jo spet doživeli v tržaškem slovenskem kulturnem hramu, na obrobju "slovenskega sveta". Vsebinsko so

Romeo Grebenšek kot mladi Jerman

Hlapci vezani na figuro in usodo učitelja-idealista iz Cankarjevega romana *Martin Kačur*. Cankar je to temo v Hlapcih povezal s političnimi boji iz l. 1907, ko so na volitvah zmagali kandidati klerikalne stranke, kar je pisatelju samemu prineslo negativne posledice. Režiser Horvat je ob Matisovi priredbi lik Jermana "razdvojil" in zdi se, da je Cankarjevo besedilo tokrat priredil prav za vrhunskega, legendarnega, samosvojega igralca Radka Poliča- Raca, dolgo vrsto let enega od stebrov ljubljanske Drame, ki se je na svoji dolgi in uspešni igralski poti, na kateri je obredel tudi tuje odre, večkrat soočal prav s tema dvema Cankarjevima likoma. Polič pooseblja, seveda po Matisovi in Horvatovi adaptaciji, Jermana v zrelih letih, ko se mu v zavest in srce vrača iskra mladostniškega upora, ki želi zagoreti in k uporu spodbuditi ostale ljudi. A, ironija usode: teh ljudi ni! Kot se to zgovorno pokaže, po vznesenih Jermanovih besedah, "da nismo hlapci", ob praznih sedežih v dvorani, kjer je na delu le čistilka! Horvat je namreč poleg nove tematske osvetlitve drame poiskal tudi postavitvene novosti. Prvi prizor v čisto sodobnem slogu odigrajo igralci na odru, na samo rahlo privzdignjeni pedani, kjer je vse razmetano kot po živahnem praznovanju politične (?) zmage, po katerem je pač treba vse pomesti (zelo pomemljive so metle v beli modri in rdeči barvi!!) in seveda na novo tudi urediti ideje: saj "si bo narod pisal usodo sam"! Po tem prizoru in po razgibanem plesu na moderno glasbo (avtor Drago Ivanuša, ki je spisal več kot 150 skladb za gledališče in 10 za filme), medtem ko odrski delavci pripravljajo novo prizorišče, se prikaže Jerman oz. igralec Polič, ki naj bi igral Jermana. Po kratkem "povzetku" znane vsebine *Hlapcev* povabi gledalce, naj se pomaknejo na oder. Sprva je premierna publika malce nejeverno poslušala njegove besede, potem pa se preselila na strme tribune, nameščene na dnu odra, da bi od tam spremljala dogajanje najprej za zaprtim zastorom ob tehtnem Jermanovem- Poličevem razpredanju misli o gledališču, o uporu, narodu, ki se upira po ulicah, in o tem, kako smo se Slovenci borili proti socializmu in ga rušili, boreč se za kapitalizem, nazadnje proti temu ponovno za socializem ... Ko se zastor odpre, se v opredeljenem scenskem okvirju, ovit v "sanjsko megleno tančico" prikaže nekakšen izsek iz "klasične" postavitve Cankarjeve drame, ko mladega Jermana obišče župnik in ga ljubeča mati svari pred nepremišljenimi dejanji. Vse to je kot nekak preblisk v mislih ali prividu spremljal "starejši" Jermanov alter ego. Horvatova zamisel postaviti tudi gledalce na oder je zanimiva, ker jih nekako vključi v sam potek dogajanja in v bližnje soočanje z razpredanjem vsebine. Sicer ni ravno izvirna, saj smo gledalci že večkrat spremljali odrsko dogajanje na samem odru. S praktičnega oz. tehničnega vidika pa je ta rešitev vprašljiva. Čeprav je železna tribuna kar strma, gledalci v višjih vrstah nimajo celotnega pogleda na odrsko prizorišče in tudi glas iz igralčevih ust se porazgubi v prostoru, da gledalcem uide marsikatera tiše izgovorjena misel – (na premieri so si navzoči pomagali z branjem italijanskih nadnapisov, a to ni nikakršna rešitev!!). Res prava škoda, da zaradi tega gledalčevo uho ni v celoti dojelo zadnjega vsebinsko prodornega Jermanovega govora, ki se izteče z več kot kančkom ironije ob pogledu na praznino v dvorani: dobre misli naletijo pač zmeraj na gluha ušesa!!

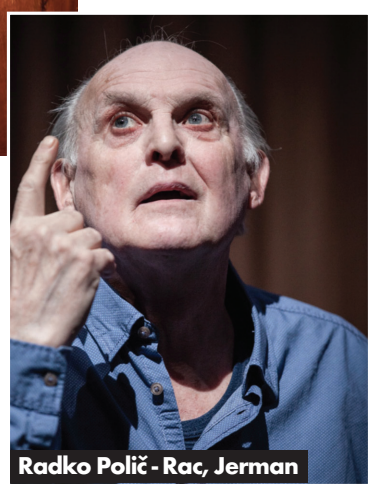
Radko Polič - Rac, Jerman

Hlapci v Horvatovi režijski postavitvi ohranjajo Cankarjev ostri kritični naboj, saj kljub režiserjevemu avtorskemu pristopu je Cankarjeva misel o uporu zmeraj v ospredju, in sicer v skupnem uporu proti "hlapčevanju". Polič je v tem kontekstu odličen Jerman s svojimi igralskimi značilnostmi, čeprav se tudi pri njem, kot nekdaj izredno živem, samosvojem igralcu, polnem prekipevajočih strasti in življenjskih sokov - na filmskem posnetku ga vidimo v vsem njegovem žaru kot mladega igralca v isti vlogi – poznajo minevajoča leta. Jermana v cvetoči mladostni dobi je odigral Romeo Grebenšek v klasičnem delu predstave v prizoru, ko pride k njemu na obisk župnik in se mu bliža pot v "izgnanstvo na Goličavo". Ob njima so ostale like po režiserjevi viziji osvetlili igralci Maja Blagovič - Jermanova mati, Nikla Petruška Panizon - Lojzka, Luka Cimprič - Pisek, Iztok Drabik Jug - nadučitelj, Tina Gunzek (ki nadomešča v tej sezoni Laro Komar) - Anka, Primož Forte - Kalander. Poleg teh predstavo sooblikuje še tercet mladih igralcev iz Tržaške, Patricija Jurinčič - Minka, Matija Rupel - Komar, Jure Kopušar - župnik. Predstava nosi v sebi mednarodnega duha, saj so pri njeni uresničitvi sodelovali scenograf Jürgen Kirner iz Berlina (posebno dognan je njegov scenografski poseg v klasičnem prizoru drame), Belinda Radulović, ki je ustvarila čudovite stilne kostume, odslikavajoče dobo v začetku 20. stoletja v temnih barvnih odtenkih, in ravno tako učinkovito brezčasne kostume, v katere so oblečeni igralci v prvem delu predstave.

Želja mnogih režiserjev je po svoje reinterpretirati besedila izbranega avtorja in po možnosti poseči v sam tekst, kot je to naredil Sebastijan Horvat. Gledalec pa se ob tem sprašuje, zakaj je vse to tako potrebno, če že sam dramatik pove bistvene misli, katerih sporočilo je veljavno za vse čase, tudi za današnje v tej naši za vse slepi, še vedno hlapčevsko naravnani domovini.

Iva Koršič

PIKA NA (PESM)I — Majda Artač Sturman

Oljki

Drevo, rastoče v vinskem bregu,
lepó rastoče v belem snegu,
oj drago oljkovo drevo,
pozdravljam te srčnó, srčnó!
/.... /
In glej, iz vode se sušeče
drevo priraste zeleneče,
golobček bel se nanj spusti,
na drevu kljuva, kljuva, pika,
in ko z drevesa odleti,
v rdečem kljunu zelení
mu oljkova mladika.
Kako je pač brodar vesel
goloba z vejico sprejel!
To vejo z oljčnega drevesa
so do človeškega rodu
poslala ublážena nebesa
v poroštvo sprave in miru. -
Miru simbol si tudi nam! -
Glej, prišla oljčna je nedelja,
in polne srčnega veselja
vrvijo trume v božji hram.
Odrasle zreš in otročiče
nesoče oljkove snopiče,
če ne, mladike oljčne vsaj,
svetišče zdi se oljkov gaj.
Skoz okna sonce božje lije
v ta gaj svoj zlati žar z nebes,
a bolj še sreče sonce sije
otrokom z lic in iz očes
skoz senco oljkovih peres.
Pristopi starček sivolas
in blagoslov nebeški kliče
njegov srčnómoleči glas
na oljčne veje in snopiče.
O, naj te oljke, kjer bi bile,
bi blagoslov in mir delile.
Da, oljkove mladike te
mir bodo in blagóst rodile,
ko hiše, vrte in poljé
blagoslavljaje pokropé.
/... /

Simon Gregorčič (1844 - 1906)

Pred nami je cvetna ali oljčna nedelja, praznik cvetja, oljčnih in palmovih vejic, butaric. Narava se prebuja in ponuja zelene brstiče in mladike pomladi, pridne roke pripravljajo oljčne vejice, okrašene s svetimi podobicami ali olepšane z napisom *pax*. Po blagoslovu jih bomo obesili na stene domov in ob tem bodo marsikomu privreli v

spomin verzi veličastne pesnitve Oljki. Morda jo kdo zna (vsaj deloma) na pamet, čeprav vsega skupaj šteje kar 136 verzov! Ni moja navada odbirati samo nekatere dele pesmi, toda zaradi dolžine naj bo tokrat na vpogled le dobra tretjina te motivno in slogovno bogate Gregorčičeve ode. Gre za enokitično, vendar vsebinsko večdelno svobodno pesniško kompozicijo, v kateri se nam ponuja izredno bogastvo retoričnih in glasovnih figur.

Pesem se - podobno kot, recimo, Soči, Na potujčeni zemlji idr., začenja z *apostrofo* ali *nagovorom*. V uvodnem delu se drevo oljke v prispodobah predstavlja kot vir zdravilnosti, svetlobe, zlasti pa kot simbol miru. Najprej se plastično zarisuje podoba lepo rastočega drevesa *v belem snegu*, po vesoljnem potopu, ko se voda umakne, pa iz nje... *drevo priraste zeleneče, / golobček bel se nanj spusti.* Verza... *v rdečem kljunu zelení/ mu oljkova mladika.* / zaokrožata poudarjeno barvitost pesniškega slikanja, ki ga v nadaljevanju toplo obarva zlati žar z nebes. Sončna svetloba se razliva skozi okna na odrasle in otroke, ki vrvijo v božji hram. Njihova obličja ožarja sonce sreče, resnobnost in obrednost trenutka pa uteleša duhovnik, *starček sivolas*, z blagoslovom oljčnih mladik in snopičev. Ozračje in notranjščina cerkve sta prepojena s sončno energijo, blagoslovljene oljke pa naj kot porok blagosti in miru ponesejo blagoslov tako med ljudi kot v naravo, med hiše, vrtove in polja. Kakšen smisel za barve, za detajle, kakšen občutek za duhovnost!

Naj bo podoba plodnosti, sprave in miru, ki ga predstavlja oljka, podoba radostne cvetne nedelje (Gregorčič sicer v nadaljevanju opozarja tudi na druge značilnosti oljke, ki naj varuje pred nevihto, pred hudo uro, pri kropljenju pa spremlja na zadnjo pot).

Oda Oljki je kljub dolžini primerna za didaktične izzive: včasih sem predlagala njene verze dijakinjam in dijakom kot izhodišče za likovno ponazoritev. Učilnico so kasneje popestrili z izvirnimi grafičnimi prikazi in ilustracijami, nastalimi po branju ter interpretaciji pesmi. Učne ure slovenščine so lahko resne in zabavne obenem, večina dijaštva namreč veliko raje riše, ilustrira, kot piše. Ker smo brale Gregorčiča zvečine v času med pepelnico in veliko nočjo, so me dijakinje razveselile tudi z vejicami iz domačega oljčnika, kjer je ravno poteklo obrezovanje oljk. Preprosto in stvarno...

Slovenci v Zagrebu

Obisk Borisa Pahorja

V Trstu živeči zamejski pisatelj in akademik Boris Pahor je na pogovornem večeru v Slovenskem domu v Zagrebu spregovoril o svoji bogati osebni zgodovini in podal nekaj aktualnih razmišljanj. Med drugim je izrazil razočaranje nad odnosom slovenske prestolnice Ljubljane do Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Pahor, ki ga je zelo zaznamovala taboriščna izkušnja, kar je tudi opisal v svojih delih, je na gostovanju v Zagrebu poudaril, da segajo začetki fašizma v čas pred l. 1920, ko so zažgali slovenski Narodni dom v Trstu. Dogodku je bil priča kot sedemletni deček in ta slika je močno zaznamovala njegovo življenje in književnost.

Kot pomembnega pisatelja so ga najprej prepoznali v Italiji in Franciji, šele potem tudi v Sloveniji.

Pahor, ki bo letos avgusta obeležil 102 leti, je kritiziral odnos Ljubljane do Slovencev, ki živijo v zamejstvu: "Ljubljana kot glavno slovensko mesto je ničla. Nekaj da za pomoč kulturi, hvala lepa, a se ne zaveda, da del ljudi, ki živi v zamejstvu, sodi v slovensko usodo".

Kot je pojasnil, se predstavitev knjig v Italiji živečih Slovencev v prestolnici udeležijo le Primorci iz Gorice, Trsta in Krasa, ki živijo v Ljubljani, ostali pa ne. "Ljubljana nima narodne zavesti, razen ko je kakšna nogometna tekma, ko hodijo okoli z zastavami in kričijo", je dodal.

Ocenil je, da ima Slovenija zgodovino, ki je tudi evropska, a se Slovenci tega dela zgodovine ne zavedajo. Od njega se dodatno oddaljujejo s tem, ko ponavljajo, da so majhen narod. Poudaril je, da je treba v globalnem svetu nujno izpostaviti pomembnost domovine. Če nimaš svoje domovine pred tem, ko govoriš, da imaš svet za domovino, nisi vreden nič, je zatrdil.

Dodal je, da se je nacionalna zavest začela utrjevati s pojavom romanticizma kot spoštovanje lastnega bistva, jezika, kulture, tradicije in nacije, medtem ko je nacionalizem prišel s fašizmom in nacizmom.

Na vprašanje, ali se na Hrvaškem pod krinko domoljubnega nacionalizma znova zbuja latentno ustaštvo ter ali obstaja podobna nevarnost tudi drugje v Evropi, je odgovoril, da je nevarnost v tem, da bi ljudje nasedali temu, ter opozoril na moč fašistične propagande.

Kot nasprotnik vseh totalitarnih sistemov, kot so fašizem, nacizem in komunizem, je ocenil, da se je vseskozi obdržala četrta diktatura - kapitalizem. Po njegovem mnenju je sovjetski model komunizma uničil socializem kot idejo, ki bi lahko nasprotovala kapitalizmu.

Zavzel se je za skandinavski model socialne države, v katerem obstaja dogovor med delodajalci, sindikati in državo. Pojasnil je, da bi se v takem modelu kapital nemoteno obračal, delavci bi imeli dovolj za normalno življenje, država pa bi lahko skrbela za zdravstvo, šolstvo in vse ostalo, kar potrebuje.

Pahorja je uvodoma predstavila literarna zgodovinarka Tatjana Rojc, ki je o njem napisala monografijo *Tako sem živel*. Pogovorni večer v Slovenskem domu je vodila novinarka Tanja Borčić Bernard.

Pahorjev najslavnejši roman *Nekropola*, v katerem se spominja časov, preživetih v nacističnih taboriščih, je bil leta 2012 preveden tudi v hrvaški jezik.

Pogovor / Karl Hren, ravnatelj Celovške Mohorjeve družbe

"Korotan sploh ni gola komercialna dejavnost!"

Pred nekaj tedni smo v Novem glasu objavili temeljito poročilo o srečanju ob kavi v Katoliški knjigarni. Vsebina srečanja je bila knjiga novinarke Jasne Kontler – Salamon z naslovom Za resnico do zadnjega diha. Avtorica je v njej sestavila zgodovino slovenskega doma Korotan na Dunaju na podlagi dokumentov in pogovorov, ki jih je imela z njegovim ustanoviteljem p. Ivanom Tomažičem (umrl je februarja lani). Na srečanju je bil prisoten tudi ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju Vincenc Rajšp. Predmet goriškega srečanja je na podlagi knjige bil kritičen odnos, ki ga je p. Tomažič svojčas imel do Mohorjeve družbe v Celovcu, nekdanje lastnice Korotana. Pater meni, da ga je Celovška Mohorjeva postavila ob stran, da bi lahko strukturo upravljala zgolj v luči komercialnih načel.

K pogovoru smo povabili zato Karla Hrena, ravnatelja Celovške Mohorjeve družbe, da bi nam pojasnil svoje stališče.

V Novem glasu je bil objavljen prispevek, v katerem so določene reči, ki ne držijo. Ne more biti, da se objavljajo take netočnosti in se Celovški Mohorjevi družbi podtikajo reči, ki niso resne, na primer to, da je skomercializirana struktura.

Katere naj bi bile te netočnosti?

Celovška Mohorjeva družba ima zelo razvejeno dejavnost, ki sega tudi do Dunaja, kjer vodi dom Korotan. Ta dom je bil svojčas v lasti Celovške Mohorjeve družbe, danes je njegova lastnica Republika Slovenija. Kot sem že povedal, je Celovška Mohorjeva družba njegova upraviteljica. V Korotanu domujejo predvsem študenti: tenutno jih je 45. Poleg tega dom razpolaga tudi s hotelsko ponudo s 23 sobami. Dohodki te hotelske dejavnosti krijejo operativne stroške za vzdrževanje in upravljanje celotnega doma. Gre za dobro simbiozo obeh duš sedanjega Korotana, in to na način, ki ga je pred mnogo desetletji uvedel p. Tomažič in smo ga pri Mohorjevi ohranili do danes. Trditev torej, da je Korotan danes le hotel, sploh ne drži: ponavljam, da je pretežni del Korotana tudi danes namenjen študentom. Od skupnih 45 gostov je danes nastanjenih 31 Slovencev, kar pomeni, da je dom hkrati zbirališče slovenske študentske scene na Dunaju. Poleg tega ima v Korotanu svoj sedež tudi Slovenski kulturni center, kjer redno potekajo prireditve, ne nazadnje tudi pred nekajdnevi, ko sta se 'vernisaže' udeležila tudi nuncij v Avstriji in nuncij v Ruski federaciji, Slovenec msgr. Ivan Jurkovič. Korotan skratka sploh ni gola komercialna dejavnost!

Zakaj pa je p. Tomažič bil tako kritičen do nove politike, ki jo je Mohorjeva družba uvedla pri upravljanju Korotana?

Nedvomno ima p. Tomažič velike zasluge za to, da je ta dom v 60. letih nastal. Pater je dolga leta dom tudi vodil, Celovška Mohorjeva družba pa je bila njegova lastnica. Dodati pa moram, da je bil stil, s katerim je upravljal dom, problematičen. Pred časom sem na starodavni fotografiji Korotana na njegovem pročelju bral napis 'Poljubljati prepovedano'. P. Tomažič je strogo ločeval pri namestitvi fantov in deklet. Vendar že v sedemdesetih letih tak način ravnanja ni bil več ustrezen. Odnosi med patrom in študenti v domu so se čedalje kvarili, dokler ni naša ustanova v osemdesetih letih prevzela tudi upravljanje Korotana. Tedaj so morda nastala tudi nekatera nesoglasja, morda tudi kasneje ob sanaciji doma. Verjamem, da so morda bili v ozadju konflikti na popolnoma drugih relacijah in da so nekateri hkrati skušali zlorabljati že ostarelega človeka in so ga obenem tudi v svoje namene instrumentalizirali ... Menim, da tako ravnanje ni korektno. Na vlogo, ki jo je p. Tomažič imel, lahko gledamo z različnih zornih kotov. Podčrtujem: nesporno gre patru pripisati veliko zaslugo, da je dom nastal, hkrati pa je tudi nesporno to, da je bil način, ki ga je imel pri vodenju Korotana, problematičen in ni bil več času ustrezen.

Na koga mislite, ko pravite, da so nekateri namene patra instrumentalizirali?

Pred letom dni sem prevzel opravljanje Celovške Mohorjeve družbe. Zaradi te časovne diskriminante je moj pogled usmerjen predvsem v prihodnost. Vem pa, da so glede Korotana in glede Slovenskega znanstvenega inštituta, ki je domoval v Knafljevi ustanovi, bili nesoglasja in razprtije ter – po moji oceni – cela vrsta nepotrebnih konfliktov. Ob nastopu svojega položaja sem sklenil, da bom s takimi odnosi prekinil in položaj izboljšal. Poudarjam, da nočem biti razsodnik preteklih dogodkov. Podčrtujem pa, da imamo Slovenci na Dunaju neko ustanovo, ki dobro deluje: dom Korotan je prvenstveno namenjen študentom in je ob hotelski dejavnosti hkrati tudi kulturno središče; obenem ne gre pozabiti na Knafljevo ustanovo in na Knafljevo hišo, v kateri je nameščenih tudi več kot dvajset slovenskih študentov. Tu ima svoje prostore ljubljanska univerza in ZRC SAZU. Obe poslopji sta bili svojčas preurejeni in so lahko danes Slovencem v ponos. Poleg tega deluje na Dunaju tudi Klub slovenskih študentk in študentov.. Edina šibkost, ki jo na Dunaju poznamo, je ta, da so slovenski dejavniki med sabo preveč skregani, kar škoduje delovanju vseh teh struktur. Moj cilj je, da bi omenjene razprtije presegli in da bi zedinili moči vsi dejavniki, ki si željo nadaljnji razvoj slovenskih ustanov v avstrijski prestolnici.

Zakaj niste sprožili sodnega postopka, če ste menili, da nekatera stališča v knjigi ne odgovarjajo resnici?

V knjigi te tematike niso tako eksplicitno zapisane, kot v članku v vašem časopisu, ki obravnava goriško srečanje z avtorico. V knjigi na primer ni tako jasno zapisano, da bi bil Korotan samo še hotel. V članku je vključenih tudi nekaj drugih zadev, ki niso korektne.

Na primer?

Denimo trditev, da je Slovenski znanstveni institut preplačal najemnino prostorov v Korotanu. To sploh ne drži. Obratno je bilo! V okviru poravnave smo se domenili, da se bo Institut odselil, in umaknil je tudi tožbo glede ustreznosti najemnine. Skratka: glede teh vprašanj se ne bom pravdal in po mojem mnenju se sodni korak v tem primeru preprosto ne izplača. Komuniciranje preko sodišč ne koristi reševanju teh problemov.

V zapisu je povedano, da je sredi septembra leta 2009 lastnica Korotana postala Slovenija. P. Tomažič je takrat zatrjeval, da je Slovenija strukturo preplačala. Ali to drži?

Vrednost poslopja je izvedel izvedenec, ki ga je določila Republika Slovenija. Ta cenitev je bila osnova za kupo-prodajno pogodbo. Ne smemo pozabiti, da je bil dom zgrajen v 60. letih in da je bilo poslopje v 90. letih deležno korenite obnove, kar je vrednost Korotana povečalo.

Toliko o tem.

Ali bi nam lahko predstavili organizacijski ustroj Mohorjeve družbe v Celovcu?

Naša ustanova je s formalnega vidika društvo. Njegov cilj je ta, da krepi slovenski jezik in slovensko identiteto na Koroškem na osnovi krščansko socialnih načel. Naš osnovni izziv je danes ta, da poskušamo ohraniti ravnotežje med tem našim izvornim poslanstvom in gospodarsko trdno podlago. Ponavljam, v prihodnost moramo vkorakati z obema pristopoma. Zavedati se moramo, da golo delovanje na podlagi načela narodnega blagra nam ne zagotavlja finančne perspektivne prihodnosti, finančni holding brez narodnih vsebin pa bi bil prav tako nesmiseln.

Kako je to ravnovesje mogoče ohraniti danes v obdobju vse večje finače krize?

Po eni strani poskušamo čim bolje tržiti tiskarno, ki sem jo prej omenil. Razpolagamo tudi z nekaterimi nepremičninami, ki dajejo svoj finančni doprinos. Po drugi strani pa upravljamo določene strukture, ki so kljub finančni podpori bodisi Slovenije bodisi Avstrije zaradi same narave finančno deficitarne, na primer vodenje šole in dijaškega doma ali pa izdajanje splošnih knjižnih publikacij. Spomnil bi, da imamo v sklopu naše hiše tudi knjigarno, ki v naši režiji deluje kot pravi knjižni center: tega v celoti vzdržuje Celovška Mohorjeva družba.

Kakšne so vaše smernice za prihodnje?

Zavedati se moramo, da bo sredstev iz državnih proračunov za nas vedno manj. To sicer lahko imamo tudi za izziv: manko na eni strani moramo nadoknaditi z drugimi viri, na primer s pridobivanjem sredstev na podlagi evropskih projektov, na podlagi tržne dejavnosti predvsem že omenjene nepremičninske imovine in dejavnosti tiskarne. Ne smemo pozabiti na pespektivno prihodnost, ki jo lahko ima pri nas posel šolskih knjig: te so v Avstriji organizirane s posebnim režimom, ki zagotavlja osnovno preživetje založbam in posredno tudi knjigarnam.

Kako se dunajski Korotan vključuje v to gospodarsko mrežo?

Korotan nam ne daje dodatnih profitov. Gre dejansko za zaprt gospodarski posel, ki ga mi zgolj upravljamo. Ponavljam, da je lastnik tega poslopja Slovenija, kar ponuja naši matični domovini pomembno izpostavo v avstrijski prestolnici. Pomembno je, da se Slovenija pri upravljanju te strukture poslužuje slovenske manjšinske strukture, ki pozna razmere v Avstriji in kar dejansko zagotavlja neko avtonomijo in dolgoročno načrtovanje dunajskega doma ne glede na možne preobrate ali celo sunke v ljubljanskih političnih krogih.

Danes se nahajate v Trstu. Kako se kot slovenski manjšinec na Koroškem soočate s položajem rojakov v Italiji?

Z 'vašim zamejstvom' imam stike že veliko let. Svojčas sem bil na Koroškem zadolžen pri t. i. programu Avstrija – Italija, kar mi je dalo dragocen vpogled v stvarnost dežele FJK, na manjšinski relaciji pa sem bil kot avstrijski predstavnik dejaven v evropskem združenju za manjšinske jezike, ki ga je nekaj časa vodil Bojan Brezigar. S Slovenci v Italiji sem sodeloval tudi kot pripadnik Narodnega sveta koroških Slovencev in kot član Enotne liste.

Da se povrnem k vsebini vprašanja. Verjamem, da smo si koroški in primorski manjšinci po eni strani zelo podobni preprosto zaradi 'manjšinske pozicije'. Razlikujemo pa se zaradi etnične ločnice, ki je pri vas na Primorskem do italijanskega govorečega prostora veliko bolj izrazita; na Koroškem pa je večstoletni skupni razvoj to mejo nekoliko omilil in je zato nevarnost asimilacije veliko večja. Upam zatrditi, da so posledično Slovenci v Italiji bolje seznanjeni s položajem svojih rojakov v Avstriji kot pa obratno.

IG

Goriška Brda

Novi razstavi in prenovljena okolica gradu Dobrovo vabijo

S pomladnimi meseci se v Goriških Brdih začenja bogato dogajanje tako na kulturnem kot na športnem področju. V ta namen so odprli prenovljeno okolico gradu Dobrovo ter dve razstavi - stalno postavitev Meštirji v Brdih in vzporedno razstavo Iz nonine skrinje: razstava tekstilnih izdelkov iz zbirke družine Darinke Sirk.

Namen razstave je predstaviti številne obrti, ki so v preteklosti obstajale v Goriških Brdih, zlasti skozi nekoč tipične briške izdelke, ki so jih ti obrtniki izdelovali, je ob novinarski konferenci povedala avtorica postavitve Tanja Gomiršek.

"Poglejmo na primer kovače - ti so bili prisotni povsod po Sloveniji, vendar so konkretno le tu v Brdih izdelovali t. i. makino za polento. Značilna izdelka za ognjišča sta bila tudi grdela in trpiš, ki so ju nekoč uporabljali ob ognjiščih. Ta razstava tako predstavlja na eni strani preteklost Brd in na drugi strani specifičnost Brd", je povedala Gomirškova.

Etnološka zbirka družine Darinke Sirk, katere del je v letošnjem letu na ogled na gradu Dobrovo, je nastajala več desetletij, Sirkova jo še vedno dopolnjuje. V njej prevladujejo kuhinjski in gospodinjski predmeti, zbira pa tudi sakralne predmete in stare knjige. V njihovi hiši je mogoče videti zbirko pristnih kosov starega pohištva, kar precej je še kmetijskih in obrtniških pripomočkov.

Posebno mesto v zbirki pa zavzemajo staro spodnje perilo, posteljnina in vezenine, ki pripovedujejo zgodbo o pretekli oblačilni kulturi in notranji opremi v Brdih.

Nadstrešek ob dobrovskem gradu je bil postavljen v sklopu evropskega čezmejnega projekta Zbor zbirk, v sklopu katerega so na Raziskovalni postaji ZRC SAZU Nova Gorica skupaj s partnerji popisali kar 34 različnih zbirk, obnovljenih je bilo šest različnih prireditvenih prostorov na obeh straneh zahodne slovenske državne meje ter deset različnih zbirk, je povedala vodja projekta Špela Ledinek Lozej.

Za projekt so pridobili okoli milijon evrov evropskih sredstev, končuje pa se z odprtjem prenovljenih objektov in zbirk v tem mesecu.

Ljubljana / Muzej novejše zgodovine

Letos razstava o poti domov z bojišč

V Muzeju novejše zgodovine Slovenije pripravljajo obsežen razstavni projekt *Pot domov*, s katerim bodo obeležili 100-letnico začetka bojev ob Soči in 70-letnico konca druge svetovne vojne. Osnova projekta so zgodbe o vrnitvi Slovencev z bojišč in taborišč po Evropi in zunaj njenih meja.

Kot je na novinarski konferenci povedal Marko Štepec iz Muzeja novejše zgodovine Slovenije, so vojne prebivalce slovenskega ozemlja v 20. stoletju pomešale po številnih bojiščih, ujetniških, begunskih in izgnanskih taboriščih po Evropi in izven nje. V vojnah so se spreminjale države, državne meje, družbene ureditve in vrednote, a vsem vojakom in beguncem je bila skupna želja po vrnitvi domov.

V sklopu projekta *Pot domov*, ki ga v muzeju pripravljajo v sodelovanju s 17 slovenskimi muzeji in drugimi ustanovami, bodo na Poletno muzejsko noč, 20. junija, odprli razstavo v Muzeju novejše zgodovine Slovenije, svoje razstave pa v sklopu projekta pripravljajo tudi v nekaterih sodelujočih institucijah.

V ospredju muzejske pripovedi bodo poleg obeh svetovnih vojn tudi osamosvojitvena vojna in zgodbe slovenskih vojaških obveznikov zunaj meja matične države v obdobju med obema svetovnima vojnama. Pripovedi tistih, katerim se želja po vrnitvi domov ni uresničila, bodo po Štepčevih besedah predstavili z zgodbami preživelih in njihovimi pričevanji.

Večina izbranih zgodb je sicer usmerjena v 20. stoletje, so pa v želji po zgodovinski in človeški univerzalnosti razstavni projekt s sodelovanjem Narodnega muzeja vsebinsko in časovno razširili z dvema zgodbama iz 19. stoletja.

Projekt bo pospremil zbornik, v katerem bo, kot je dejal Štepec, ki je vodja projekta, objavljenih okoli 60 zgodb.

Že 12. marca so v muzeju odprli razstavo *Živalski mrtvaški ples*, ki so jo pripravili v sodelovanju z Društvom za domače raziskave. Pripoveduje o usodi živali med prvo svetovno vojno, ko so ljudje nabor nekaterih živali izenačili z naborom vojakov ter so živalim pripisovali patriotske lastnosti in naloge.

Z razstavo *9. maj 1945* bodo v muzeju obeležili 70-letnico konca druge svetovne vojne. Pri tem se bodo osredotočili na praznovanje 8. in 9. maja 1945, saj ta dan pomeni prelomnico v zgodovini, ko se je vojna končala, prihodnost pa še ni bila dorečena. Razstavo bodo odprli 7. maja.

Muzej sodeluje tudi v evropskem muzejskem projektu EMME, katerega glavni namen je proučevati inovativen interdisciplinaren pristop muzejev pri reinterpretaciji predmetov v širšem kontekstu transnacionalne zgodovine, širše odpreti vrata obiskovalcem in med seboj povezati muzeje.

Tako bo od julija do oktobra na ogled eksperimentalna razstava pod motom *En predmet - mnogo vizij - Euro Visionas*, ki bo slovensko nacionalno dediščino predstavila v novi luči. V projekt so vključili 12 slovenskih muzejev.

Predstavili so še katalog razstave ob 100-letnici prve svetovne vojne *Take vojne si nismo predstavljali* v angleščini, katalog razstave ob 100-letnici prve svetovne vojne v Kobariškem muzeju v štirih jezikih - slovenščini, italijanščini, nemščini in angleščini ter katalog stalne razstave *Slovenski izgnanci 1941-1945* na gradu Rajhenburg v Brestanici.

Kratke

Priznanji Cinzia Vitale Borisu Pahorju in Tatjani Rojc

Na posebni prireditvi v Trstu 27. marca bodo pisatelju Borisu Pahorju podelili nagrado Cinzia Vitale 2015.

Združenje Cinzia Vitale je našega pisatelja označilo kot enega največjih slovenskih pisateljev evropskega formata. Poleg osrednje nagrade bodo podelili tudi posebna priznanja. Tega bo deležna tudi Tatjana Rojc, ki že desetletja skrbi za ozaveščanje širšega občinstva o pomenu slovenske poezije na prehodu iz 19. v 20. stoletje.

Praznovanje zavetnika v Ricmanjih

Lepo sončno, pravo pomladno vreme je na praznik sv. Jožefa v Ricmanje privabilo številne romarje od vsepovsod. Že dolgo let je minilo, odkar ni več tistega pristnega prazničnega vzdušja ob tem praznovanju, kot je bilo nekoč. V prvih povojnih letih se je na ta dan v Ricmanje zgrinjala številna množica ljudi iz bližnje in daljne okolice. Se "drenjala" ob stojnicah vzdolž ceste po vasi, si ogledovala razno blago in jedi, se počasi pomikala ob glasnem prigovarjanju radovednih, zvedavih otrok, ki so komaj čakali, da pridejo na svoj račun in iztržijo od staršev kakšno sladkarijo ali drugo dobroto, ki je v tistih časih bolj poredkoma razveselila usta željnih otrok. Vse to se prebuja v spominu, ko stopa človek danes po prazni poti k cerkvi. Ta praznik je izgubil pomen, ni več to, kar je bil nekoč.

Postal je navaden deloven dan kot toliko drugih v letu. Cerkev se je napolnila s častilci sv. Jožefa, ko sta k oltarju pristopila msgr. Franc Vončina, ki je nato daroval slovesno bogoslužje, in tukajšnji župnik g. Palić Rozo z ministrantoma. In že je zadonela pesem Pojte zvonovi, ki jo je zapel združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta ob orgelski spremljavi Marije Šturman. Z Venturinijevo Slovensko mašo se je nadaljeval obred ob prepletanju pesmi in molitve v čast zavetniku, ki je pred 266 leti posegel na čudežen način v skupnost te cerkve z gorečo svetilko pred oltarjem (5.5.1749).

Obenem slavi letos ricmanjska cerkev tudi 110-letnico samostojne župnije (23. 4. 1905). V pridigi se je msgr. Vončina osredotočil na družino in težave z njo v današnjem času. / ... / "Naj ne bodo, kot bi nekateri celo nasilno hoteli, brezimna bitja, ki jih morski valovi sodobnih mogotcev in sodobnih tokov premetavajo kot pesek ob morski obali ..." Po daritvi je župnik g. Rozo povabil k skupni molitvi v čast sv. Jožefu. Na kraju je zazvenela še pesem Najvišji, vsemogočni Bog V. Vodopivca. Lepo popoldansko bogoslužje se je končalo z družabnim srečanjem v župnijskih prostorih, kjer ostaja še vedno spomin na g. Angela Kosmača in njegovo zapuščino v tej vasi. / P. V.

Priročnik v projektu JEZIKLINGUA

Igrajmo se po slovensko. Priročnik za vzgojiteljice o razvijanju dinamike govora v vrstniški skupini predšolskih otrok je publikacija, ki je nastala v sklopu strateškega projekta JEZIKLINGUA. V torek, 24. februarja so, kot ga je ocenila ravnateljica Marina Castellani, "ta dragoceni pripomoček za vse, ki se ukvarjamo z vzgojo in izobraževanjem", predstavili v dvorani Zadružne kraške banke na Opčinah. Najprej je Susanna Pertot spregovorila v glavnih obrisih o projektu JEZIKLINGUA, ki zasleduje širjenje števila govorcev in nadgradnjo slovenskega jezika v Italiji ter italijanskega jezika v Sloveniji. Sofinanciran je v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007– 2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in nacionalnih sredstev. V sklopu projekta so razvili več dejavnosti: Multimedijski center v Špetru, jezikovne storitve, srečanja, konference, didaktične dejavnosti, Infoknjigo v Sloveniji itd. V sklopu dejavnosti za vrtce je nastal pričujoči priročnik kot obogatitev in izmenjava dobrih praks za vrtce s slovenskim učnim jezikom v Italiji. V vrtcih z manjšinskim učnim jezikom je prisotnost večinskega jezika v sporazumevanju med vrstniki sorazmerna s številom otrok, ki niso produktivni govorci manjšinskega jezika. Otroci v vrtcu se najprej družijo z vrstniki, ki govorijo isti jezik, vodja pa igra bistveno vlogo pri določanju jezika v jezikovno nehomogenih skupinah. Avtorice priročnika Susanna Pertot, Jana Pečar in Klara Vodopivec so postavile hipotezo, da v skupini večjezičnih otrok določa pravila leader ali vodja skupine. Pri projektu sta sodelovala otroški vrtec Pika Nogavička v Štandrežu in otroški vrtec M. Štoke na Proseku, vzgojiteljicam katerih se je zahvalila Pertotova.

Uporabile so sociometrično tehniko po J. L. Morenu in najprej sestavile sociograme glede na to, kdo je bolj povezan in s kom. Ko so ugotovile, kdo je vodja skupine, so sestavile podskupine. Dejavnosti sta izvedli Jana Pečar in Klara Vodopivec.

Klara Vodopivec je opravila dejavnosti v vrtcu na Proseku aprila leta 2012, v obeh sekcijah, ki štejeta osemnajst otrok vsaka, od tretjega do šestega leta starosti. Cilja srečanj sta bila spodbujanje uporabe slovenščine pri igri in sprememba igralnih dinamik. S pomočjo dveh vprašalnikov, ki so ju izpolnile vzgojiteljice, je sestavila dva sociograma, na podlagi katerih je sestavila skupine po jeziku in starosti. Obravnavane teme so bile živali, vozila, telo, hrana in knjižnica. Uporabljala je predvsem igre in dejavnosti, ki spodbujajo uporabo slovenščine, kot so kratke igrice, uvodna motivacija s presenečenjem, slika, knjiga itd. Ob koncu dejavnosti je narasla izbira slovenskih sogovornikov in razvila se je večja komunikativnost otrok.

Jana Pečar je opravila dejavnosti v vrtcu v Štandrežu od februarja do maja 2012 v dveh sekcijah, z vsemi starostnimi skupinami. Delo je potekalo v manjših skupinah, za cilj pa si je zadala krepitev vloge, ki jo imajo dobri govorci glede na šibkejše. Pozitivno je bilo predvsem to, da so po srečanjih, ki jih je izpeljala z dvotedenskim zamikom, vzgojiteljice ponavljale dejavnosti.

V priročniku, katerega recenzentki sta Barbara Baloh in Nives Zudič Antonič, so poleg predstavitve opravljenih dejavnosti v obeh vrtcih tudi učne priprave. / Metka Šinigoj

Umetniki za karitas in predstavitev knjige našega odgovornega urednika Jurija Paljka

Umetnost in novinarstvo v Društvu slovenskih izobražencev

Kot je že petnajst let v navadi, sprejme Društvo slovenskih izobražencev v postnem času v Peterlinovi dvorani potujočo prodajno razstavo Karitas, sad mednarodne likovne akademije, na kateri se zadnji teden v avgustu na Sinjem vrhu nad Ajdovščino zbere deset akademsko izobraženih ali drugače uveljavljenih likovnih ustvarjalcev iz Slovenije in tujine. Tem se, kot je dejala voditeljica projekta Umetniki za karitas Jožica Ličen, na dnevu odprtih vrat pridružijo še udeleženci preteklih kolonij in likovni ustvarjalci, ki želijo podariti svoje likovno delo za namen kolonije. Pred dvajsetimi leti so želeli pokazati, da Karitas ni samo zbiranje starih oblek. Danes se je v dvajsetih katalogih zbralo 1381 avtorjev, nastalo je 2.132 likovnih del, od katerih sta dve tretjini že prodani.

Kot lahko beremo v katalogu, "imajo potujoče prodajne razstave namen ozaveščanja ljudi o umetnikih današnjega časa, prinašati mednje sporočilo lepote, obenem pa tudi opozarjati na stiske, ki jih pri Karitas zaznavamo kot najbolj aktualne, torej prinašati sporočilo dobrote". Vodilo dvajsete kolonije je bil svetopisemski citat: *"Tujec sem bil in ste me sprejeli"*. Ko so namreč pripravljali program, je papež Frančišek ravno obiskal Lampeduso in se zahvalil vsem, ki pomagajo tujcem, kajti nanje ne smemo gledati kot na različne.

Foto IG

Letos je prodajna razstava že bila na Dunaju, v Bruslju, Rimu in Sarajevu. Prvič so jo imeli v gosteh tudi v Državnem zboru. Tokrat so na likovno kolonijo povabili deset zakonskih slikarskih parov, ki so sodelovali v preteklih kolonijah. To so Irena Jeras Dimovska in Boge Dimovski, Marta Jakopič Kunaver in Matej Kunaver, Polona Kunaver Ličen in David Ličen, Maša Bersan Mašuk in Nikolaj Mašukov, Helmut Kortan in Susanne Kortan – Gimbel, Silva Karim in Azad Karim, Ana Marija Botteri Peruzović in Hrvoje Marko Peruzović, Sumiko Kiyohara in Jože Stražar Kiyohara ter Klementina Golija in Klavdij Tutta. Strokovni sodelavci pa so bili: Lucijan Bratuš, Tone Seifert, Bogdan Soban, Mira Ličen Krmpotić in Jože Bartolj. *Kaj sploh počnem tukaj* je naslov zadnje knjige našega odgovornega urednika Novega glasa Jurija Paljka, ki je izšla lani pri Mladinski knjigi v Ljubljani. To je izbor zapisov, ki jih Paljk redno objavlja na straneh našega tednika. Naslov si je sposodil od Chattwina in ga nekoliko spremenil. Kot je v spremnem zapisu dejal Aleš Berger, tematika člankov avtorja, novinarja in književnika ni predvidljiva, saj je raznovrstna in velikokrat vpeta v piščevo neposredno okolje ter aktualno problematiko slovenske skupnosti v Italiji, a se odpira tudi vprašanjem etike, morale in krščanske vere. V zanimivem pogovoru z Jano Barba je avtor knjige spregovoril o umetnosti, o svojem življenju in pisanju kolumn. Njegovi zapisi zajemajo občutja preprostih ljudi, ljubezen do slovenščine in domovine, zavračajo pa brezbrižnost in krivice. Mnenja je, da so življenjske zgodbe edina prava literatura. Osvetlil je italijanske časnikarje, ki jih ima za svoje učitelje, to so Indro Montanelli, Giorgio Bocca in Enzo Biagi.

Jurij Paljk je opozoril, kako lahko kolumne izobražujejo in učijo. Kot sam opaža, je šola tabu tema, saj se danes ne pogovarjamo o resnih temah, ki so osebne. Ob koncu je razložil, kako je potekalo delo z Alešem Bergerjem in z urednico Nelo Malečkar ter kako pogreša klub Nove revije v Ljubljani, v katerega je večkrat zahajal v času Demosa. Na vprašanje, zakaj je zbral prav ta naslov, je Jani Barba odgovoril: "Ker se sam v tej družbi ne znajdem več".

Šin

ŠENTJAKOBSKI DOM Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta in Milj

Pogled, ki ozdravlja

"Dokazano je, da 80% bolezni izhaja iz duhovne neskladnosti v človeku. Sovraštvo, napetost, stres, zamere. Telo na vse to reagira z boleznijo. Vse te motnje se rodijo tam, kjer bi se morala roditi vera. Zdrav človek je v skladu s samim sabo, s svojo duhovnostjo, s svojim telesom in psiho".

Tako je uvodoma povedal g. Primož Krečič na svojem novem predavanju v Šentjakobskem domu. Predavanja prireja Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta in Milj. Srečanje z naslovom *Pogled, ki ozdravlja*, je bilo v četrtek, 12. marca. Udeležilo se ga je lepo število slovenskih vernikov, uvedel pa ga je dušni pastir za Slovence pri Sv. Jakobu in novoimenovani vodja Slovenskega pastoralnega središča g. Klemen Zalar. On je spomnil, da je bil začetni pobudnik teh srečanj pokojni škedenjski kaplan g. Dušan Jakomin, ki je odšel v Božjo večnost ravno mesec dni prej. Na povabilo g. Zalarja so prisotni zato namenili nepozabnemu g. Dušanu prisrčen očenaš.

In ravno molitev je bil temeljni element, izhodišče, na podlagi katerega je g. Krečič prepričljivo zgradil svoje razmišljanje. Dejal je, da krščanska vera in krščanska duhovnost pomagata vzdrževati vsestransko skladnost v človeku. "Greh človeka razbije, počuti se praznega: ko se človek zapre Bogu, je prazen, črnogled", je dejal in ugotavljal, da je danes čas mnogih zdravljenj, a nobeno ne sega tako korenito v človeško čutenje kot vera: psiholog ne more odpustiti grehov, kot to počenja duhovnik med spovedjo... Sami pa se ne moremo rešiti, tudi v bolezni ni pomoči, če ne znamo razviti pogled upanja: zato sta tako pomembna molitev in zaupanje, da se kljub vsemu vse zgodi po Božji volji: "Tudi za neozdravljive bolezni je rešitev v Bogu". Človek, ki veruje, premaga smrt in lahko z njo živi tudi vsak dan: tak človek ve, kakšen je smisel življenja, in je pogumen. "Bog je prvi zdravnik, ki sega v naše temine in nas spodbuja k ljubezni. Samo veruj, vse je mogoče – je pravil Jezus Kristus. Samo zaupati mu moramo ..." Kajti zaupanje je najmočnejši klic k življenju: ko zaupamo Bogu, zaupamo sebi in drugim.

Zanimivo je predvsem sporočilo besede Odrešenik: to je tisti, ki ozdravlja. Se pravi, da je Jezus ranjeni zdravnik, ker je trpel na križu in zato ve, kaj je človekova bolečina. G. Krečič je zato ob koncu svojega predavanja jasno povedal, da je krščanska molitev poglobljen odnos z Bogom: to početje sega tako globoko v človeka, da se paradoksalno porazgubi tudi potreba po besedi: takrat zadostuje namreč le pogled, ki ozdravlja.

Po predavanju je predavatelju zastavilo vprašanja tudi občinstvo. Slišati je bilo, da je molitev še prej kot prošnja predvsem zahvala. Prisrčna je bila tudi ugotovitev, da so starejši ljudje danes zdravi in pri življenju, ker so v vseh teh letih znali ohraniti svojo vero, tisto, ki so jim posredovali starši.

IG

Vinogradništvo

Odpraviti je treba težave za razvoj Krasa

"Začeti pri temeljih, z analizo urbanističnih vidikov območja, za pridobitev potrebnih rešitev, ki naj omogočijo kmetijski razvoj, specifično vinogradništva na tržaškem Krasu, ki predstavlja dodano vrednost za Furlanijo Julijsko krajino". Tako je menil podpredsednik Dežele Furlanije Julijske krajine, Sergio Bolzonello, ob koncu tehnično-političnega omizja, ki je bilo pred kratkim v Trstu z namenom, da opravi obračun dela, ki je bilo storjeno v petih letih od podpisa protokola za prosekar. Srečanja s podpredsednikom in deželno odbornico za prostorsko načrtovanje, Mariagrazio Santoro, so se udeležili deželna svetnika Igor Gabrovec in Stefano Ukmar, predstavniki organizacij kmetov (Kmečka zveza, Confagricoltura, CIA, Zveza neposrednih obdelovalcev) tržaška Trgovinska zbornica in kraški vinogradniki. Proizvajalci žlahtnega in cenjenega vina so poverili Igorju Gabrovcu, naj predstavnikoma deželnega odbora obrazloži zahteve za razvoj kraško-tržaškega kmetijstva, ki so povezane z omenjenim protokolom, ki je bil doslej le delno uresničen. Dejansko: financiranje posegov, ki jih predvideva Masterplan za razvoj Krasa; odobritev načrta za upravljanje območja Natura 2000, ki poskrbi za revizijo raznih služnosti, ki se tičejo območij evropske važnosti (Sic) in posebne zaščite (Zps); podpora ureditvi v kmetijske namene kraško-tržaškega obalnega pasu; nove pravice za zasaditev 200 hektarjev površine vinogradov; specifični parametri v Programu razvoja podeželja v korist posegov na Krasu ter preoblikovanje obvez, ki jih vsebuje protokol, v deželni zakon. "V Program razvoja podeželja 2014-2020 lahko vključimo specifični razmislek o tem območju", je podčrtal podpredsednik Dežele Bolzonello, "ki ga določa izredno kakovostno vinogradništvo, kateremu moramo zagotoviti možnost razvoja, tako kmetijstva, ponudbe območja kot tudi turizma". Medtem ko je deželni odbornik za kmetijstvo izpostavil, da bodo načrti za upravljanje območij Sic in Zps "morali upoštevati zahteve kmetovalcev", je deželna odbornica za prostorsko načrtovanje, Mariagrazia Santoro, poudarila, da je srečanje označevalo skupno prepričanje, "da se zaščita okolja udejanja skupaj s tistimi, ki obdelujejo kraško zemljo. " Dialog med deželno upravo in tržaškimi kmetovalci se bo še nadaljeval. Že 2. aprila bo v Boljuncu, v dolinski občini, ob 15.30 druga delavnica z naslovom Kraška krajina, za sestavo deželnega krajinskega načrta za Kras, "glede katerega" – je obrazložila Santorova – " bomo vzeli v pretres zahteve kmetovalcev".

ARC/MCH

BOLJUNEC Pesem mladih v organizaciji ZCPZ

Radosten poklon pomladi

Pesem mladih je za otroške in mladinske pevske skupine tržaške pokrajine najlepša zborovska revija: zgodovinska, s 46-letno tradicijo, vedno sveža in razposajena, kot so njeni protagonisti, živahna, spodbudna, zanimiva, saj na tem odru lahko spoznamo novosti, spremembe, napredke v čim popolnejši sliki sedanjega stanja tega področja pokrajinskega zborovstva. Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov je stalnica v vsakoletni dejavnosti mnogih zborov, kot je potrdila tudi letošnja, množična udeležba. Prijavilo se je namreč triintrideset zborov, ki so zapeli na štirih koncertih v občinskem gledališču F. Prešeren v Boljuncu.

Foto Damj@n

Na stotine malih pevcev in na milijarde not iz mladih grl je v soboto in v nedeljo napolnilo gledališke prostore in programi so v dobri meri upoštevali navodila organizatorjev, ki so priporočali izbiro vsaj dveh skladb slovenskih avtorjev, od katerih naj bi bila ena ljudskega značaja. Vsaka pobuda tržaške Zveze je namreč zrcalo konstruktivne želje po razvoju, napredovanju in ovrednotenju slovenske pevske in kulturne dediščine: spodbujanje izvajanja ljudskih skladb je letos poudarilo pomen ohranitve temeljnega in hkrati krhkega zaklada, ki ga predvsem mlajše generacije premalo poznajo.

Zapeli so kot vsako leto tako društveni kot šolski zbori, malčki iz vrtcev, ki se šele soočajo s petjem in z zahtevnim sodelovanjem v skupini pevcev, osnovnošolci in najstniki nižjih srednjih šol. Prisluhnila jim je kot vedno nemirna publika odraslih s kamerami in fotoaparati, a tudi tričlanska žirija (sestra Karmen Koren, zborovodkinja Damijana Čevdek Jug in predstavnik Zveze cerkvenih pevskih zborov). Koncerta najboljših udeležencev tokrat ne bo, člani žirije pa so bili na voljo za pogovore z zborovodji o posameznih nastopih. Žirija je izrazila posebno zadovoljstvo z napredkom otroških zborov in predvsem tistih, ki delujejo v otroških vrtcih, saj so se pedagogi letos zelo uspešno potrudili za disciplinirane in prepričljive nastope razposajenih skupin mini pevcev iz Trebč, Barkovelj, s Cola, iz Bazovice, Doline.

Zbor Fran Venturini je kot vedno poskrbel za solidne nastope tako v "starejši" zasedbi kot v mlajši oz. Mini skupini. Otroški zbor Zvonček ostaja zvest petju a cappella, s klavirsko ali harmonikarsko spremljavo, samostojno uporabo malih glasbil in tolkal pa so nastopili barkovljanska Glasbena kambrca, otroški zbori Primorec, Krasje (ki se je izkazal s posebno dodelanimi izvedbami in samozavestno držo), kriški Glasbeni ustvarjalci, Slavec, Vigred, Ladjica, Slomšek v komorni, a zelo ubrani zasedbi. Svojo prisotnost so tudi letos potrdile vse osnovne šole tržaškega območja. Mladinsko petje so zastopali zbora nižjih srednjih šol sv. Cirila in Metoda ter Iga Grudna, a tudi dekleta zbora Vesela pomlad, pevke dekliške skupine Primorsko in članice mladinskega zbora Igo Gruden. Tri skupine so prvič zapele na reviji: mačkoljanska otroška skupina Z ul'ce, nabrežinski otroški zbor Pet Pedi in novoustanovljena skupina srbske pravoslavne skupnosti v Trstu.

PAL

Obvestila

Svet slovenskih organizacij obvešča, da je zasedanje deželnega sveta sklicano za petek, 27. marca 2015, ob 17.30 v prvem sklicu in ob 18. uri v drugem sklicu. Zasedanje bo potekalo v prostorih Inštituta za slovensko kulturo v Špetru.

V nedeljo, 29. marca 2015, ob 18. uri bo v Kulturnem domu na Proseku gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo Marjana Tomšiča Češpe na figi. Režija Sergej Verč in Minu Kjuder.

Visokošolski sklad Sergija Tončiča v Trstu sklicuje volilni občni zbor, ki bo v ponedeljek, 30. marca 2015, na sedežu sklada v ul. Ginnastica 72 v Trstu ob 19.00 v prvem in ob 19.30 v drugem sklicu.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 30. marca, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na duhovno pripravo na Veliko noč, ki jo bo vodil salezijanec dr. Jože Bajzek.

Romanje v Medjugorje - Odhod avtobusa 8. maja ob 5. uri zjutraj iz Rožne Doline, s postankom na Kozini za tržaške romarje. Pozno popoldne bodo romarji že v Medjugorju. Naslednja dva dni sta posvečena krajem prikazovanja in bogoslužju ter obisku dobrodelnih ustanov. Odhod domov bo v ponedeljek, 11. maja; prihod je predviden v večernih urah. Vpisi do zasedbe avtobusa pri g. Darku (0039)3703201305, pri g. J. Markuži za tržaške romarje 040/229166, pri ge. Ani za slovenske romarje 05/3022503. Za romarje iz Slovenije in Italije veljavna osebna izkaznica.

Vabilo na 7-dnevno potovanje z Novim glasom v Nemčijo, v dolino reke Ren in Vestfalijo. Potovanje bo od 9. do 15. junija letos. Odhod iz Trsta in Gorice z avtobusom do letališča Brnik, nato z letalom za Zürich do Frankfurta ob Majni, nato z avtobusom obisk znamenitih in zgodovinskih mest Frankfurt ob Majni, Köln, Aachen, Bonn in druga mesta. Za potovanje je potrebna veljavna osebna izkaznica za inozemstvo. Vpis do konca marca na sedežu Novega glasa v Gorici in Trstu ter pri g. Markuži (040/229166).

Zahvala

Karitas iz Ajdovščine se zahvaljuje Vincencijevi konferenci in župniji Barkovlje za vsoto 150 evrov za pomoč otrokom ajdovske Karitas.

Darovi

V spomin na pok. duhovnika Franca Zlobca daruje Ida Klarič 30 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu in 20 evrov za Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Marjetica Presen 20 evrov; za riž otrokom patra Pedra Opeke – Madagaskar: Vincencijeva konferenca – Barkovlje 100 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na:
ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29
34135 Trst

Slovenska Vincencijeva konferenca

Naj tudi v naši skupnosti zaživi srčna kultura!

Prešernova proslava, ki jo je Slovenska Vincencijeva konferenca priredila pred nedavnim, je potekala ob poeziji, in sicer takšni, kakršno je s svojim zanosom izbistril naš veliki France Prešeren, in takšni, kakršno je znal iz svoje globinske presežne ali, bolje, transcendentalno čuteče duše ustvariti tržaški pesnik Ivan Tavčar. Poglobljen kritičen vpogled v sporočilnost opusa obeh besednih umetnikov je po uvodnem pozdravu predsednice SVK Ivice Švab ponudila prof. Majda Cibic. Njeno izvajanje so mestoma dopolnjevale glasbena kulisa pianistke Alenke Cergol, ki je občinstvu ponudila repertoar Chopinovih in Griegovih skladb, in recitacije igralca Adriana Rustje.

Prof. Cibic je izhajala iz trditve, da so Prešernove misli silno aktualne tudi danes, ko smo v obdobju 'odvečnega': ko imamo namreč vsega preveč, pozabimo na medčloveške odnose. Predavateljica se je zato vprašala, kakšno je sploh stanje naše srčne kulture: citirala je besede zadnjega uvodnika, ki ga je pokojni g. Dušan Jakomin zapisal v *Naš vestnik* in v katerem je bridko ugotavljal, da predvsem v naši manjšinski sredini ni te srčne kulture. Šele potem, ko bo vsakdo odkril, kaj se skriva v njegovem srcu in s kakšnim bogastvom razpolaga, bo mogoče vzpostaviti iskren odnos do bližnjega. Nedvomno so bile Prešernu te dinamike še kako znane: pesnik iz Vrbe je bil človek univerzalnih razsežnosti in hkrati je negoval odnos do bližnjega ob izkazovanju svoje narodne pripadnosti. S svojo posebno, intimno govorico, ki se napaja ob studencu eksistencialnih vprašanj, se na obok slovenske poezije uvršča tudi Ivan Tavčar. Njegov opus, zlasti pa njegova jezikovna razsežnost, ki poleg slovenskega in italijanskega kulturnega miljeja (prvo pesniško zbirko je namreč izdal leta 1995 v italijanščini) sega tudi do nemškega okolja, kar daje njegovemu ustvarjanju poseben, v tem vidiku prešernovsko presežen kulturni razpon. Kot vzorec Tavčarjeve poezije je prof. Cibic vzela v poštev njegovo zadnjo pesniško zbirko *Odselitev*, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi in je leta 2013 prejela nagrado *Vstajenje*. Poezija je za Tavčarja ogledalo, v katerem se zrcali njegova duša, je varno zatočišče (celo oporišče) pred zagatnostjo vsakdana. V osmih vsebinskih sklopih začrta pesnik svoje popotovanje ali, bolje, romanje skozi življenje. Temeljnega pomena v tem razponu ni cilj, ki ga človek doseže, temveč pot sama, se pravi življenje, zemeljsko tavanje, ki je v njegovi percepciji prepojeno z vero in Božjo milostjo. To je okvir, ki človeka vodi v objem Večnosti.

Majda Cibic in Adrijan Rustja (foto IG)

IG

Predavanje dr. Cvijete Pahljine

Pomen iskanja smisla življenja

Društvo Finžgarjev dom prireja že četrto leto zapored predavanja, ki jih združena v cikluse pod skupnim naslovom ponuja enkrat mesečno skozi vso sezono. Skupna nit predavanj je strokovno obravnavanje splošno človeških, psiholoških in pedagoških vprašanj. Letošnjemu ciklusu predavanj so organizatorji dali ime *Pot do sebe, pot do drugih*.

Pred kratkim je bilo na sporedu četrto predavanje iz tega ciklusa. Predavateljica, psihiatrinja in logoterapevtka dr. Cvijeta Pahljina je predavanju dala naslov *Kako važno je najti svoj smisel*. Tema je univerzalna in jo izredno občutijo mladi, a tudi odrasli in starejši ljudje, zato so poslušalci napolnili dvorano Finžgarjevega doma do zadnjega kotička. Gre za osrednjo temo logoterapije, saj logoterapija dobesedno pomeni ravno "zdravljenje s smislom". Predavateljica je prepričala polno dvorano poslušalcev o tem, da je za vsakega človeka najbolj pomembno v življenju ravno osmišljanje svoje lastne biti. Človek je bitje, ki mora imeti pred seboj cilj: to mu omogoča, da osmišlja svoje življenje, da se stalno presega. Iz te predpostavke izhaja Viktor Frankl, teoretik logoterapije, t. i. "tretje dunajske psihoterapevtske šole", ki se postavlja vštric Freudovi psihanalizi in Adlerjevi individualni psihologiji.

Poleg telesne in duševne dimenzije (ki jo premorejo tudi druga bitja iz živalskega sveta) ima edino človek še tretjo razsežnost, to je duhovno ali noetično dimenzijo, ki pa ni pogojena kot prvi dve. Samo človek namreč doživlja lahko voljo do smisla in je svoboden pri svojih izbirah; le zanj sta značilni "zavedanje samega sebe" in "osebna odgovornost za svoja dejanja". Samo človeško bitje premore duhovno napetost med "biti in morati", to je napetost med sedanjim stanjem in lastnim ciljem ali lastno življenjsko nalogo. Prav to stanje, ki ga logoterapija imenuje "noodinamika" ali duhovna dinamika, zagotavlja človeku duševno zdravje. Nihče ne sme "obstati" na mrtvi točki, vsakdo mora imeti pred seboj vedno nov cilj, to mu omogoča razvoj.

Dr. Cvijeta Pahljina

Logoterapevtka dr. Pahljina trdi, da je življenje največji dar, ki ga je prejel človek, in da ima najvišjo, brezpogojno vrednost. Vsako življenje ima svoj smisel samo po sebi in ta ni odvisen od nobenega zunanjega pogoja ali okoliščin. Kljub zunanjim razlikam med ljudmi (socialno stanje, zunanjost, sposobnosti itd.) smo si vsi enaki v tem, da premoremo življenje, ki je samo na sebi najvišja vrednota. To ima neprecenljivo vrednost, od spočetja do naravne smrti. Tudi življenje človeka, ki se rodi v ekstremnih pogojih, ima v vsakem trenutku smisel. Ta smisel človeka presega; je vrednota sama po sebi in ni sad njegove izbire. Tudi v takih pogojih lahko vsak človek skuša doseči svoj cilj, lahko npr. razvije do popolnosti svoje talente. Pri iskanju lastnega smisla in ciljev pa lahko logoterapevt le pomaga.

Logoterapija dobi še posebno verodostojnost v luči hudega preganjanja in kalvarije, ki jo je moral njen utemeljitelj, Viktor Frankl kot Jud, prestati v več koncentracijskih taboriščih, ki jo je edini iz svoje družine preživel.

Misli dr. Pahljine so temeljile tudi na bogati poklicni izkušnji. Kot psihiatrinja se je namreč morala soočiti z grozljivo velikim številom samomorov Slovencev. Zato se je odločila za dodatno izobraževanje pri Elisabeth Lukas, naslednici Viktorja Frankla. Ker je dr. Pahljina ugotovila, da je še kako potrebno širiti pozitivne misli te psihoterapije, je ustanovila v Sloveniji podiplomski študij logoterapije. Misli, ki jih je predstavila na predavanju, so bile kot balzam za ušesa. Le-ta namreč v naši družbi večinoma muči poslušanje prevladujočega pesimizma, skeps, nihilizma, vcepljanja dvomov vase in v smisel sploh, kar vse "dihamo" iz poročanj medijev, iz lestvic "vrednot" naše družbe. Med mnogimi pozitivnimi mislimi je dr. Pahljina poudarila tudi pomen, ki ga logoterapija lahko ima na področju vzgoje (logopedagogika). Pomembno bi bilo, da bi že v otrocih razvijali navdušenje nad življenjem, jim pomagali odkrivati potencial in talente na najrazličnejših področjih. Dr. Pahljina je tudi mnenja, da bi za časnikarje bila zelo koristna izobrazba v logoterapiji; prav oni imajo namreč veliko moč, da lahko po medijih širijo pozitivno gledanje na življenje.

Naslednje predavanje bo na vrsti v četrtek, 26. marca: gost bo zelo znan in zaželen predavatelj po vsej Sloveniji (saj so organizatorji morali nanj čakati več let), Marko Juhant, specialni pedagog, avtor več knjig, ki bo predaval na temo *Kako vzgajam za samostojnost in odgovornost*. Vabljeni!

Izjemen uspeh knjig o zgodovini Benečije

Za boljše poznavanje krajevne preteklosti

Knjiga o zgodovini Benečije, ki jo je napisal Giorgio Banchig, ilustriral Moreno Tomasetig in izdala zadruga Most v sodelovanju z združenjem Blankin in Svetom slovenskih organizacij, je naletela na res velik, celo nepričakovan uspeh. Izšla je ob koncu leta 2013; skoraj vsi izvodi so bili prodani, zato že računajo na ponatis.

"Menim, da to delo zapolnjuje praznino v poznavanju krajevne zgodovine, saj so jo doslej obravnavali mnogi avtorji le po posameznih obdobjih ali na splošen in površen način, če ne z ideološko prežetostjo", je napisal Banchig v predgovoru zgodovine.

Kako so Benečani radovedni glede svoje zgodovine in kako jo želijo spoznati tudi sosedje na slovenski in italijanski strani, kaže tudi veliko število ljudi na predstavitvah, ki si sledijo od lanske jeseni.

V četrtek, 19. marca, so avtor Giorgio Banchig, ilustrator Moreno Tomasetig in predsednik zadruge Most Giuseppe Qualiza predstavili knjigo *Benečija. Ko se mala in velika zgodovina srečata/Slavia-Benečija. Una storia nella storia* mladim dekletom in fantom, ki obiskujejo nižjo srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom v Gorenji Mersi in Špetru. Prisoten je bil tudi ravnatelj večstopenjske šole Nino Ciccone. Združenje Blankin je poklonilo po en izvod knjige v italijanščini vsem učencem, ki so pokazali veliko zanimanje in so avtorju postavili veliko vprašanj.

19. februarja so knjigo o zgodovini in dnevnik g. Antona Cuffola o drugi svetovni vojni (uredil jo je Banchig) predstavili v Kobaridu v sklopu Beneških dnevov, 6. februarja pa v Tolminu ob slovenskem kulturnem prazniku.

Pred Božičem je združenje Blankin poklonilo knjigo *Benečija. Ko se mala in velika zgodovina srečata* učencem tretjega, četrtega in petega razreda dvojezične osnovne šole ter dijakom vseh treh razredov dvojezične srednje šole. Ob tisti priložnosti so otroci iz vrtca ter prvega in drugega razreda osnovne šole prejeli v dar knjigo *Škratac Duluka in druge pravce*, ki jo je napisala Ada Tomasetig, izdala pa zadruga Most.

Knjige o zgodovini so zbudile veliko zanimanja tudi na božičnem sejmu v Špetru 7. in 8. decembra in še prej, 26. novembra, na Slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani. 5. decembra lani so knjigo predstavili številni publiki v dvorani kulturnega društva Doline svetega Lienarta v Gorenji Mersi. Številna publika je bila tudi na predstavitvi, ki je bila skupaj z dnevnikoma g. Cuffola 20. novembra v knjigarni Odos v Vidmu.

Niz predstavitev knjig o zgodovini Benečije se je začel 12. oktobra z dnevnikom o drugi svetovni vojni v rojstni vasi g. Cuffola, se pravi v Plastiščah.

Giorgio Banchig bo v četrtek, 9. aprila, ob 18. uri gost Srečanja pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž. V ospredju bodo seveda knjige o zgodovini Benečije.

Ob 70-letnici konca druge svetovne vojne bo združenje Blankin pripravilo zgodovinski večer in predstavitev Cuffolovega dnevnika v Špetru. Govorili naj bi zgodovinarji in evropski politiki.

U. D.

Raznoliki postni večeri

Od smeha do smrti

Letošnji ajdovski postni večeri so bili raznoliki. Vipavci so se nasmejali Gregorju Čušinu, razmišljali o evtanaziji s Heleno Zevnik Rozman in se zamislili o slovenskih medijih ob Božu Rustji.

Za *Peti evangelij po Čušinu* je bila dvorana ajdovske gimnazije premajhna. Predstavnik organizatorjev, Kluba krščanskih izobražencev na Vipavskem, Niko Ličen, je bil z večerom zelo zadovoljen: "Čušin je izvrsten igralec, pisec, režiser, mož in oče šestih otrok in dejaven kristjan. Je neutruden misijonar, ki nam s svojim pričevanjem vedno znova izpraša vest. V tokratno svoje pričevanje je vključil lastno uglasbeno poezijo (na fotografiji med petjem ene od hudomušnih, a globokih skladb), povzeto po evangelijih. Tudi tokrat ni šlo le za prenos svetopisemskega znanja, pač pa za njegov osebni odnos z Bogom". Ličen pravi, da je Čušin obiskovalce "s pričevanjem prebudil, trkal po naši vesti in nas pozival k ljubezni, molitvi in blagoslovu, zato smo domov odšli bogatejši, pomirjeni, hkrati pa odprtih src in lačni veselih novic, ki nas vodijo k Besedi".

Helena Zevnik Rozman

Gregor Čušin

Drugi postni večer kluba, ki večere redno pripravlja eno leto v Vipavi, drugo pa v Ajdovščini, je bila gostja Helena Zevnik Rozman, ki veliko sodeluje s Slovensko karitas. Njeno predavanje je bilo resnejše, saj je govorila o pripravi na smrt in evtanaziji. Predvsem srednja generacija se o smrti ne pogovarja veliko, vse več pa je v zadnjih letih tudi strahu pred govorjenjem o smrti, je pripovedovala Zevnik Rozman. Tudi paliativna oskrba, ki je za ljudi na smrtni postelji, je v Sloveniji še v povojih, ocenjuje predavateljica. Kot pomembno poudarja celovit pristop k človeku, česar ni pri aktivnem zdravljenju.

Duhovnik Božo Rustja, urednik revije Ognjišče, je tretji večer namenil medijem in slovenske primerjal s tujimi. Meni, da so prav mediji odgovorni za stanje duha. "Mediji oblikujejo naš način razmišljanja. V Sloveniji je to še posebej prisotno, ker smo prišli iz totalirizma v demokracijo, prave demokracije pa ni. Pri nas ni pluralnih časopisov. Svoboda govora je okrnjena", je poudaril Rustja. Niko Ličen je o večeru povedal: "Zlasti na udaru, in to negativno, je katoliška Cerkev. Rustja je spregovoril tudi o aktualni temi, teoriji spola, in jasno povedal, da zakon moža in žene ni isto kot zveza dveh ljudi istega spola".

Tino Mamić

Ob skorajšnjem začetku turistične sezone

V Reziji velik pritok gostov iz Slovenije

V marcu se pričenja poletna turistična sezona tudi v Reziji, ko začnejo prihajati številne organizirane skupine in se v dolini pojavi pravi živžav turističnih avtobusov. V dolino Rezije že nekaj desetletij prihajajo na obisk turisti, predvsem iz bližnje Slovenije, z namenom, da se pobliže soočajo z njenim izjemnim kulturnim izročilom, zlasti z lokalnim narečjem, rezijanščino, ki jo večina krajanov še vedno govori.

Izkazalo se je, da ves ta turistični vrvež nudi tako možnost uporabe jezika kot tudi dodaten vir ekonomskega dohodka v teh sicer revnih krajih. Ta slovenski val turizma so določeni mediji tudi javno napadli, posledica tega pa je bil seveda tudi nižji dotok prihodkov samih.

Če malo pogledamo podatke, vidimo, da je bilo od leta 1991 do leta 2014 v sklopu načrta *Spoznati Rezijo/Conoscere Resia*, ki je nastal prav leta 1991, slovenskih turistov približno 85.000, ekonomski prihodek samo v zadnjih enajstih letih pa se lahko oceni na pribivalca 350.000 evrov.

Ta oblika turizma ima v bistvu tri pozitivne lastnosti: domačemu prebivalstvu nudi možnost, da v stiku s Slovenci bolj pogosto uporablja slovenčino, tudi v svojem narečju, ustvari pretok ljudi. To je pripomoglo k temu, da so v dolini Rezije nastale organizacije, ki skrbijo za turistično ponudbo, kot tudi restavracije, bari, kmetije, ki nudijo stalno zaposlitev večjemu številu oseb in s tem podpirajo skromno lokalno gospodarstvo. Ves ta trud pa nima primerne podpore turistične politike sedanje občinske uprave, kar se kaže že v tem, kako so nekateri javni predeli prav v bližini najbolj obiskanih točk zelo zapuščeni.

Sandro Quaglia

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (90)

Mariza Perat

Cerkev Marije Vnebovzete na Repentabru

Na bližajočo se turško nevarnost so ljudi obveščali s kresovi, ki so jih zažigali na hribih in vzpetinah. Kresovi so tako zagoreli na Volniku v bližini Repentabra in tudi na Tabru samem, na te čase pa spominja tudi hrib Grmada nad Štivanom. Podnevi so o prihajajoči turški nevarnosti prebivalce obveščali s streli, obvestila pa so prinašali tudi hitri sli na konjih.

Repen

Tabori so bili razširjeni po vseh slovenskih deželah. Kot piše Josip Gruden, jih je bilo največ na Kranjskem in v Istri.

Na Primorskem, poleg Repentabra, najdemo utrjene tabore tudi v Dutovljah, Štanjelu, Tomaju in drugje.

Poleg turškega biča pa so ljudje v tistih časih okusili še druge nadloge: najprej kugo, ki so jo v naše kraje zanesli prav Turki, nato kobilice, ki so leta 1475 uničile ves pridelek. Leta 1511 je nato naše kraje prizadel še hud potres.

Kot zanimivost iz turških časov pa naj omenim, da se je v župnišču na Repentabru še do leta 1970 hranil turški meč, ki pa je po tem letu izginil neznano kam.

Cerkev na Tabru se prvič omenja leta 1316, (prihodnje leto bomo praznovali 700-letnico njenega obstoja), in sicer kot "Sancta Maria in Reypen". Po vsej verjetnosti je bila ta prva cerkvica zelo majhna.

O njenem nastanku kroži nekaj legend, vendar, kot pravi župnik Matija Sila v svojih zapiskih, "bolje pogodimo menda, ako trdimo, da na starem gradišču Grebentabru in na razvalinah so se naselili prvi Slovenci pastirji, je najbolje, da si sezidajo cerkvico k časti Matere Božje".

Kot je že bilo omenjeno, je te kraje leta 1511 prizadel potres in takrat je bila tudi cerkvica na Tabru porušena. Znova so jo zgradili in tudi povečali in že naslednje leto, 27. novembra 1512, jo je posvetil tržaški škof Peter Bonomo, in sicer z imenom "Blažene Device Marije Vnebovzete".

S posvetitvijo so bili združeni posebni odpustki za vse vernike, ki bi k temu svetišču poromali ob večjih cerkvenih praznikih in tu opravili svoje pobožnosti. Iz tega lahko razvidimo, da je bila cerkev na Tabru že takrat znano in pomembno romarsko svetišče.

Naj tu povem nekaj besed še o škofu Petru Bonomu (1458-1546). Izhajal je iz stare in plemenite tržaške rodbine Bonomo. Leta 1488 je postal duhovnik, leta 1502 pa tržaški škof in je to svojo službo opravljal do smrti. Bil je humanist in državnik.

Škof Peter Bonomo

V slovenski zgodovini je škof Bonomo znan zlasti zato, ker je bil mecen in vsestranski podpornik Primoža Trubarja (1508-1586). Trubar je že v zgodnji mladosti prišel k njemu v Trst, bil tu uvrščen med cerkvene pevce in se pozneje nekaj časa šolal na Reki, nato se je pri Bonomu pripravljal na duhovniški poklic. Bonomo ga je okrog leta 1530 posvetil v duhovnika in ga do svoje smrti vsestransko podpiral.

/ dalje

Zoper spremembo zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih

Tudi Cerkev podpira referendum

Starosta slovenske politike dr. France Bučar je v svoji novi knjigi z naslovom *Prelom, do katerega ni prišlo* napovedal razpad naše po njegovem mnenju "prezgodaj rojene države". Meni, "da upoštevaje dogajanje v sodobnem kapitalizmu na svetovni ravni, lahko ugotovimo, da se skrivaj vračamo v nove stare vzorce totalitarizma". Še vedno aktivni, skoraj 93-letni prvi predsednik parlamenta samostojne Slovenije nadalje zatrjuje, "da se v omenjenih okoliščinah predstavniki posameznih družbenih področij, kot so sindikati, javni uslužbenci in podjetniki, ne istovetijo s politiko in ukrepi, ki naj bi družbo rešili iz krize, ali celo preprečili njen splošni propad. Nasprotno, posvečajo se izključno koristim svojega področja, čeprav na račun celotne družbe in kljub temu da jim mora biti popolnoma jasno, da z razpadom družbe propadajo tudi sami. V svoji novi knjigi slednjič razočaran in zdi se, da v nekakšnem obupu zapiše, "da v Sloveniji preprosto ne gre več tako naprej. Bolezensko stanje, v katerem se je znašla družba, ki je tudi brez temeljnih vrednot, onemogoča sleherni dogovor in povezovanje razpoložljivih sil".

Novo delo umsko svežega in proniclјivega nekdanjega profesorja ljubljanske Pravne fakultete, hkrati in pozneje pa pretežno politika, Franceta Bučarja, je vzbudilo samo nekaj odmevov, pretežno kritičnih. V vladni palači in koalicijskih strankah knjige niso komentirali. Njegovi kritiki pa so

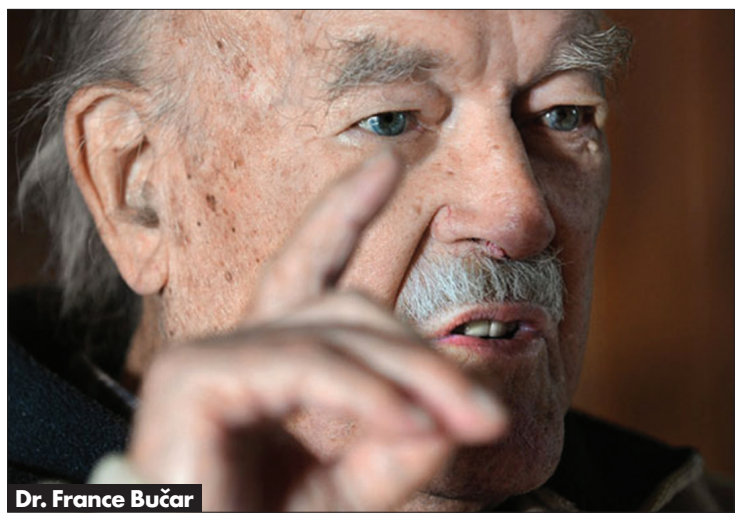
Dr. France Bučar

se spomnili, da je tudi dr. France Bučar neposredno sodeloval pri sprejemanju nekaterih ukrepov, ki so povzročili sedanje kaotične razmere v državi, ali mnogim ukrepom oblasti vneto pritrjeval. Tako naj bi se kot predsednik parlamenta odločno postavil proti pobudi za odstavitev (lustracijo) tistih oseb z raznih področij, denimo tudi tožilcev in sodnikov, ki so v prejšnji državi kršili človekove pravice in državljanske svoboščine.

Pravosodni minister Goran Klemenčič sedanje razmere in vzdušje v Sloveniji in politiki označuje za histerijo, "v katero smo zašli vsi skupaj". A njegove besede pomenijo sprenevedanje in politikantstvo, saj je veliko dokazov in primerov o tem, da se vlada sooča z mnogimi težavami in tudi aferami. Vlada je vsekakor oslabljena in brez moči, da bi se lotila reform, katerih pomen in nujnost sicer sama pogosto razglaša.

Toda tisto, kar se se je v Sloveniji resnično velikega in pomembnega zgodilo v zadnjem času in kar so provladni mediji zamolčali, je znova povrnjena samozavest Cerkve na Slovenskem. O tem je v tedniku Družina objavil aktualen komentar njegov odgovorni urednik Franci Petrič. Zapisal je tudi naslednje: "Cerkev na Slovenskem je po vseh pretresih v preteklih letih, ki jih verni postavljamo v obnebje božje previdnosti, in čeprav jim vedno ne vemo pravega razloga in smisla, z zadnjimi imenovanji škofov zopet dobila svoje trdne okvire. S pastirji, ki stopajo na čelo božjega ljudstva, se postavljajo tudi zanesljiva izhodišča za delovanje božjega ljudstva, med katerega pa se je v zadnjih letih zasejalo veliko dvomov, nezaupanja in neenotnosti".

Glede novega mariborskega nadškofa in metropolita p. Alojzija Cvikla pa je odgovorni urednik Družine zapisal, "da bo potreboval veliko blagoslova in molitve mnogih za opravljanje službe, za katero ga je izbral papež Frančišek. Ima veliko talentov, dovolj znanja in izkušenj, zaznamuje ga širina rimskega okolja, ki se ga je navzel med delovanjem v večnem mestu, predvsem pa ga odlikujeta dobrosrčnost in človeška toplina". Sam novi nadškof p. Alojzij Cvikl pa je opozoril, "da ni v krizi samo mariborska nadškofija. Tudi Slovenija je v krizi in ta kriza ima veliko obrazov. In če danes v Sloveniji kaj potrebujemo, je to upanje".

V Sloveniji od ponedeljka, 23. marca, dalje zbirajo podpise v podporo zakonodajnega referenduma, s katerim bi razveljavili nedavno sprejeto spremembo zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Po novem na Slovenskem zakonske zveze ne sestavljata več mož in žena, temveč dve osebi, ki sta lahko tudi istega spola. V tedniku Družina je zoper novo ureditev v imenu kristjanov objavila posebno opozorilo pravnica Mojca Stoschitzky. Zapisala je: "Slovenski kristjani, zbudimo se! Tukaj je treba postaviti mejo in narediti piko. Tukaj nastopi naše poslanstvo. Dejstvo je, da ni vse sprejemljivo. Ni in ne more biti. Nikoli. Zakaj? Ker je tako preprosto. Ker je sprememba zakona v nasprotju z Ustavo Republike Slovenije, pa tudi s prepričanjem in vestjo večine Slovencev".

Za podporo zahtevi oziroma pobudi za izvedbo zakonodajnega referenduma z opredelitvijo *Za otroke gre*, je potrebno zbrati 40.000 glasov volivcev oziroma volivk.

Franci Petrič je v tedniku Družina zapisal, "da je pobiranje glasov za referendum celo med nekaterimi kristjani vzbudilo nekoliko nelagodja ali kritike. In to kljub temu da gre pri družini kot skupnosti moža in žene ter otrok za temeljno vrednoto družbe in otrok in tudi Cerkve. Celo nekateri duhovniki so podlegli FDV-jevskim floskulam o vmešavanju Cerkve v politiko ter očitali škofom politiziranje. Opozoriti na ogroženost družine in narediti vse, da preprečimo njen razkroj, je kristjanova dolžnost, tudi za ceno nepriljubljenosti ali zavračanja. Tudi zdaj, ko je potrebno v kratkem časovnem obdobju iti na upravne enote in podpisovati pobudo za razpis referenduma".

Morda še novica za presenečenje in sprostitev duha naših bralcev, bralk in tudi drugih Slovencev. Šele zdaj se je iz prispevkov nekaterih časnikarjev, objavljenih v nekaterih naših časopisih, nekako uradno zvedelo, kdo je najvišji predstavnik Slovenije v zvezi Nato. To ni moški, ampak ženska. Gre za dr. Darjo Danielo Škodnik, dekanko Natove obrambne akademije v Rimu. Ima rang generala z dvema zvezdicama. V njeni pisarni poleg prapora zveze Nato visi tudi slovenska zastava, v omari pa ima spravljeno uniformo slovenske vojske. Časnikar Dnevnika Ervin Hladnik, ki jo je obiskal, je zapisal, "da v modri obleki na delovnem mestu ni videti kot generalica, vendar je 300 podpolkovnikov in polkovnikov, ki so bili v veliki dvorani Natove obrambne akademije na tečaju modernega vojskovanja, vljudno stopilo v pozor, ko je šla mimo njih.

Marijan Drobež

SMC in vlada po številnih aferah vse bolj šibki

Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade

Ko bi vladanje le bilo nekoliko lažje ... Minilo je komaj približno pol leta od imenovanja Cerarjeve vlade, pa se koalicija že drobi. Razumljivo bi bilo, ko bi se kopja na Cerarjevem hrbtu lomila zaradi vsebinskih nestrinjanj med posameznimi članicami vlade. Ko bi to le bilo... a ne, težave in afere skačejo na dan same od sebe, ne da bi bilo pri tem potrebno drezati v osje gnezdo usklajevanj med strankami in interesnimi skupinami. Ministri, državni sekretarji, tesni vladni sodelavci... vsakemu se nekaj najde.

Zloraba etike

Najbolj problematično je v celotni zgodbi to, da si je Stranka modrega centra, kot so po novem poimenovali Stranko Mira Cerarja (SMC), vseskozi polnila usta z etiko in visokimi moralnimi standardi. Stranka je nastala šest tednov pred volitvami, ljudje so jo množično volili, ker je bila stranka "noeomadeževancev". Tako jo je predstavljal zdajšnji premier. In to je bila strategija, ki je v doto prinesla 36 odstotkov na volitvah. A jasno je bilo že od začetka, da je ta strategija kratkoročna. Posebej še zato, ker SMC vsebinskega programa ni imela (kako pa naj bi ga sploh oblikovala v samih šestih tednih): Cerar je pred volitvami slovenskim državljanom serviral neka splošna načela, vse skupaj pa je "premazal" z izrazito retoriko nepodkupljivosti in visoke moralne drže. Ker je bil politični novinec, mu seveda javnost ni mogla nič očitati. Tudi tisti očitki, ki so prišli na dan (začenši s Cerarjevimi honorarji), pa v medijski krajini takrat niso odjeknili.

Jasno je, da je Cerar pred volitvami stavil na karto etike. To je bila zmagovita karta. Kako naj bi bilo drugače? V Sloveniji se je s pomočjo različnih marketinških spinov uveljavila med volivci podoba idealnega politika, ki je moral biti "neomadeževan", moral je biti "nov obraz", moral je biti "etično neoporečen". Cerar je seveda zajahal ta val... in na volitvah zmagal brez večjih težav. Ob tem pa ni upošteval dejstva, da je vihranje zastave visoke morale za politika bumerang. Dokler si politični novinec, je to v redu, ker je tvoja kartoteka bolj ali manj "prazna"... in Cerar je kot politični novinec postal predsednik vlade. Ohranjanje "brezmadežnosti" pa je v trenutku, ko je stopil na politični parket, postala njegova mora: vsaka kršitev samorazglašene etike je hud udarec za verodostojnost politika.

Vse Cerarjeve nedoslednosti

Jasno je, da je bila drža, ki jo je Cerar napovedoval v predvolilni kampanji, utopija. In samo vprašanje časa je bilo, kdaj se mu bo vse to vrnilo kot bumerang. In glej... pa smo tu. Cerar je danes v precejšnji godlji, stanje je precej slabše od tega, kar bi lahko pričakovali. Aferam ni videti konca, Cerar pa v različnih pristopih k posameznemu škandalu kaže svojo dvoličnost. Poglejmo samo nekaj glavnih.

Še pred izglasovanjem zaupnice novi vladi so mediji razkrili, kako sta tesna Cerarjeva sodelavca Erik Kopač in Aleksandar Kešeljević (kot nadzornika v prevzemniškem podjetju Infond holding 3) bila soudeležena pri izčrpavanju uspešnega šempetrskega podjetja Iskra Avtoelektrika. Oba sta kljub temu ohranila svoje mesto. Konec septembra lani se je poslovil državni sekretar na ministrstvu za okolje Jure Leben, ker je javnost zavajal, da ima magisterij. Oktobra je odstopil gospodarski minister Jožef Petrovič zaradi ugotovitev Agencije za varstvo konkurence, da je v imenu svojega podjetja DZS pri podpisovanju pogodb z javno upravo kršil zakon o preprečevanju omejevanja konkurence. Njegov nesojeni naslednik Gojko Koprivec se je sprejeti kandidaturi za ministra takoj odpovedal iz nepojasnjenih razlogov. Pred nekaj tedni je vrhovno sodišče odpravilo poročilo o premoženjskem stanju Janeza Janše, ki ga je kot predsednik Komisije za preprečevanje korupcije podpisal zdajšnji pravosodni minister Goran Klemenčič, ker da je poročilo kršilo ustavna načela. Cerar je kljub temu svojemu ministru izrekel polno zaupanje. V začetku marca je javnost razburila afera s profesorskimi honorarji: nekdanja ministrica za šolstvo Stanka Setnikar Cankar je odstopila, Dušanu Mramorju je Cerar dal drugo priložnost. V afero z visokimi honorarji je bil vpleten tudi sam Cerar. Zadnji od škandalov je tisti v zvezi z ministrom Vebrom, ki je vojaški obveščevalni službi naročil, naj budno spremlja postopke privatizacije Telekoma. A tudi v tem primeru jo bo Veber najbrž odnesel brez hujših posledic. No, kje so vsa moralna načela in kje je etika, o kateri je Cerar tako izrazito pridigal? Njeno mesto so iz meseca v mesec vse bolj začela prevzemati dvojna merila in mižanje na eno oko (ali kar na obe hkrati).

Miro Cerar

Kratka klop

Nedoslednosti Cerarjeve vlade izhajajo vsekakor iz dveh dejavnikov. Prvega smo pojasnili in nakazali že v gornjih vrsticah: zloraba pojma etika (in vsega, kar se za tem skriva) nosi za sabo uničujoče učinke, ko se ugotavljajo nedoslednosti in razvade tistih, ki o etiki pridigajo. Tukaj pa je, ko govorimo o Cerarjevi vladi, še drug dejavnik, ki ga je zdajšnji premier ocenjeval kot dodano vrednost pred volitvami.

Kar je premier prodajal kot nove obraze, danes dojemamo kot politična neizkušenost. Tudi tukaj gre za osnovno vprašanje, ki smo ga že večkrat postavili: kako lahko izvršno oblast prevzame stranka, ki je nastala 6 tednov pred volitvami? Kje bo našla ustrezne kadre? Kako bo v političnem oceanu plavala sredi kopice morskih psov, ki so poosebitve za lobistične interese? Kljub temu da se je v Sloveniji že zdavnaj uveljavila drugačna logika, novi obrazi niso nujno sinonim za kakovostno ekipo. Cerarjeva vlada je dokazala nasprotno: z novimi obrazi je na političnem odru nova samo neizkušenost, razvade so se pa ohranile.

Skratka, poleg afer, ki smo jih našteli, je v ekipi Mira Cerarja vse bolj mogoče zaznati učinek "kratke klopi". Stranka nima dovolj kvalificiranih kadrov, da bi lahko opravljala vse predpisane naloge izvršne oblasti. Ne gre tukaj samo za stolčke ministrov, niti samo za državne sekretarje. Gre za pomanjkanje širšega izbora ljudi, ki bi lahko udejanjali sektorske politike, kot si jih je zamislila vlada. Primer tega pomanjkanja se kaže na primer v ponesrečenem poskusu iskanja novih nadzornikov za Slovenski državni holding (SDH), organ, ki upravlja z 11 milijardami evrov slovenskega državnega premoženja. Seznam, ki ga je predlagal finančni minister Dušan Mramor, so zrušili koalicijski partnerji (in ne opozicija ali vladi nenaklonjene sile): samemu seznamu so očitali, da je nastal prav na podlagi pritiskov zunanjih lobijev. Isto velja za seznam neizvršnih direktorjev v Družbi za upravljanje terjatev bank (DUTB) oziroma slabi banki, ki upravlja z dolgovi številnih pomembnih slovenskih podjetij: v tem primeru so bili sicer novi neizvršni direktorji imenovani, a tudi tokrat so imenovanje spremljali številni notranji spori in napetosti v vladnih vrstah. Objektivno je Cerarjeva stranka zaradi vsega tega danes šibka. Njeno sklicevanje na etiko in visoko moralno držo pa ima z vsako afero učinek detonatorja, ki je tik pred tem, da sproži močan in uničujoč pok. Saj je znano: kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Andrej Černic

Andrej Vončina

RECEPTI

Palačinke s siri in radičem

Na pobudo zlasti kolegic iz uredništva sem se odločil, da z bralci delim kaj veselja do kuhanja, zato pa tudi kak recept. Tokrat vam ponujam zelo enostaven recept za jed, ki pa je zelo okusna, o čemer so se v uredništvu lahko prepričali. Slika je zgolj simbolična, saj ima moja različica jedi določene dodatke. Sestavine, najbolj siri, naj bodo kakovostne. Tudi sami lahko uporabite domišljijo in improvizirate...

Za okrog osem palačink potrebujemo:
150 g moke
40 g masla
3 dl mleka
ščepec soli
2 jajci
pest rukole

Za nadev potrebujemo:
600 g treviškega radiča
80 g masla
malo belega popra
75 g gorgonzole
75 g brieja
100 g parmezana
0,7 dl mleka
muškatni orešček
sol po želji

V posodo presejemo moko, ki jo potem damo v "multipraktik". Dodamo sol in mleko ter nekaj časa mešamo na veliki hitrosti, da nastane gladka zmes, nato dodamo jajci, ki smo ju prej posebej stepli, ter še malo mešamo. Rukolo nasekljamo in dodamo zmesi. Tako dobljeno zmes damo za eno uro v hladilnik. Nato spečemo palačinke.
Ko smo palačinke spekli, pripravimo nadev, ker se sicer ob ohladitvi strdi. Radič sesekljamo na ne premajhne koščke, potem ko smo ga dodobra oprali. V ponvi stopimo maslo, ki mu dodamo radič in sol. Pokrijemo in pustimo dušiti kakih deset minut (če uporabimo npr. goriški radič, dušimo vsaj pol manj časa). V drugi posodici medtem stopimo sire v mleku, dokler ne dobimo kremaste zmesi. Sirovo zmes dodamo radiču, nato dodamo kakih 30 g parmezana, sveže mleti muškatni orešček in sveže mleti beli poper (če poper kuhamo, postane grenak, zato ga dodamo na koncu).
Nadev namažemo na palačinke in jih prepognemo - najprej na pol in potem še enkrat na pol. Po palačinkah potresemo preostali parmezan in jih polijemo s 40 g stopljenega masla. Za deset minut jih popečemo v pečici (torej vklopimo samo "infra" grelnik) na 180°C. Postrežemo z dobrim aromatičnim belim vinom. Bog požegnaj!

TRST Oporoka primorskega ljudskega duhovnika g. Jakomina

Prva tržaška predstavitev knjige Od petrolejke do iPada

V torek, 17. marca, smo v mali dvorani Narodnega doma v Trstu doživeli prvo predstavitev spominov – pravzaprav ponatisa – knjige Dušana Jakomina *Od petrolejke do iPada*, ki jo je "tržaški Čedermac" tako močno želel predstaviti v prvi osebi. Za marsikoga samo Dušan, jo je dopolnjeval do avgusta 2014 in za platnico izbral rdečo barvo: ne revolucionarno, ampak barvo odpora proti vsemu, kar sramoti človekovo dostojanstvo. Jakomin je občutil vse tri diktature dvajsetega stoletja in jim odločno rekel "ne"! Prepolna dvorana je bogato in iskreno predstavitev pozdravila s spoštljivim zanimanjem.

Predstavitev knjige, ki je pri založbi Ognjišče izšla tik pred Jakominovim odhodom v večnost in jo lahko imamo za nekakšno duhovno oporoko, je povezoval časnikar Saša Rudolf. Ob prisotnosti generalne konzulke RS v Trstu Ingrid Sergaš je uvodoma predstavil zgodbo škedenjskega duhovnika in kulturnika. Do zadnjega atoma zvesti Slovenec je odpustil vsem, ki so ga v življenju preganjali, saj sovraštva v njegovi naravi ni bilo. Jakomin je upal na predstavitev sredi januarja ob njegovi 90-letnici, a žal do nje ni prišlo. Kljub temu je knjiga takoj postala "bestseller" in po dobrem mesecu pošla, za njen ponatis pa se gre zahvaliti sodelovanju z založbo Mladika, Ilde Košuta in drugim navdušencem, ki so jo ponesli v hiše tržaških družin.
Sekretarka v Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu Irena Vadnjal je z veliko občutljivostjo spregovorila o svoji izkušnji s knjižno uspešnico. Iz nje žarijo vrednote zaupanja in popolne predanosti, tako Božji previdnosti kot ljudem, med katerimi je Jakomin živel in delal. Vadnjalova je poudarila priznanje vlogi matere, ki mu je dala nazorsko in vrednotno usmeritev. Jakomin je dajal, dajal z nasmehom, saj ga je gnal neizčrpen življenjski ogenj, tudi v trenutkih duhovniške samote, ki jo je doživljal srečno.
Urednik založbe Ognjišče Miha Turk je opisal dolgoletno sodelovanje in prijateljstvo, saj je Jakomin revijo delil med tržaškimi duhovniki. Hvaležen mu je za življenjski zgled, ki pravi, da gre življenje vedno naprej, zato ga je potrebno močno zagrabiti. Večletno delo za izdajo knjige spominov je Jakomin srčno želel kronati s predstavitvijo na lanskem knjižnem sejmu, a do nje žal ni prišlo.
Z rahlo zamudo je pred številno občinstvo stopil tudi nadškof Alojz Uran, ki je z msgr. Jakominom zadnji dve leti sedel pri isti družinski mizi, ko sta obedovala pri šolskih sestrah. Pogovarjala sta se o vsem, vselej z žarom energije in predanosti božji volji. Jakomin se je jezil, a nikoli obsojal, saj je bil nepopravljiv optimist. Svoje življenje je do konca daroval vrednotam: biti človek, Slovenec, kristjan in duhovnik.
Prof. Jože Pirjevec je Jakomina spoznal v zadnjem letu in ugotovil, da ni znal biti hudoben - milina Frančiška pred Frančiškom. Sprehodil se je od skromnega otroštva na kmetih pri Sv. Antonu, mimo goriškega in koprskega semenišča, kjer je moral marsikaj potrpeti, kaplanovanja po tržaških vaseh do Škednja, kjer je preživel šestdeset let. Pirjevec je poudaril dejstvo, da Jakomin povedno ni naredil cerkvene kariere, s sedanjim nadškofom Crepaldijem se ni ujel. Bil je tipičen predstavnik slovenske Primorske, ljudski duhovnik, ki je duševno pastirstvo spajal s kulturnim in socialnim angažmajem. G. Jakomin je bil naslednik poslanstva Jakoba Ukmarja: ljubezni do sočloveka, tako vernega kot nevernega.
Predstavitev je zaokrožil ogled filma Aljoše Žerjala ob 65-letnici mašniškega posvečenja g. Dušana Jakomina.

Jernej Šček

Predstavitev knjige Jurija Paljka

Otrok burje v Kopru

"Privezal sem si kravato, ker je to srečanje zame praznik. Izid knjige je namreč praznik. S kravato pa pokažem tudi spoštovanje do vas", je na zadnji predstavitvi knjige Kaj sploh počnem tukaj nagovoril Koprčane Jurij Paljk.
Sredin pogovor v Rotundi blaženega Elija (RBE), ki ga tedensko prireja stolna župnija v Kopru pod vodstvom duhovnikov Primoža Krečiča in Bogdana Vidmarja, je vodila Ines Cergol. Bilo je veliko vprašanj, veliko odgovorov, pa tudi precej muzanja in smeha.
Pesnik in urednik Jurij Paljk je ob predstavitvi knjige, ki jo je za Mladinsko knjigo uredil Aleš Berger, govoril o svojih pogledih na krščanstvo, politiko in kulturo. Opravičil se je, ker je uporabil tudi kakšen bolj sočen izraz in omenil sv. Hieronima, našega primorskega in hkrati dalmatinskega "prednika", in njegove besede opravičila Bogu zaradi pretežkih besed.

"Sem otrok burje", je povedal Paljk mnogim poslušalcem, ki imajo tako kot on korenine na Vipavskem. Čeprav veliko govori o starih časih, kar mu nekateri zamerijo, pa obenem ogromno uporablja sodobne medije. Nekateri ga zato, ne ravno pohvalno, naslavljajo "Mister Facebook". A prav sodobni mediji so tisti, ki pomagajo pri prenašanju slovenščine med mladimi na italijanski strani meje, je prepričan Jurij Paljk. Zato je posebej vesel spletnih stikov z mladimi Slovenci.
Veliko je bilo tudi kritičnih besed do same družbe in sodobnih družbenih pojavov. Država Slovenija ne gre v pravo smer, veliko pa bi bilo za postoriti tudi v Cerkvi. Paljk pogreša aktivne kristjane, ki bi nase prevzemali odgovornost.
Sprašuje se, zakaj na tem področju cerkvene šole nimajo pravega učinka: "Kje so danes tisoči maturantov slovenskih škofijskih gimnazij? Kje so"?

Tino Mamić

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (60)

PROSO KREPI TELO

Med žiti je proso tisto, ki človeško telo kar najbolj intenzivno krepi. Nima glutena, po drugi strani pa vsebuje veliko vlaknin in silicija. Prav zaradi tega ga priporočajo tistemu, ki mu zastaja voda v telesu, ki ima močno nagubano kožo, ki ima celulit, saj proso posredno gladi gube in hrani kožo, da je bolj elastična in čvrsta. Osebno ga vsako leto intenzivno uživam v postnem času pred Veliko nočjo, takrat je prosena kaša na mojem jedilniku vsako jutro.

Zajtrk s proseno kašo – recept:

Sestavine: proso, javorjev sirup, lan, sezam, konopljina semena, proseno mleko.
Priprava: proso najprej splaknemo pod vročo vodo, da ni grenko, potem v lonec damo vse omenjene sestavine. Vse skupaj kuhamo v rastlinskem mleku 20 minut; to se pripravi zvečer, čez noč proso in semena še nabreknejo, zato je potrebno, da je kaša zvečer zelo tekoča. Zjutraj na kašo naribamo sadje (ne banan), ali polijemo marmelado.
Tako pripravljeno kašo zaužijemo vsako jutro za zajtrk, lahko jo pripravimo za več dni, čez dan jo pustimo v hladilniku, zvečer pa postavimo na mizo skodelico, ki jo bomo zjutraj zaužili za zajtrk, da bo temperatura pravšnja.
Pomembno je, da ne uživamo mrzlih jedi in pijač, to pa zato, ker mora telo porabiti veliko nepotrebne energije, da segreje mrzlo živilo na telesno temperaturo.
Za božični in pustni čas zaužijemo, hočeš nočeš, veliko preveč pšenice, npr. panettone, potica, krofi, štravbe idr.; vse to nam oteži kri, kri postane bolj gosta, naše telo pa bolj napihnjeno in počasno. Tudi misli so počasne.
Ko iz jedilnika za 40 dni odstranimo omenjeno žito in ga za zajtrk zamenjamo s proseno kašo, na takšen način dinamiziramo kri (jo zredčimo) in iz telesa odstranimo vse odvečne tekočine, telo ni več zabuhlo in predvsem na takšen način se zelo intenzivno in hitro znebimo pomladanske utrujenosti!
Najbolj naravna prečiščevalna kura organizma spomladi s hrano bo vsekakor prosena kaša za zajtrk, ki poleg vsega omenjenega krepi žile, saj silicij vpliva na tkiva, dela jih bolj elastična in kompaktna, isto velja za krčne žile in vene.
Siliciju priznavamo tudi lepotilne lastnosti krepitve telesa in nohtov, tudi lasje bodo veliko manj izpadali, če bo vsako jutro na jedilniku prosena kaša.
Kot zatrjuje Hipokrat, oče medicine, "naj postane hrana naše zdravilo". Preden si nakupimo vitamine, minerale, razstrupljevalne čaje in ne vem še kaj vsega, kar nam agresivno tržišče vsak dan ponuja, pomislimo, kaj imamo vsakodnevno na jedilniku.
Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 24. marca, ob 14. uri.

Morda prav nič ne vemo

Ko je tema pri belem dnevu

Da se tudi sama staram, mi je nekako postalo jasno ob predhodnem poročanju o letošnjem sončnem mrku. Problemov je pri nas doma v tem obdobju toliko, pa tudi na svetu jih ne manjka, da sem pravzaprav novico o dogajanju na nebu skoraj v celoti preslišala. Šele ko me je nanjo opozoril prijatelj, ki je še dodal, da je letošnji sončni mrk še posebno pomemben, ker se dogaja ob pomladnem enakonočju, sem se odločila, da v zaprašenih predalih poiščem stara sončna očala.

Zadnji sončni mrk, ki se ga spominjam, se je dogajal takrat, ko sem bila še na osnovni šoli in smo se v razredu nanj pripravljali dober teden. Saj ne, da jih potem ni bilo, a nikoli več jih nisem tako vsestransko doživljala. Še sedaj imam živo pred očmi, kako smo skupaj z učiteljico s sajami počrneli nekaj starih stekel in napeto čakali, kdaj bomo lahko skupaj opazovali za nas čisto magičen pojav. Na predvečer seveda nisem mogla zaspati, očetu in mami pa sem ves dan razlagala, kaj se bo dogajalo, in ju popolnoma izčrpala z dolgoveznim pripovedovanjem o vsem tem, kar so me v šoli naučili o sončnem mrku in njegovem vplivu na naš planet. Onadva sta imela seveda povsem druge skrbi, tako pač kot vsi odrasli. In dobro se še spominjam, kako so me nekaj dni potem ščemele oči, kajti nisem imela potrpljenja, da bi počakala na zadimljeno steklo. V sonce sem, tako kot ostali sošolci, strmela kar s prostim očesom, potem pa smo si vsi dolge ure meli oči. A kaj, ko je bil to prvi sončni mrk v mojem življenju. In bil je nekaj izredno čarobnega kot vse, kar je nekako spadalo v pojem vesolja in neskončnosti.

Če se ne motim, se je popoln sončni mrk pri nas dogajal pred nekaj več kot petnajstimi leti. Nimam veliko spominov nanj, samo to zagotovo vem, da je soseda spravila vseh svojih pet psov v dnevno sobo, kjer so prestrašeno tulili. In da je bilo nebo žalostno, nenavadno žalostno, kot da bi naznanjalo konec vsega, predvsem pa konec življenja na našem planetu.

V pičli uri je seveda narava zaživela na novo, soseda je spustila pse na vrt, jaz pa sem se vrnila k vsakodnevnim opravilom. In sonce je pregnalo temo, ki vendarle ni bila tak tabu kot nekdaj. V davni preteklosti je bil namreč sončni mrk znanilec vsakovrstnih nesreč. Bali so se ga bojevniki in vladarji, preprosti ljudje si dneva, ki se je nenadoma spremenil v noč, niso znali razlagati. Pripovedujejo, da je kitajska vojna mornarica še pred stopetdesetimi leti streljala topovske salve v nebo, da bi prestrašila in odgnala zmaja, ki je požiral sonce. Še pred nekaj leti pa je župan kitajskega mesta Chongping prepovedal uporabo mobilnih telefonov, da bi s signalom ne motili sončnega mrka. Vojskovodje so med sončnim mrkom bežali z bojišč in sklepali premirja v strahu pred božjo sodbo, ljudje so se zatekali k vračem in čarovnikom. Skratka, človeku je bilo od nekdaj nelagodno, ko je na nebu neznana sila zastrla luč, ki ni samo vir življenja na zemlji, ampak nam vsak dan vliva tudi pogum in dobro voljo. Luč je namreč tista, ki jo ob rojstvu išče otrok, po njej se ozira umirajoči. Luč, sonce, upanje... vera.

Na letošnji sončni mrk se nisem pripravljala. Otrok v nas pri teh letih počasi umira, stvari, ki so bile nekdaj nenavadne, so postale del vsakdana, z otrokom žal umirata tudi navdušenje in radovednost.

Čeprav, no, priznam, je še vedno precej igrivosti v meni. Tokrat sicer mi je zagodla tudi usoda, saj mi je mama padla v domu in so jo ravno na ta dan odpeljali v katinarsko bolnišnico.

Peljem se preko Brd proti Trstu, dolga in vse prepogosta pot, ki me že utruja. A kaj, ko sem se sama prostovoljno odločila za bivanje med Brdi in Benečijo. Vozim in včasih pogledam v nebo, oblačno je, pravzaprav koprenasto, ničesar ne bo videti, pomislim. Spomnim se, da naj bi se začelo okoli pol desetih, morda nekaj prej. Nekje pri Dobrovem sem, ko se mi zazdi, da se temni. Vidim, da so postavili mizico in neke vrste papirnati teleskop. Vendar ni nikogar, ki bi prišel in preizkusil, sploh se mi zdi, da je na cesti malo ljudi, otroci pa so seveda v šoli. Ko pogledam proti nebu, vidim, da koprenasta zavesa ni zakrila pojava, nasprotno, mrk, ki se je šele začel, je dobro viden brez vsakih očal, oči nič ne ščemijo. Ko se spuščam proti Soči in velikemu kamnitemu loku na njej, je črna lunina senca, nekdaj za Kitajce hudobni zmaj, že prekrila dobršen del sonca. Bolj ko mrk napreduje proti polovici, tem bolj temno je vse naokoli. Jutro je, a se mrači. V meni zaživi spomin na to, kar je skupno vsem sončnim mrkom. Ta sivina nerazumljivo tudi iz avtomobila deluje mrzlo. Ta temačnost, ki se ti zareže v dušo in še danes povzroča, če ne strah vsaj nelagodje. Tako sem si od nekdaj zamišljala jedrsko katastrofo. Sivina, mraz in veter. Pravijo, da tema vpliva tudi na vedenje živali, kokoši naj bi se pri belem dnevu odpravljale spat, divjad se čudno obnaša, psi so nemirni. Kaj pa mi, ljudje??? Vozim in gledam veličastnost pojava. Mrakobnost pokrajine mi je zoprna in vpliva na moje razpoloženje, ki že itak ni na višku. Sonce je bogastvo, ki nam je dano zastonj, pa se ga sploh ne zavedamo, dokler ga ne pogrešamo. Življenje je pravzaprav čudovito tudi v skromnosti in bolečini. Že ta luč, ta nežna božajoča toplota je nekaj velikega, dar, ki je dan vsem. A kaj, ko si želimo vse tisto, česar nimamo. Pomislim, da bi morali biti hvaležni za sonce, za luč in za toploto. Mrk se nadaljuje, v Gorici vsi hitijo po ulicah, malokdo, pravzaprav nihče, ne gleda v nebo, razen mene, ki vozim, in bi tega ne smela početi.

Končno prispem na Katinaro, sonce že normalno sveti in kljub temu da je delno oblačno, je sedaj svetloba drugačna. Zaznavam luč. Hitim na urgenco, na intenzivno nego, zvonim, a mi nihče ne odpre, pa čeprav je šlo mimo kar nekaj bolničarjev, ki so mi obljubili, da me bodo v kratkem spustili k mami. Na srečo vem, da je z njo kolikor toliko v redu. Uslužbenka v modrem, mislim, da je v modro oblečeno pomožno osebje, mi pravi, da je to jutro na urgenci noro. Vsi so iz sebe, osebja je premalo, da bi jim uspelo pravočasno ukrepati pri vseh primerih, ki stalno prihajajo, z zdravniki se sploh ne da priti v stik. In ravno v tistem trenutku slišim tuljenje sirene, nov primer je že v preddverju. Uslužbenka skomigne z rameni, ne vem, kaj se danes dogaja, mi pravi. Sončni mrk, pomislim, pa čeprav ne vem, kakšno zvezo naj bi imel. Ali pa jo ima. Končno me spustijo k mami in mi obenem povedo, da se ji zjutraj sploh niso mogli približati, tako je vpila in brcala. Sedaj se počasi umirja. In zunaj spet sije sonce.

Skušam se pogovoriti z mamo, a to že dolgo ni mogoče. Težko mi je, ker vem, da mi nekaj dopoveduje, jaz je pa ne razumem. Občutek krivde, nemoči, strahu. Duši me in rada bi se vrnila na sonce. Mlad fant na sosednji postelji se mi smeje in me bodri. Čez nekaj minut ga odpeljejo na monitoražo zaradi verjetnega infarkta. V sosednji sobi nekdo vpije, vsi hitijo tja. Ne vem, kaj se dogaja, mama počasi zaspi v moji prisotnosti, prosijo me, naj grem ven, ker je prostora tu za vse premalo. In ker takega norega dne ne pomnijo. Grem... Zunaj končno spet sije sonce. Jaz pa res ne vem, kaj se ta dan dogaja. Morda res ne vemo vsega o sončnem mrku. Morda sploh ničesar ne vemo. Niti o življenju, niti o nas samih in o poti, po kateri gremo, polni strahu, dvomov in negotovosti.

Suzi Pertot

Začenjajo se pomladni obračuni

Polet Kwins ohranil najvišjo ligo

Začela se je pomlad in športne prispevke v tem letnem času bo zaznamovala vrsta obračunov sezone po posameznih panogah in tekmovanjih. V soboto so že sklenili svoje napore hokejisti na rolerjih Poleta Kwins Zadružna kraška banka, naša edina ekipa, ki nastopa v najvišjem državnem prvenstvu – A1 ligi. Po štirih letih med slovensko ligo in italijansko A2 so openski konji spet tekmovali med državno smetano hokeja in line kot novinci oziroma povratniki. Osnovni cilj, obstanek med prvoligaši, so izpolnili, kriteriji so bili sicer letos zelo nizki. Dovolj je bilo pustiti za sabo eno postavo, k sreči pa je v prvenstvu sodelovala rimska ekipa Mammuth, ki je bila nedorasla tej tekmovalni ravni. Kwinsi so Rimljane obakrat gladko premagali, drugih prebliskov, vsaj, takih, ki bi jih nagradile prvenstvene točke, pa v njihovi sezoni ni bilo. Vsekakor enakovredno igro s številnimi, tudi favoriziranimi tekmeci so fantje trenerja Dejana Rusanova želeli oplemenititi še s kakim podvigom oziroma vsaj neodločenim izidom, namera pa se jim naposled ni posrečila, tako da so se morali zadovoljiti z vrsto tesnih in vseeno častnih porazov. Najboljši strelec poletovcev, med katerimi letos ni bilo slovensko govorečih igralcev, je bil Fabietti z 10 goli, Degano jih je zbral 8, Battisti, ki je bil s 6 asistencami najboljši podajalec, 7, Mariotto pa 4. Pred končnico za naslov je bila med deseterico sodelujočih prva ekipa Milano Quanta, prvak iz zadnjih treh sezon.

Po lanskem navdušujočem napredovanju iz druge lige je bila to v bistvu prva sezona brez pomoči trojice Kokorovcev (Mitje, Mojmirja in Sama) na igrišču, dolgoletni stebri ekipe so namreč prevzeli odborniške zadolžitve in bili v vsakem primeru stalno v podporo mladi igralski garnituri. V primerjavi z nasprotniki – marsikatera postava je razpolagala tudi s kakovostnimi tujci – so na Pikelcu sestavili nizkoproračunsko zasedbo v celoti z doma vzgojenimi, po večini mladimi hokejisti. Oranžno-črni so na ta račun potrebovali nekaj časa, da so se prilagodili ostrejšemu tempu najvišje lige, med letom pa so postali stabilna in za vsakogar skrajno neugodna ekipa. Kot je ugotavljal predsednik Samo Kokorovec, so ob koncu te pozitivne izkušnje zadovoljni predvsem zato, ker se je zaupanje v lastne moči povsem obrestovalo in A1 ligo bodo na Opčinah imeli tudi prihodnje leto, ko bodo lahko omenjeni športniki, obogateni z letošnjimi dognanji, bolj konkurenčni.

Ne nazadnje je obisk ob ploščadi kotalkališča na Pikelcu vsakič zanimivo doživetje, saj je vzdušje zelo pristno, na tribuni pa je živo zaradi prisotnosti številnih družin z otroki, ki so – kot kotalkarice ali hokejisti – člani mladinskega pogona društva. S prihodnjo sezono naj bi bilo športno središče tudi dokončno urejeno. Zaprtje vseh stranic, ki naj bi ga omogočila sredstva tržaške občine, bomo cenili zlasti v zimskih mesecih, zagotovo pa bo tudi za tekmovalce jamčilo bolj prijetno in učinkovito vadbo ter nastopanje.

HC

S 1. STRANI Pot miru

"Naj živijo mir, prijateljstvo in sožitje!"

To veliko delo je "shramba tako za zgodovino kot za čustva" in je na voljo ne le tukajšnjima narodoma, temveč vsemu človeštvu, je sklenil Marini. Italijanski predsednik Sergio Mattarella je poslal predsedniku goriške Pokrajine Enricu Gherghetti krajše sporočilo, v katerem je poudaril, kako pomembno je napredovati na poti evropske integracije, da bomo lahko premostili stare ločitve in anahronistične nacionalizme; le tako bomo lahko zapustili novim rodovom Evropejcev bolj enotno in močnejšo celino.

Popotnico v imenu slovenskih ljudi je izrekel predsednik RS Borut Pahor. Dejal je, da obletnice dveh svetovnih vojn opozarjajo človeštvo, naj probleme rešujemo mirno, preden bi bilo spet usodno prepozno. Svarila sama po sebi ne zaležejo, vendar so dovolj zgovorna, če jih hočemo upoštevati. "Vsako ravnanje, ki jemlje mir za samoumeven, ta mir neposredno ogroža". Zastavlja se vprašanje, kako naj navdahnemo naša vsakodnevna ravnanja s strpnostjo in sožitjem, ne da bi morali pri tem vselej žugati s prstom vojnih tragedij, je dejal predsednik. "Najbrž najbolje tako, da na vojno opominjamo, a slavimo mir. Tako razumem Pot miru. Pot miru popotnika nagovarja v jeziku sprave in sožitja. Popotnik opazuje okrog sebe lepoto, a tudi neponovljivost življenja. Tudi če vse molči, mu zgodovinski spomin glasno govori, da vojna vse spremeni". Vojna je moralno neopravičljiva. In vendar ni nobenega trdnega dokaza, da je vojna, ki se konča, res zadnja. V tem smislu je Pahor spomnil na besede nekdanjega italijanskega predsednika Giorgia Napolitana, ki je lani ob postavitvi klopce miru na Sveti Gori poudaril, da mir ni samo odsotnost vojne, temveč pomeni aktivno prizadevanje za prijateljstvo, sodelovanje in solidarnost. "Mir mora biti potemtakem čas nenehnega in vsestranskega prizadevanja za njegovo trajnost in čvrstost. Ker ni le stvar državnikov in ne generalov, tudi ne more in ne sme biti samo v njihovih rokah. Je stvar vseh nas". Pot miru na zelo žlahten način vabi, "da to pravico in odgovornost dojamemo tudi na zelo osebni ravni". Pred sto leti je bregove Soče zajelo "usodno breme mejne reke, kjer se je prelamljala zgodovina. To je bil surov čas ločevanja, razseljevanja in opustošenja". Sto let kasneje je vse drugače: "Zgodovina se prelamlja na miren način in zbuja upanje na boljši, bolj pravičen in predvsem miren svet". S simbolnega vidika je imenitno, da se projekt Pot miru kot odraz dobrega čezmejnega sodelovanja odpira prav na Trgu Evrope, kjer je Slovenija leta 2004 proslavila vstop v EU. "Ta prelomnica označuje začetek nekega novega skupnega časa, prostora in prihodnosti" za pol milijarde Evropejcev. "Evropska ideja, ki je utemeljena na spravi in sodelovanju, je najmočnejši branik evropskega miru in varnosti. Popotniku, ki se bo odpravil na Pot miru in razmišljal o vojni, se bo torej s simbolnega vidika ves čas najbolj neposredno pred očmi kazala alternativa miru, prijateljstva, sodelovanja in solidarnosti. Zato "naj živijo mir, prijateljstvo in sožitje"!

Posebno bogat, prijeten in primeren za tako slavje je bil kulturni program. Na velikem krožnem talnem "mozaiku nove Evrope", simbolu odpravljanja razmejevanj, je priložnostni otroški pevski zbor Pot miru, ki je povezal več kot 180 mladih pevcev različnih - slovenskih in italijanskih - zborov z obeh strani meje, na začetku odpel državni himni. Posebno doživetje zanje pa je gotovo bilo peti skupaj z znano italijansko pevko Antonello Ruggiero in našo slovensko legendo Vladom Kreslinom; oba sta s svojimi izvedbami zelo navdušila zbrano množico na trgu in okolici. Kreslin je tudi napisal himno Poti miru, ki jo je na koncu odpel v duetu z vedno šarmantno pevko, znano po intenzivnem glasu z izjemnim razponom. Pomembno vlogo na koncertu pod taktirko umetniškega vodje Valterja Sivilottija sta imela tudi goriški mladinski orkester Nova filharmonija, Aleksander Ipavec s harmonikarsko skupino Accordion Group 4-8-8-16.

Slovesnost se je končala v zelo sproščenem vzdušju. Prav lepo je bilo videti (slovenske in italijanske) otroke, ki so dobesedno navalili na dva profesionalna pevca in lovili avtograme ali pa se pred železniško postajo po skupinicah slikali z nasmejanim predsednikom Pahorjem. Trg Evrope in Piazza Transalpina sta vsaj za nekaj ur spet zadihala kot skupen goriški trg! / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Trgovski dom Gorica / Multimedijska razstava o Nori Gregor

Angel, ki so mu strli krila

Dolga leta povsem pozabljena goriška someščanka nemškega rodu Nora Gregor, ki se je kot prvorojenka Marie Hermine Brunold in trgovca Karla Gregorja rodila na Placuti 3. februarja l. 1901, tam bila krščena v cerkvi sv. Vida in Modesta 3. marca istega leta in se ob bližajočih, pretečih oblakih prve svetovne vojne odselila najprej v Celovec in nato v Gradec, se je spet "vrnila" v rodno Gorico. Z velikih šip pritličnih prostorov Trgovskega doma – v katerem je v družbi arhitekta Maksa Fabianija, saj poteka njegovo leto - dostojanstveno, hkrati s skrivnostno otožno senco v očeh gleda na mimoidoče in na drugo stran Verdijevega korza, kamor se je s Placute, iz ulice della Scala, po nekaj selitvah, dokončno preselila v hišo na št. 35 (danes 109). Skozi ta okna bo opazovala "mestni vrvež" nekdaj čudovite "avstrijske Nice" do 29. marca, ko se bo razstava *Nora, du bist ein Engel!* (*Nora, ti si angel!* – tako ji je v filmu *La Regle du jeu – Pravilo igre*, v katerem je igrala glavno vlogo, dejal Jean Renoir) preselila v Trst v gledališče Rossetti, kjer bo na ogled od 31. marca do 19. aprila. Od 22. aprila do 8. maja 2015 pa bo v gledališču Schauspielhaus v Gradcu.

"Vzemite si čas in se vrnite na bolj pozoren ogled te multimedijske razstave", je številno občinstvo na samem odprtju v petek, 13. marca 2015, povabil časnikar in avtor razstave Igor Devetak, ki že polnih 16 let v sklopu Kinoateljeja raziskuje življenje te igralke. Prve gledališke stopinjice je Nora Gregor ubrala že kot osnovnošolka na šolskih nastopih pri sestrah noterdamkah v Gorici, se navdušila za to umetnost v Celovcu in nato okusila sladkost slave na Dunaju, v Berlinu ... kot gledališka igralka, pa tudi filmska, najprej v nemih filmih, nato v zvočnih. Zvabil jo je tudi Hollywood, pa jo je domotožje pripeljalo spet v Evropo. V cerkvi sv. Jožefa na Dunaju se je l. 1937 poročila s knezom Ernestom Rüdigerjem Starhembergom, zagovornikom avstrofašizma, ki se je zavzemal za neodvisno Avstrijo. Prav zaradi tega ob priključitvi Avstrije Tretjemu rajhu l. 1938 se je začela njena pot izgnanstva najprej v Švici, nato v Parizu, nazadnje v Argentini, kjer je ostala do l. 1943. Zaradi snemanja francosko-čilskega filma se je preselila v Čile, kjer je s sinom živela do l. 1949, ko se je "zaradi revščine", kot je pisalo v časopisju - ali zaradi globokega razočaranja - samomorila, stara šele 48 let, v hotelu Crillon v Santiagu de Chile, "potem ko je iz dunajskega teatra prejela še zadnje pismo, da njena vrnitev ni zaželena". V tej daljni deželi je našla spokojen mir njena nemirna duša, tu je še zmeraj pokopana. Njeno življenjsko pot od sonca slave do žalostnega zatona si lahko obiskovalci razstave sestavijo ob ogledu dokumentarnega gradiva, časopisnih člankov, številnih fotografij, revij, iz izsekov šestih filmov, ki se vrtijo na ravno toliko ekranih, gledaliških listov, plakatov, pisem, ki so bili razstavljeni že na razstavi v SNG Nova Gorica lansko jesen, prvič pa so na ogled nekatere fotografije in članek iz turinskega časnika Stampa ter pismo, s katerim je Noro produkcijska hiša Twentieth Century-Fox spet vabila v Hollywood. Obiskovalci lahko prelistajo tudi tri knjige o tej pozabljeni igralki in se zaustavijo ob video zgodbi o njenem življenju in delu raziskovalcev; dokumentarec sta l. 2001 pripravili Anja Medved in Nadja Velušček.

Na odprtju razstave, ki se ga je udeležilo veliko ljudi iz kulturnih in družbenopolitičnih krogov – navzoča je bila tudi podžupanja Nove Gorice Ana Zavrtanik Ugrin -, je spregovoril, poleg Igorja Devetaka, vnetega raziskovalca Norinega umetniškega ustvarjanja in sladko-trpkega življenjskega popotovanja, goriški župan Ettore Romoli. Prisrčno se je zahvalil Kinoateljeju in seveda Igorju Devetaku za trud, ki so ga vložili v to, da bi iz pozabe spet zablestelo ime Nore Gregor in da bi jo spoznalo rodno mesto. V imenu Kinoateljeja sta nekaj besed povedala tudi Aleš Doktorič in Mateja Zorn. Zahvalila sta se vsem ustanovam, ki so pripomogle k uresničitvi razstave – pripravila sta jo Kinoatelje in Zavod Kinoatelje v sodelovanju s SNG Nova Gorica in Visoko šolo za umetnost UNG, s podporo Dežele FJK, Urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu, SKGZ, pod pokroviteljstvom Občine Gorica in Mestne občine Nova Gorica, partnerji pa so SNG Nova Gorica, Il Rossetti, Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana, Schauspielhaus Graz, Visoka šola za umetnost, Univerza v Novi Gorici, Hiša filma, s/paesati, Slovenski klub, SSG, Kulturni center Lojze Bratuž, Kulturni dom Gorica, Narodna in študijska knjižnica.

Foto DPD

O mednarodni koprodukcijski predstavi Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana, Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, Schauspielhausa iz Gradca in Stalnega gledališča FJK Il Rossetti, *Nora Gregor – skriti kontinent spomina*, ki jo je iz dokumentarnega gradiva in ob nasvetih Kinoateljeja, predvsem Igorja Devetaka, stkala Neda R. Bric in jo tudi režirala in bo na sporedu v Gorici 27. marca v gledališču Verdi, v Trstu pa 31. marca v Gledališču Rossetti, je bila debelo uro trajajoča tiskovna konferenca v beli dvorani goriške občine v sredo, 11. marca dopoldne. Na njej so bili prisotni goriški župan Ettore Romoli, novogoriški župan Matej Arčon, direktorica SNG Nova Gorica in režiserka predstave Neda R. Bric, umetniški vodja gledališča Verdi v Gorici Walter Mramor, predsednica upravnega odbora SSG Trst Breda Pahor, predsednik gledališča Rossetti v Trstu Miloš Budin, časnikar Igor Devetak, Mateja Zorn za Kinoatelje Gorica, predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž iz Gorice Franka Žgavec in ravnatelj goriškega Kulturnega doma Igor Komel. Vsi so poudarili izjemen pomen tega dogodka za naše mesto. O predstavi, ki si jo je župan Romoli že ogledal septembra lani v SNG Nova Gorica, kjer je doživela svojo prvo premiero, je dejal, da govori o našem mestu, o naši stvarnosti in nagovarja vsakogar od nas. Pri tem je napovedal, da bo v občinskem svetu predlagal, naj se mali park na trgu na Placuti poimenuje po Nori Gregor, saj je svoja rosna otroška leta preživljala prav tam. Županu Arčonu je bila predstava zelo všeč, ker je "umetniški presežek" za ta naš prostor. Na to, da bo italijanska premiera te predstave prav v Gorici, je ponosen Mramor, saj bo velik užitek gledati v gledališču prikaz tukajšnje realnosti. Slovensko stalno gledališče, ki sicer ni neposredno vključeno v ta projekt, je z veseljem sprejelo predstavo v goriški abonma, je povedala Breda Pahor. Zadovoljstvo zaradi te izbire sta izrekla tudi Franka Žgavec in Igor Komel, saj sta KCLB in KD soudeležena pri organizaciji abonmaja SSG za Gorico. Komel si želi, da bi bil to začetek nekega stalnega, tesnejšega sodelovanja med slovenskimi in italijanskimi gledališči v širši Goriški. O sami predstavi je spregovorila avtorica in režiserka teksta Neda R. Bric, ki je poudarila, da je skozi Norino zgodbo iz preteklosti želela osvetliti sedanjost, da bi jo boljše razumeli in dojeli okoliščine, v katerih živimo danes. Predstava je trijezična, kar kaže na stičišče kultur na Goriškem. V njej oz. v filmu, ki je sestavni del uprizoritve, nastopajo slovenski, italijanski in nemško govoreči igralci, gledalci teh narodnosti pa zaradi nadnapisov lahko nemoteno skupaj spremljajo predstavo, poleg tega, da vsak lahko v njej posluša tudi svoj jezik.

Iva Koršič

Vrsta dogodkov o Nori Gregor v Gorici in Trstu

Nekateri dogodki **v Gorici** pod naslovom *Nora v mestu* so že bili, ta pa še bosta: v preddverju gledališča Verdi v Gorici: **26. marca ob 18. uri**: srečanje: Nemško govoreča kultura med Gorico in Dunajem v času Nore Gregor, Nora Gregor La regola del gioco Pravilo igre Die Spielregel, dokumentarni film, režija Anja Medved, Nadja Velušček, Kinoatelje, 2001. Gledališče Verdi v Gorici: **27. marca ob 20.45**: Nora Gregor – skriti kontinent spomina, predstava v režiji avtorice besedila Nede Rusjan Bric, koprodukcija SNG Nova Gorica, SMG Ljubljana, Schauspielhaus Graz, Il Rossetti – Teatro stabile FVG.
Dogodka v Trstu: Politeama Rossetti **31. marca ob 20.30**: predstava Nora Gregor – skriti kontinent spomina; Kavarna Rossetti: **9. aprila ob 17. uri**: Srečanje z Noro: sodelovali bodo časnikar Igor Devetak (Gorica), raziskovalec Joseph Valencic (Cleveland), režiserka Nadja Velušček (Nova Gorica), režiserka Neda Rusjan Bric (Nova Gorica), režiserka Sabrina Morena (Trst).

ZKB DOBERDOB-SOVODNJE Bančni finančni instrumenti za poslovanje s tujino

Čim manj tveganja za tem bolj ugodne posle

Postavite se v kožo podjetnika – izvoznika, imenujmo ga Kekec d. o. o., ki je v začetku septembra 2008 izvažal v New York slovensko kulinarično specialiteto, kranjske klobase. Od tamkajšnjega kupca, podjetja Tom Sawyer ltd, je skušal dobiti čim več zagotovil, da gre za pošten posel in da ga kupec ne skuša ogoljufati. Predstavljajte si, da bi Tom Sawyer ltd, povsem v dobri veri, našemu izvozniku predstavil dokumente, ki dokazujejo zaslombo pri eni od najbolj uglednih ameriških bank s podružnicami in poslovalnicami po celem svetu in z neomajno trdno bonitetno oceno AAA. V tem primeru bi pomirjeni Kekec d. o. o. množično izvozil kranjske klobase Tomu Sawyerju ltd in z velikim zaupanjem čakal na plačilo... zaman. Le nekaj dni kasneje bi namreč Kekec d. o. o. z grozo v očeh v medijih prebral, da je Lehman brothers, ugledna ameriška banka, na katero se je naslanjal Tom Sawyer ltd, čez noč bankrotirala. Pred Kekčevo jezo ne bi bilo tedaj varnih niti sto Bedancev.

Čim manj tveganj pri poslu

Opravičujem se za slikovit uvod, a gre za preslikavo primerov, ki so se resnično dogajali. In res ni potrebno iti čez veliko lužo, da bi to opazili. Plačilna (ne) disciplina je s krizo postala zelo problematična tudi pri nas, v Furlaniji Julijski krajini, širše v Italiji, pa tudi v Sloveniji. Tveganja pri poslovanju čez mejo so pri tem še dodatna zaradi logističnih, kulturnih, upravnih in drugih razlik. Hkrati pa ne moremo mimo ugotovitve, da je ravno izvoz eden od ključnih gospodarskih dejavnikov na našem območju, kamor spet lahko uvrščamo FJK oziroma severno Italijo, pa tudi Slovenijo.

Pri Zadružni kreditni banki Doberdob – Sovodnje so se odločili spregovoriti o teh temah s pomočjo strokovnjaka: v ponedeljek, 16. marca, so v prostorih dvorane na sovodenjskem sedežu banke imeli v gosteh Nazaria Soccia iz Iccrea Bancaimpresa. Tema večera so bili instrumenta dokumentarnega kredita in mednarodnega poroštva ter okoliščine, na katere morata biti pozorna podjetnik in banka, ko se odločata za uporabo teh instrumentov pri poslovanju s tujino. Kaj je dokumentarni kredit? Gre za finančni instrument: banka se v poslu postavi kot posrednik med kupcem in prodajalcem. Na prošnjo kupca se banka v tem primeru obveže, da bo prevzela in vnaprej izplačala njegov dolg, če bo ta predstavil dogovorjeno dokumentacijo. Kupec bo naknadno svoj dolg poravnal z banko, ki je izdala dokumentarni kredit. Dodatno zagotovilo za uspešen konec takega posla je t. i. dokumentarni akreditiv s potrdilno banko. V tem primeru nastopi v postopku izdaje dokumentarnega kredita še ena banka po izboru prodajalca, ki igra vlogo dodatnega poroka za izplačilo dogovorjenega zneska. Podoben instrument so tudi mednarodna poroštva. Gre v principu za splošno znana poroštva, ki pa delujejo nekoliko drugače zaradi svojega mednarodnega značaja. Posebej je bilo v tem kontekstu predstavljeno t. i. poroštvo "on first demand". Gre za tip poroštva na takojšnje izplačilo. V tem primeru upnik (prodajalec) lahko na banko, ki je izdala poroštvo dolžniku (kupcu), vloži zahtevek za unovčenje garancije, banka mora to takoj izplačati (torej brez dodatnih dokumentov). Na prvi pogled gre za zelo ugodno formulo poroštva, v mednarodnem poslovanju pa je tveganje za vogalom. "Če tako poroštvo izda Deutsche Bank, je upnik najbrž lahko pomirjen. Kaj pa, če dolžniku, ki naj bo v tem primeru pakistansko podjetje, poroštvo "on first demand" izda, recimo, Lahore bank? Bo upnik še vedno spal ponoči tako mirno"?, se je vprašal Soccio.

Mednarodno poslovanje pri nas

Predavanje bančnika Nazaria Soccia sta v Sovodnjah uvedla predsednik ZKB Doberdob – Sovodnje Dario Peric in vodja komercialnega urada Erik Bensa. Mednarodno poslovanje je namreč zelo širok segment tudi za male podjetnike, ki delujejo v našem okolju in ki so posebej vezani na zadružno bančništvo. Pri sklepanju poslov in uporabi omenjenih finančnih instrumentov malemu podjetniku lahko pomagajo tudi zadružne banke, ki so sicer majhne ribe v bančnem okolju, a se lahko naslanjajo na večje igralce. ZKB Doberdob – Sovodnje je tako povezana prav z Iccrea BancaImpresa, skupino, ki nudi storitve za zadružne kreditne banke. Omenjena bančna skupina ima v tem kontekstu vlogo posrednika v tujini. Njene mreže se poslužuje zadružno bančništvo, tudi ZKB Doberdob – Sovodnje. Samo srečanje, ki se ga je udeležilo osebje banke, pa tudi podjetniki in predstavniki gospodarskega sektorja, je bilo zastavljeno kot soočenje, ki se je razvilo iz predavalčevih izhodišč. V ospredju so bila predvsem tveganja, ki se lahko pojavijo in na katera morata biti pozoren podjetnik, ki posel sklepa, in banka, ki mu pri tem pomaga (z dokumentarnim kreditom ali drugimi instrumenti). V debato je posegla tudi publika z vprašanji, pripombami in lastnimi izkušnjami. Po teoretskem uvodu so tako v nadaljevanju sledili predvsem praktični primeri, ki so nazorno pokazali zdajšnjo realnost poslovnega sveta in izvozništva ter rešitve, ki se jih podjetja (predvsem mala in srednje velika) lahko pri sklepanju teh poslov poslužijo (več o tem v okviru).

Andrej Černic

Državna tveganja

Prvi tip tveganja smo predstavili v uvodu članka (Lehman Brothers) – gre za tveganje plačilne nediscipline ali celo insolventnosti pri poslovnem partnerju oziroma banki. Tukaj pa obstaja tudi tveganje glede finančne likvidnosti in politične stabilnosti posameznih držav. Poglejmo nekaj primerov. Če je bilo trgovanje z Libijo do leta 2011 (predvsem ko govorimo o energetskih virih) zelo donosno in celo zaželeno, je padec Gadafijeve diktature, ki je zagotavljala stabilnost, prinesel val anarhije, zaradi česar je normalno poslovanje povsem onemogočeno. Država ni samo bankrotirala, dejansko je propadla. Vzemimo še en podoben primer: Rusija je pomemben in zelo velik trg. Pod trdo roko Vladimirja Putina je (bila) tudi dokaj zanesljiv uvoznik z visoko rastjo: stabilna država je (od prodaje plina in nafte) zagotavljala močno likvidnost svojim podjetjem, kar je omogočalo tudi močan uvoz. Nato pa sta nastopila dva šoka: najprej embargo zaradi Ukrajine (recimo, da je bilo to do določene mere možno pričakovati), nato še konec lanskega leta padec cen nafte, ki je imel za takojšnjo posledico močan padec rublja, nenadno gospodarsko krizo v Rusiji in močan padec tamkajšnjega uvoza. To so občutili vsi izvozniki v Rusijo: šlo pa je za tipično situacijo, ki je ni bilo mogoče vnaprej napovedati.
Predavatelj Nazario Soccio je v Sovodnjah izpostavil še en primer, Kitajsko, ki je danes še najhitreje rastoča ekonomija. Banke bi danes podjetjem najbrž odobrile poroštvo za posel s podjetjem v Pekingu. A samo, če gre za kratkoročno poroštvo za obdobje, v katerem je z veliko verjetnostjo mogoče predvideti ohranjanje političnega in ekonomskega statusa quo. Tudi tam pa, tako predavatelj, so vse pogostejše socialne napetosti, ki so sicer (za zdaj) večinoma še skrite pred zahodno javnostjo. Če bi te socialne napetosti na srednji rok zajele čedalje več plasti kitajskih državljanov, bi bila tudi nevarnost za stabilno in donosno poslovanje vse večja. Zato so tudi dolgoročna poroštva za posle s Kitajsko, kljub njeni zdajšnji rasti, po mnenju mnogih zelo tvegane odločitve.